

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

INES PLANINC

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

**ANALIZA USPEŠNOSTI ČRPANJA EVROPSKIH SREDSTEV IZ
KOHEZIJSKEGA SKLADA NA IZBRANEM PRIMERU**

Ljubljana, junij 2015

INES PLANINC

IZJAVA O AVTORSTVU

Spodaj podpisana Ines Planinc, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, izjavljam, da sem avtorica magistrskega dela z naslovom Analiza uspešnosti črpanja evropskih sredstev iz Kohezijskega sklada na izbranem primeru, pripravljenega v sodelovanju s svetovalko prof. dr. Adriano Rejc Buhovac.

Izrecno izjavljam, da v skladu z določili Zakona o avtorski in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 21/1995 s spremembami) dovolim objavo magistrskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

S svojim podpisom zagotavljam, da

- je predloženo besedilo rezultat izključno mojega lastnega raziskovalnega dela;
- je predloženo besedilo jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem
  - poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam v magistrskem delu, citirana oziroma navedena v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, in
  - pridobila vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti (v pisni ali grafični obliki) uporabljena v tekstu, in sem to v besedilu tudi jasno zapisala;
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku (Ur. l. RS, št. 55/2008 s spremembami);
- se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega magistrskega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom.

V Ljubljani, dne 22.6.2015

Podpis avtorice: _____

KAZALO

UVOD	1
1 PROJEKT IN PROJEKTNI MANAGEMENT	3
1.1 Opredelitev projektov.....	3
1.1.1 Vrste projektov	4
1.1.2 Značilnosti, namen in cilji projektov.....	5
1.1.3 Življenjski cikel projekta	7
1.1.4 Faze projekta.....	8
1.2 Opredelitev projektnega managementa	9
1.2.1 Značilnosti, namen in cilji projektnega managementa	11
1.2.2 Proces projektnega managementa	12
2 REGIONALNA POLITIKA EVROPSKE UNIJE.....	13
2.1 Opredelitev regionalne politike Evropske unije.....	13
2.2 Namen in cilji regionalne politike.....	14
2.3 Instrumenti izvajanja regionalne politike	16
2.4 Kohezijski sklad	18
2.4.1 Projekti, upravičeni do sredstev	19
2.4.2 Države, upravičenke do prejemanja sredstev	19
2.4.3 Udeleženci, vključeni v izvajanje postopkov pri porabi sredstev	20
2.4.4 Načela financiranja projektov.....	22
2.5 Finančna perspektiva 2007–2013 v primerjavi s finančno perspektivo 2014-2020.....	23
3 USPEŠNOST ČRPANJA SREDSTEV IZ KOHEZIJSKEGA SKLADA V SLOVENIJI	25
3.1 Obseg črpanja sredstev iz Kohezijskega sklada.....	25
3.2 Problemi in najpogostejše napake pri črpanju sredstev	28
3.2.1 Glavni problemi pri črpanju sredstev	29
3.2.2 Vrste napak.....	30
4 SPOSOBNOST OBČINE HRASTNIK ZA PRIDOBIVANJE IN ČRPANJE SREDSTEV IZ SKLADOV EVROPSKE UNIJE.....	31
4.1 Uspešnost Občine Hrastnik pri pridobivanju in črpanju sredstev	31
4.2 Pogoji za uspešno pridobivanje in črpanje sredstev.....	35
4.3 Vloga občin v sistemu pridobivanja in črpanja sredstev	36
5 ŠTUDIJA PRIMERA IZGRADNJA ČISTILNE NAPRAVE ZA ODPADNE VODE IN KANALIZACIJSKEGA SISTEMA V OBČINI HRASTNIK.....	38
5.1 Opredelitev raziskovalnega problema in predstavitev projekta	39
5.2 Namen, cilji in omejitve raziskave	41

5.3 Metodologija	42
5.4 Analiza zbranih podatkov.....	43
5.4.1 Analiza anketnih vprašalnikov	43
5.4.1.1 Struktura anketirancev	43
5.4.1.2 Analiza rezultatov o pridobljenih sredstvih iz Evropske unije ter črpanju sredstev iz Kohezijskega sklada na ravni Občine Hrastnik.....	44
5.4.1.3 Analiza rezultatov glede obravnavanega projekta	48
5.4.2 Analiza intervjujev	54
6 PREDLOGI IN PRIPOROČILA ZA IZBOLJŠAVE PRI ČRPANJU SREDSTEV KOHEZIJSKEGA SKLADA	57
SKLEP	61
LITERATURA IN VIRI	64
PRILOGE	
KAZALO SLIK	
Slika 1: Življenjski cikel projekta	7
Slika 2: Faze projekta.....	8
Slika 3: Projekt in management kot projektni management	10
Slika 4: Instrumenti regionalne politike.....	16
Slika 5: Tok dokumentov in denarni tok pri črpanju sredstev Kohezijskega sklada za projekte na področju okolja	37
Slika 6: Struktura anketirancev po kraju bivanja (v odstotkih)	44
Slika 7: Občina bi lahko sama financirala projekt (v odstotkih)	45
Slika 8: Pomembnost pridobljenih evropskih sredstev za izgradnjo obravnavanega projekta (v odstotkih).....	46
Slika 9: Projekti financirani iz Kohezijskega sklada pozitivno vplivajo na izboljšave na področju okolja in prometne infrastrukture (v odstotkih)	47
Slika 10: Uspešnost občine pri črpanju sredstev (v odstotkih)	48
Slika 11: Koristi izgradnje projekta (v odstotkih).....	50
Slika 12: Potreba po čistilni napravi in kanalizacijski infrastrukturi (v odstotkih)	51
Slika 13: Končan projekt bo pripomogel k izboljšanju trenutnega stanja okolja (v odstotkih).....	52

KAZALO TABEL

Tabela 1: Faze projekta po različnih avtorjih	8
Tabela 2: Primerjava strukturnih skladov in Kohezijskega sklada	19
Tabela 3: Črpanje sredstev Kohezijskega sklada v Sloveniji do 31.12.2009 v EUR	26
Tabela 4: Črpanje sredstev kohezijske politike v Sloveniji za leto 2012 in povečanje v letu 2013 (v EUR)	27
Tabela 5: Črpanje sredstev kohezijske politike v Sloveniji na dan 30.6.2013 za Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture	28
Tabela 6: Pregled projektov Občine Hrastnik, sofinanciranih s sredstvi Evropske unije v obdobju 2007-2012.....	33
Tabela 7: Viri financiranja projekta v Občini Hrastnik, skladno s spremenjeno odločbo C(2011)8555.....	40

UVOD

Slovenija je z vstopom v Evropsko unijo postala upravičena do črpanja evropskih sredstev. Sredstva so namenjena podpiranju različnih projektov in programov s številnih področij, kot so izobraževanje, zdravje, varstvo okolja itd. Nepovratna evropska sredstva, ki so glavna vrsta financiranja sredstev Evropske unije, se običajno dodelijo z različnimi javnimi razpisi, kjer del sredstev izhaja iz proračuna Evropske unije, del pa iz drugih virov ter javna naročila, na primer za nakup blaga ali storitev, ki so potrebni za delovanje programov ali institucij Evropske unije. Naročila se oddajo z javnimi razpisi in vključujejo področja kot so organizacija konferenc, usposabljanje, študije itd. (Financiranje EU, 2013).

Za področje varstva okolja se lahko Evropska sredstva pridobijo iz Kohezijskega sklada, s pomočjo katerih se sofinancirajo veliki infrastrukturni projekti. Ta sredstva pripomorejo k lažjemu zagotavljanju izvajanja evropske zakonodaje ter k izboljšanju stanja okolja. Kohezijski sklad zagotavlja sredstva za okoljske in prometne projekte ter projekte obnovljive in učinkovite rabe energije. Iz Kohezijskega sklada se lahko financirajo večji infrastrukturni projekti, in sicer do višine 85 odstotkov upravičenih izdatkov. Sredstva so namenjena manj razvitim članicam Evropske unije, ki imajo bruto domači proizvod na prebivalca nižji od 90 odstotkov evropskega povprečja (Kohezijski sklad, 2014; Regionalna politika-Kohezijski sklad, 2013).

V Občini Hrastnik so sredstva Kohezijskega sklada ključnega pomena, saj občina zaradi omejenih finančnih sredstev sama ne bi mogla izpeljati večjih okoljskih in prometnih projektov. Potrebno je vedeti, da se iz sredstev Kohezijskega sklada lahko pridobi do 85 odstotkov upravičenih izdatkov za večje projekte, za preostali del pa morajo prijavitelji projektov imeti še druge vire financiranja. Pri prijavi na razpise za nepovratna sredstva je največjega pomena priprava zahtevane dokumentacije investicijskega dela projekta. Izdelava dokumentacije pa je precej zahtevna, saj mora vsebovati potrebne prvine in izračune, na podlagi katerih je mogoče oceniti finančne, ekonomske in druge posledice o investiciji (Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, 2014; Regionalna politika-Kohezijski sklad, 2013).

S sprejetjem evropske vodne direktive 2000/60/EC Evropskega parlamenta in Evropskega sveta (v nadaljevanju SVETA) se je Slovenija leta 2000 med drugim zavezala, da bo do 31. decembra 2017 uredila kanalizacijski sistem in čiščenje voda. Občina Hrastnik in ostale zasavske občine (Trbovlje, Zagorje ob Savi, Šmartno pri Litiji in Litija) vse do leta 2006 niso imele rešenega celovitega sistema odvajanja in čiščenja odpadnih voda. Predstavniki občin so se zato odločili za skupen pristop k reševanju problemov odvajanja in čiščenja odpadnih voda. Občine so bile na izvedbo projekta različno pripravljene, zato je bil projekt razdeljen na dve fazi (Direktiva Evropskega parlamenta in sveta 2000/60/ES

o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike, Ur.l. EU, št. L327/1; Hidroinženiring d.o.o. & SI consult d.o.o., 2006).

V magistrskem delu se bom osredotočila na projekt v Občini Hrastnik, ki je bil izpeljan v prvi fazi. Občini sami ne bi uspelo izpeljati projekta, zato so imela pomembno vlogo pri izvedbi projekta nepovratna evropska sredstva. Z dokončno izgradnjo projekta bo na čistilno napravo v občini priključenih 88 odstotkov vseh prebivalcev občine, kar bo preprečilo nadaljnje onesnaževanje vodovja in zagotovilo zaščito pitne vode ter s tem posledično izboljšalo zdravje prebivalstva (Leskovšek, 2007; Hidroinženiring d.o.o. & SI consult d.o.o., 2006).

Magistrsko delo bo **namenjeno** predvsem dvema ciljnim skupinama bralcev, in sicer predstavnikom drugih občin, ki želijo v prihodnosti izvesti podoben projekt, da bodo pri njegovem načrtovanju in izvedbi bolj sistematični in uspešni, ter prebivalcem Občine Hrastnik oziroma drugih občin, da bodo lahko pravilneje sodili o uspešnosti takšnih projektov.

Cilj magistrskega dela je raziskati, v kolikšni meri Slovenija in Občina Hrastnik črpata evropska sredstva iz Kohezijskega sklada za izboljšave in razvoj na področju okolja in prometne infrastrukture. Ugotoviti želim, ali je črpanje evropskih sredstev iz Kohezijskega sklada v celoti izkoriščeno ter poiskati morebitne napake in probleme pri pridobivanju sredstev. Skozi izbrani primer Izgradnja čistilne naprave za odpadne vode in kanalizacijske infrastrukture v občini želim javnosti pokazati, da brez pridobljenih sredstev s strani Kohezijskega sklada projekt ne bi bil izpeljan, saj občina nima na voljo zadostnih finančnih sredstev. Prav tako želim pokazati, da nepovratna sredstva Kohezijskega sklada pripomorejo k trajnemu razvoju na področju okolja in tako zagotovijo kakovostnejše življenje prebivalcev.

Pri svojem delu želim poiskati odgovor na dve raziskovalni vprašanji, in sicer:

- 1) Ali je črpanje evropskih sredstev iz Kohezijskega sklada na ravni Občine Hrastnik uspešno?
- 2) Ali projekti, ki so financirani z evropskimi sredstvi Kohezijskega sklada, pozitivno vplivajo na izboljšave na področju okolja?

Magistrsko delo bom razdelila na dva sklopa - teoretičnega in empiričnega. V teoretičnem delu bom s pomočjo domače in tuje literature preučila teorijo projekta, projektnega managementa in regionalno politiko. Uporabljena bo metoda deskripcije za opisovanje in primerjanje predmeta raziskovanja. Pri povzemanju tujih rezultatov raziskovalcev pa bom uporabila metodo kompilacije.

V empiričnem delu bom z metodo študije primera na projektu Izgradnja čistilne naprave za odpadne vode in kanalizacijske infrastrukture v Občini Hrastnik poskušala ugotoviti, ali je bilo črpanje sredstev uspešno. Empirično raziskovalni del temelji na znanstvenem pristopu kvalitativne analize, to je raziskovalno pojasnjevalni študiji primera izbranega projekta s primarnimi in sekundarnimi viri. S pomočjo metode analize bo predstavljen in proučen izbran projekt. Osnova za raziskavo bo polstrukturirani intervju, in sicer z županom Občine Hrastnik kot predstavnikom investitorja, vodjo čistilne naprave Hrastnik ter odgovorno osebo za izvedbo investicije. Poleg intervjujev bom raziskovala tudi s pomočjo spletnega anketnega vprašalnika, ki bo namenjen prebivalcem Občine Hrastnik. Vzorec bo temeljil na slučajno sodelujočih prebivalcih, ki bodo izpolnili anketo. S tem vprašalnikom bom raziskovala in zbrala podatke, ali je bil projekt uspešen, to je, ali je dosegel svoj namen.

1 PROJEKT IN PROJEKTNI MANAGEMENT

1.1 Opredelitev projektov

Projekt je beseda, ki se v vsakdanjem življenju veliko uporablja in ima v slovenskem jeziku več pomenov. Slovar slovenskega knjižnega jezika (Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti & Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 2000, str. 1081) ga opredeljuje kot: »kar določa, kaj se misli narediti in kako naj se to uresniči« ter »skupek načrtov, tehničnih opisov in popisov stroškov za kak objekt, področje«. Slovenski avtor Hauc (2002, str. 25) prav tako meni, da ima lahko pojem projekt v praksi zelo različne pomene, in sicer dokumentacijo, načrt, elaborat, tehnično in projektno dokumentacijo, investicijo, termiski plan zaključene akcije, idejo itd.

Projekt lahko torej po definiciji razdelimo na dve vrsti, in sicer tiste, ki so časovno in ciljno opredeljeni ter tiste, ki opredeljujejo namero oziroma vlogo projekta. Med temi definicijami zasledimo mednarodne ali dogovorjene definicije (na primer v različnih standardih, strokovnih združenjih, investicijskem bančništvu) in tiste, ki jih postavlja stroka v strokovni literaturi, vezani na projekte, projektni management, investiranje, mednarodno financiranje projektov ter raziskovalno-razvojno dejavnost (Hauc, 2002, 2007).

Za natančnejšo opredelitev pojma projekt v nadaljevanju navajam nekaj osnovnih definicij različnih tujih avtorjev:

- projekt je vsaka dejavnost v podjetju, ki ima poseben končni rezultat ter jasen začetek in konec (LaBrosse, 2008, str. 27);

- Verzuh (2003, str. 5) opredeljuje projekt kot delo začasne narave, katerega rezultat je unikaten izdelek ali storitev;
- projekt je zaporedje edinstvenih, kompleksnih med seboj povezanih aktivnosti, ki imajo en cilj ali namen, so končane v določenem času, v omejenem proračunu in v skladu s specifikacijo (Wysocki & McGary, 2003);
- Meredith in Mantel (2000, str. 8,9) projekt opredelita kot začasno prizadevanje, da ustvarimo edinstven izdelek ali storitev. V najširšem smislu je projekt specifičen, je neka naloga, za katero si prizadevamo, da bo izpolnjena. Posebej pomembno ni, ali se projekt obravnava v velikem ali majhnem obsegu ali gre za projekt na dolgi ali kratek rok, pomembno je le, da se projekt obravnava kot enota.

Stare (2011b, str. 5) na podlagi predstavljenih opredelitev povzame: »da je projekt enkraten, časovno in finančno omejen ter ciljno usmerjen proces logično povezanih aktivnosti z namenom ustvarjanja proizvodov ali storitev v skladu s standardi kakovosti in naročnikovimi zahtevami«.

1.1.1 Vrste projektov

V praksi in teoriji ni enotnih kriterijev, ki bi razvrstili projekte v neke skupine, saj se v podjetjih pojavljajo različne vrste projektov, ki se razvrščajo na različne načine. Projekte med seboj razlikujemo po: načinu izvedbe, naročnikih projekta, glede na okolje, v katerem nastajajo, glede na dejavnost v kateri se izvajajo itd. (Hauc, 2002, 2007).

Projekte lahko po Haucu (2007, str. 72) razdelimo glede na predmet projekta, in sicer projekte, ki kot predmet predstavljajo fizični objekt (na primer gradnja nove tovarne ali gradnja mostu) in projekte, katerih predmet ni fizični objekt (na primer projekt razvoja kadrov ali reorganizacija podjetja).

Hauc (2007, str. 72) projekte razdeli tudi po: »različnih ravneh in različni teži problema, ki ga rešuje projekt, in sicer loči preproste in kompleksne projekte. Preprosti projekti so sestavljeni iz manj aktivnosti, ki med seboj niso tako prepletene kot v kompleksnih projektih. Potekajo v okviru nekega podjetja, za njihovo vodenje pa so običajno pooblaščen linijski vodje ustreznih področij«. Za razliko od preprostega projekta je kompleksni projekt rizičen in potrebuje posebnega vodjo ter veliko sredstev.

Razvrstitve projektov lahko povežemo tudi z razvrščanjem podjetij in drugih združb. Glede na to obstajajo projekti v industrijskih podjetjih, v zdravstvu, šolstvu, v javni upravi, projekti v organizacijah civilne družbe, ki izvajajo različne oblike pomoči, kot sta Rdeči Križ in Karitas. Prav tako lahko govorimo o projektih v projektno usmerjenih podjetjih, od projektov v inženirskih in projektantskih podjetjih, do projektov v gradbeništvu ter raziskovalno-razvojnih institucijah. Projekte srečujemo tudi v izobraževanju, na primer na univerzah in fakultetah, kjer se na različnih inštitutih izvajajo

raziskovalno-razvojni projekti, ki so lahko financirani s strani ministrstev ali podjetij (Hauc, 2007, str. 72, 73).

Kot sem že omenila, je v literaturi več načinov razvrstitev projektov: glede na obsežnost, dorečenost ciljev, ponovljivost ter trajanje itd. Stare (2011b, str. 9-13) meni, da lahko glede na vsebino, projekte razvrstimo v tri skupine, in sicer organizacijske in investicijske projekte ter raziskovalno-razvojne projekte. Investicijske projekte običajno razmejimo še na dva tipična deležnika, to sta investitorji in izvajalci. Pomembna je še delitev na zunanje in notranje projekte. Zunanji imajo znanega plačnika, projekt pa se izvaja po predhodno podpisani pogodbi. Običajno gre za inženiring in gradnjo, podjetja, ki jih izvajajo, pa so običajno projektno usmerjena. Projekte lahko ločimo tudi glede na zahtevnost, ta delitev je pomembna pri izbiri managerja projekta. Poznamo strokovno in organizacijsko zahtevnost projekta. Prva je značilna za projekte, pri katerih sodeluje malo vrhunskih strokovnjakov, druga zahtevnost, pa narašča s številom izvajalcev in strokovnih področij pri projektu.

1.1.2 Značilnosti, namen in cilji projektov

Glede na to, da je vsak projekt narejen na svoj način ter da ni dveh projektov, ki bi bila enaka pri izvedbi in dokončanju, in glede na različnost izvedbe projektov na različnih področjih, navajajo različni avtorji določene značilnosti projektov, ki so skupne vsem.

Iz predstavljenih opredelitev projekta iz točke 1.1 lahko ugotovimo njegove glavne značilnosti, ki so (Stare, 2011b, str. 5-7):

- začasnost, končnost, kar pomeni, da projekt ni ponavljajoč se proces, ki bi se izvajal trajno, ampak je časovno omejen in ima jasno določene in dogovorjene časovne omejitve. To pa ne pomeni, da je trajanje projekta kratko, saj lahko trajajo od nekaj tednov do nekaj let;
- enkratnost, kar pomeni, da se aktivnosti ne ponavljajo oziroma je malo možnosti, da se bo projekt ponovil, saj s projektom ustvarimo unikatne proizvode, storitve ali rezultate;
- usmerjenost k cilju, kar pomeni, da želimo doseči cilje, ki smo si jih zadali na začetku projekta, zato so aktivnosti projekta izpeljane in planirane tako, da dosežejo postavljene cilje;
- omejenost, kamor se največkrat uvrščajo kakovost, končni rok in finančna sredstva, ki so na voljo za izvedbo projekta. Med omejitve lahko uvrščamo še zakonodajo, etiko, lokalno skupnost, socialni vidik ter ljudi;
- kompleksnost, ki je težko opredeljiva, saj gre bolj za subjektivno zaznavo kot za objektivno merilo;
- povezanost in soodvisnost projektних aktivnosti, kjer zaradi zahtev po doseganju končnega cilja teče vrsta medsebojno povezanih aktivnosti, ki se med seboj prepletajo.

Izvedba projekta je odvisna tudi od izvajanja aktivnosti drugih projektov v podjetju, velikokrat pa nastopijo motnje pri projektu zaradi rednih procesov v podjetju;

- konfliktnost, ki se kaže v nasprotju interesov deležnikov projekta, ki so naročnik, podjetje, projektni tim in javnost. V konfliktnem okolju delujejo projektni managerji ter posamezni izvajalci, ki odgovarjajo dvema različnima nadrejenima-projektne in funkcijskemu, ki imata po navadi drugačne prioritete in cilje;
- tveganost projekta je povezana z enkratnostjo in konfliktnostjo. Vsi projekti se med seboj razlikujejo, zato obstaja tveganje, da lahko pri izvedbi projekta člani tima kaj preseneti, kot so na primer težave pri izvedbi, naročnik, vreme ipd. Vse to lahko ovira delo in povzroči, da se projekt ne konča v okviru pričakovanj.

Projektov se lotevamo zato, da bi dosegli neke koristi. Lotimo se ga lahko zaradi razvoja, napredka, naročila, želje ali potrebe. Omenjeno je namen projekta, kjer se vprašamo, zakaj sploh izvajamo projekt. Stare (2011b, str. 15) namen projekta opredeljuje kot: »neki posredni cilj, ki se ne uresniči neposredno v okviru projekta, ampak ga na daljši rok uresničijo ustvarjeni proizvodi projekta«.

Hauc (2007, str. 53, 54) navaja, da je namen projekta določen z namenskimi cilji, ki omogočajo določitev objektivnih ciljev. Namenski cilj projekta je lahko na primer nova tovarna ali na novoustanovljeno podjetje. Objektivi cilji projekta pa so lahko nova proizvodnja, kamor sodi nova tovarna na novi lokaciji, čistilne naprave, organizacija proizvodnje in spletne prodaje, transportna sredstva, skladišče ipd.

Cilje projekta je potrebno natančno določiti pred samim začetkom izvajanja projekta. Stare (2011b, str. 18) cilj projekta oziroma nalogo projektnega tima opredeli kot načrtovane proizvode ustrezne kakovosti, ki se jih ustvari z načrtovanimi stroški in načrtovanim časom.

Hauc (2007, str. 31-34) pa cilje projekta označi kot planirane rezultate, ki jih je potrebno doseči v časovnih in finančnih okvirih med izvajanjem projekta ali na koncu. Gre za končne pozicije, ki naj bi jih managerji skušali doseči, da zagotovijo pričakovane koristi projekta za zainteresirane strani. Meni, da lahko cilje projekta združimo po določenih merilih razvrščanja, in sicer:

- zelene cilje, ki so lahko kakovostni, stroškovni in rokovi;
- cilje glede na projektne rezultate, kamor sodijo postopkovni cilji in cilji rezultata;
- cilje v zvezi s procesom projekta, ki so splošni in operativni cilji;
- cilje glede na stopnjo obveznosti, ki so zaželeni, ter
- cilje, ki jih je potrebno doseči.

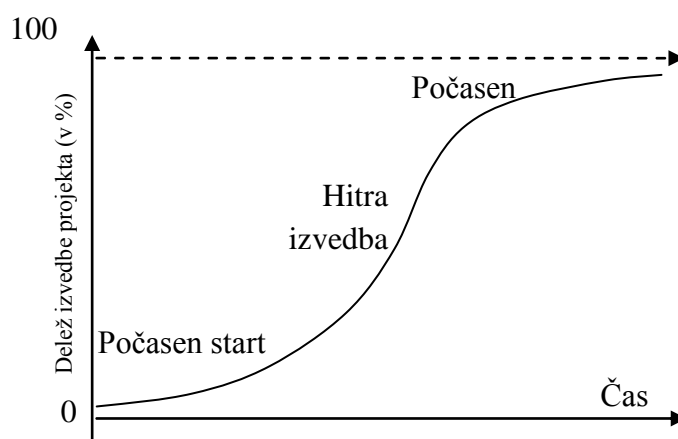
Avtor dodaja, da lahko projektne cilje delimo tudi na interne cilje, kamor sodijo zadovoljstvo zaposlenih in pridobitev ugleda, ter eksterne cilje, ki so izpolnitev pogodbenih obveznosti, zadovoljstvo kupcev in večja zvestoba kupcev (Hauc, 2007, str. 32).

1.1.3 Življenjski cikel projekta

Vsak program, projekt ali proizvod ima določene faze razvoja. Jasno razumevanje faz managerjem omogoča, da bolje kontrolirajo vire za doseganje zelenih ciljev. Te faze razvoja so znane kot faze življenjskega cikla. V današnjih časih ni soglasnega dogovora med panogami ali celo med podjetji znotraj enake panoge o fazah življenjskega cikla projekta. Razlog za to je raznolikost projektov in kompleksnost narave (Kerzner, 2009, str. 68).

Večina projektov gre na poti od izvora do zaključka skozi podobne faze. Trajanje posameznih faz in njihova narava pa je odvisna od same vrste projekta. Za lažje razumevanje Slika 1 prikazuje tipičen življenjski cikel projekta v obliki značilne krivulje S. Iz Slike 1 je razvidno, da je značilen počasen začetek, hitra izvedba in počasen konec (Meredith & Mantel, 2000, str. 14).

Slika 1: Življenjski cikel projekta

Vir: J. R. Meredith & S. J. Mantel, *Project management: A managerial approach*, 2000, str. 14.

Meredith in Mantel (2000, str. 14) napredovanje projekta pojasnjujeta takole: na začetku projekta se izbere managerja projekta, sestavi projektni tim, opredeli potrebne vire ter pripravi seznam aktivnosti. V tem času projekt počasi napreduje zaradi mnogih nejasnosti in dogovarjanj, usklajevanj in odločanja. Ko je cilj projekta jasno določen, načrt izvedbe izdelan in viri določeni (v fazi izvedbe), projekt hitro napreduje. Končne aktivnosti projekta se običajno spet izvajajo dlje časa zaradi počasnejšega združevanja delnih rezultatov, zahtevnih končnih del ter preverjanja kakovosti in odprave napak.

1.1.4 Faze projekta

V praksi še vedno ni stroge meje med fazami projekta in funkcijami oziroma koraki projektnega managementa. Mnogi avtorji proces projektnega managementa enačijo s fazami projekta, kar predstavlja zmedo in neuskklajenost stroke. Tabela 1 prikazuje, kako različni avtorji opredelijo faze projekta. Faze se med seboj ne razlikujejo prav veliko, vendar jih nekateri avtorji več združijo v eno, drugi pa podrobneje razdelijo. Predvidevam lahko, da do različnega razumevanja faz pride zaradi različnih tipov projektov-inženiring, raziskave in razvoj, informacijska tehnologija itd. (Stare, 2011b, str. 19, 20).

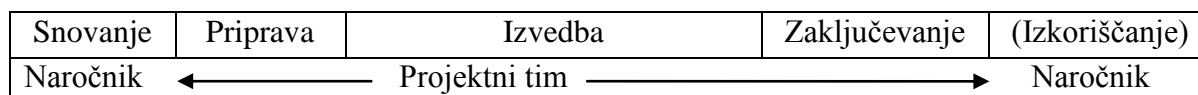
Tabela 1: Faze projekta po različnih avtorjih

AVTOR								
	Burke (2008), Charvat (2002)	Cleland (1999), Frame (2003), Dinsmore (2006)	Kerzner (2009)	Lewis (1997)	Meredith in Mantel (2000)	Thomsett (2002)	Morris (2007), Pinto (2007), Milošević (2003)	Wysocki in McGary (2003)
FAZ E	Snovanje	Snovanje	Snovanje	Snovanje	Snovanje in izbira	Študija izvedljivosti	Začetek	Definiranje obsega
	Začetek	Planiranje	Planiranje	Definiranje Planiranje	Planiranje	Izdelava analiz	Planiranje	Razvoj plana
	Razvoj proizvoda	Izvedba	Testiranje	Izvedba	Kontroliranje	Načrtovanje proizvoda	Izvedba in kontroliranje	Sprožitev plana
	Izvedba		Izvedba			Izgradnja in testiranje		Kontroliranja napredovanja
	Predaja	Zaključek	Zaključek	Zaključek	Ocena in zaključek	Predaja	Zaključek	Zaključek

Vir: A. Stare, *Projektni management: teorija in praksa, 2011b, str. 20.*

V nadaljevanju bom opredelila in opisala razdelitev faz projekta po Staretu (2011b, str. 19, 20), ki se v slovenski praksi uporablja najpogosteje. Faze projekta prikazuje Slika 2.

Slika 2: Faze projekta

Vir: A. Stare, *Projektni management: teorija in praksa, 2011b, str. 21.*

V fazi snovanja projekta se opredeli ideje, ugotovi potrebe ali priložnosti (izdelek, sredstvo, storitev), oceni pričakovane učinke ter utemelji, zakaj je projekt potreben oziroma kakšen je njegov namen. Prouči se možnosti izvedbe projekta in vire, ki so

potrebni ali so na voljo za izvedbo. Prav tako se opredeli obseg projekta in določi okvirni plan. Gre za splošno idejo o samem poteku projekta (Stare, 2011b, str. 20).

Sledi faza priprave projekta, kjer projekt prevzame projektni manager s svojim ožjim timom, ki ga sestavljajo predstavniki strok, vključenih v izvedbo projekta. Ti pripravijo terminski plan, plan obvladovanja tveganj, plan virov in stroškov ter seznam aktivnosti. Nekateri v fazo priprave vključijo še organizacijo projekta (razmerja, vloge, pristojnosti in odgovornosti) in sistem komunikacij (Stare, 2011b, str. 21).

Po potrditvi projekta sledi faza izvedbe, kjer je prisotno največ sodelujočih ljudi in kjer se porabi največ sredstev, saj gre za najobsežnejšo fazo. V tej fazi naj bi se projekt izvajal v skladu s planiranimi aktivnostmi po planu, narejenim v predhodni fazi (Stare, 2011b, str. 22). Project Management Institute (2004, str. 55) definira izvedbo kot procese za dokončanje planiranega dela in dosego zahtev projekta.

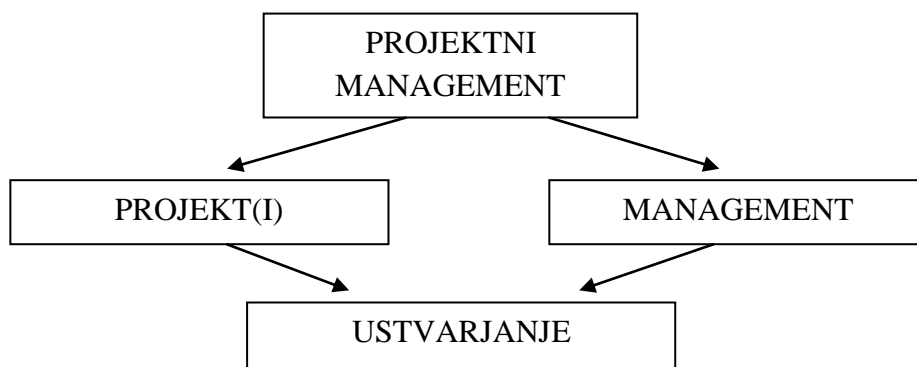
Na koncu sledi faza zaključevanja, kjer se projekt konča in predajo rezultati. Projekt je končan, ko naročnik potrdi ustreznost proizvodov. Po prevzemu se projektni tim razpusti, projektni manager pa izdela zaključno poročilo projekta (Stare, 2011b, str. 22). Project Management Institute (2004, str. 66) pravi, da se v tej fazi z zaključnimi procesi formalno ustavi vse aktivnosti projekta ali faze projekta, preda končan proizvod ali zapre preklican projekt. Potrebno je tudi preveriti, da so opredeljeni procesi zaključeni v vseh predhodnih fazah in to tudi formalno potrditi.

1.2 Opredelitev projektnega managementa

V slovenskem jeziku avtorji uporabljajo več poimenovanj za projektni management. Najbolj pogosti izrazi so še ravnateljstvo projekta, management projektov, projektni management in celo vodenje. Za namene magistrskega dela bom uporabljala izraz projektni management, razen tam, kjer bom povzemala besedila avtorjev, ki uporabljajo drugačne izraze.

Hauc (2007, str. 221) projektni management opredeli kot pojem, ki povezuje projekt z managementom oziroma management s projektom. Slika 3 prikazuje razumevanje pojma, ki je vezano tako na skupno vlogo in medsebojno povezanost, ki jo imajo projekti in management. S projekti torej ustvarjamo; management jih načrtuje ter za njihovo izvajanje zagotovi potrebne pogoje, nadzira njihovo izvajanje vse do trenutka, ko ob končanju projektov zagotovi njihovo koriščenje. Nato pa zagotavlja pogoje za njeno izvajanje ne glede nato, ali gre za gradnjo nove elektrarne, novega centra ali razvoj novega izdelka.

Slika 3: Projekt in management kot projektni management

Vir: A. Hauc, *Projektni management*, 2007, str. 221.

Za jasnejšo opredelitev projektnega managementa navajam še nekaj opredelitev drugih avtorjev:

- Meredith in Mantel (2000, str. 8, 9) menita, da se projektni management v glavnem uporablja za zelo velike, kompleksno raziskovalne in razvojne projekte, kot so na primer v preteklosti bili gradnja mostov, avtocest idr. V sedanjem času pa se projektni management uporablja v avtomobilskih podjetjih za razvoj novih modelov, letalskih podjetjih za razvoj novih motorjev letala ter tudi v ostalih podjetjih, na primer za razvoj novih modelov čevljev ali ladij. Uporaba projektnega managementa je prav tako zelo vidna v podjetjih, kjer se ukvarjajo s storitvami, kot so oglaševalske kampanje, združitve in prevzemi, volilne kampanje, poroke in nenazadnje tudi razvoj programske opreme;
- management projekta Kerzner (2009, str. 4) opredeli kot planiranje, organiziranje, usmerjanje in kontroliranje virov združbe v razmeroma kratkem časovnem obdobju, da bi dosegli neki namen in cilje. Pri tem se uporablja sistemski pristop ravnanja z ljudmi iz funkcijskih oddelkov (vertikalna hierarhija), razporejenimi na neki projekt (horizontalna hierarhija);
- Rozman in Stare (2008, str. 30-33) po vsebini ravnateljvanje projekta opredelita kot: »uskklajevanje (tehnično razdeljenega dela in vseh drugih razmerij med seboj in z okoljem, v prostoru in času), po namenu proces planiranja, uveljavljanja in kontroliranja (zagotavljanje smotrnega delovanja zaposlenih), po metodi pa proces odločanja (odloča o načinu izvedbe, aktivnostih, ocenah trajanja, izvajalcih ter rešitvah težav)«;
- definicija projektnega manadžmenta v standardu ISO 10006:2004 se glasi kot proces planiranja, organiziranja in kontrole vseh vidikov projekta za doseganje ciljev (Slovenski inštitut za standardizacijo, 2004);

Ljudje so že slišali za projektni management, vendar si ga mnogi predstavljajo kot slabo opredeljeno funkcijo, ki se pojavlja na več oddelkih in je uporaben predvsem na področju informacijske tehnologije. Mnogi verjamejo, da je uporaben tudi v času krize. Projektni management se je v zadnjih letih pojavil kot zelo pomembno poslovno usposabljanje. Vlaganja v projektni management in njegova pravilna uporaba vodi do izboljšane preglednosti, učinkovitosti, povečanja konkurenčne sposobnosti in zadovoljstva zaposlenih ter s tem postane eden od ključnih dejavnikov za uspešno podjetje (Andrews, 2010; Lappe & Spang, 2014).

Kot sem že omenila se projektni management v zadnjem času zelo razvija, in sicer v smeri boljšega sodelovanja, vodenja in motiviranja članov projekta. Koristi lahko prinese vsaki dejavnosti v vsakem podjetju ne glede na njegovo velikost, potrebno je samo, da se uskladi s strategijo podjetja. Projektni management je še posebej pomemben pri obvladovanju sprememb, ne glede na to, kako velika je dejavnost (Feldman, 2010; Hallett, 2008).

1.2.1 Značilnosti, namen in cilji projektnega managementa

V strokovni literaturi in praksi številnih podjetij, ki uporabljajo projektni način dela, ni enotnega pristopa, ki bi zagotavljal, da bo uporaba projektnega managementa uspešna. Uspeh je odvisen od različnih dejavnikov, aktivnosti, vlog ter vlaganj v podjetju (Stare, 2011b, str. 40). Stare (2011b, str. 40) projektni management opredeli kot: »ciljno usmerjen dinamičen proces, ki vključuje obvladovanje časa, stroškov, kakovosti, ljudi in drugih poslovnih prvin z namenom učinkovite izvedbe projekta, in sicer v predvidenem času, v okviru predvidenih stroškov ter ob ustrezni kakovosti izvedbe«.

Kot sem že omenila, projektni management nadzoruje projekt od začetka do konca. Za uspešnost projekta pa se mora nejasna misel managementa preoblikovati v odgovoren in merljiv sistem, ki ne uporablja samo sredstva, veščine in znanja, ampak tudi odgovarja organizacijskim zahtevam, da se zaključi v skladu s proračunom in omejenim časom. Pri projektnem managementu je potrebno odločno razumevanje sodelujočih ljudi, proračuna, kakovosti ter komunikacije. V primeru, da je projektni management primeren, lahko ta poskrbi za hiter razvoj, učinkovito in uspešno uporabo sredstev ter merila uspeha (Bridge-projektni management, 2014).

Z razumevanjem projektnega managementa in njegovo uporabo v vsakodnevnih aktivnostih se ne bo povečala le učinkovitost izvedbe projekta, temveč se bo okrepila tudi odločnost in volja članov, ki sodelujejo pri projektu. Pomembno je, da razumevanje in uporabo projektnega managementa ne osvojijo samo vodje projektov, ampak se z njim seznanijo vsi člani, med njimi tudi začetniki. Potrebno je, da se ustvari okolje, v katerem vsak član aktivno sodeluje pri izvedbi projekta in črpa zadovoljstvo in motivacijo iz svojih dosežkov. Za uspešno izvedbo projekta je pomembno, da vsi sodelujoči delujejo v

smeri dokončanja projekta. Projekt je običajno sestavljen iz več tisoč dejavnosti, pri katerih je potrebno veliko različnih virov, kot so ljudje, material in denar. Dejavnosti morajo biti dobro načrtovane, organizirane in vodene, da se projekt uspešno zaključi v roku, ki ga določijo stranke. V nasprotnem primeru lahko pride do zamud in posledično do povečanja vrednosti projekta (Choi, 2008, str. 65-68).

Podjetja se vedno bolj zavedajo pomembnosti projektne managementa. Ko postanejo aktivnosti projekta zapletene in proračun tesen je le-ta ključnega pomena za doseganje uspešnih projektov v okviru proračuna in pravočasno dokončanje s pričakovanimi rezultati. Usposabljanje in učenje projektne managementa je v velikem porastu predvsem v zasebnih in javnih podjetjih, svetovalnih podjetjih in univerzah po vsem svetu. Projektne management se lahko uporabi v celotnem podjetju s čimer se poveča osebna in skupinska produktivnost. Kot primer izvajanja projekta v podjetju lahko na primer navedem izboljšanje poslovnih procesov, nadgradnja računovodskega sistema, pridobivanje novega izdelka ali storitve na trgu itd. (Pappas, 2005; LaBrosse, 2008).

Panico (2002, str. 52-60) kot primer dobre uporabe projektne managementa navaja farmacevtska podjetja iz Amerike, ki z uporabo projektne managementa zaznavajo krajši čas za trženje, manj proizvodnih procesov, ki so zelo dragi, potem boljši pretok informacij med ljudmi v oddelku za raziskave in razvoj po celem svetu. Pravi, da če želimo ugotoviti, ali je projektne management uporaben za podjetje, je potrebno izvesti pravilno iskanje in vrednotenje podjetij, ki nudijo opravljanje projektne managementa. Najem zunanjih izvajalcev, ki bodo vodili projekt, zagotavlja, da bo projekt dobil ustrezno pozornost brez notranje politike podjetja. Zunanji projektne vodje morajo imeti strokovno znanje in izkušnje ter poznati morajo protokol.

1.2.2 Proces projektne managementa

Projektne management je s procesnega vidika enak splošni opredelitvi, razlikuje pa se po vsebini, načinu vodenja podrejenih ter v različnih tehnikah in orodjih, ki so razvite za potrebe izvajanja projektov. Najopaznejša razlika je v planiranju, saj manager projekta ne načrtuje ciljev, ampak jih dobi s strani naročnika projekta (Stare, 2011a, 2011b).

Po Staretu (2011b, str. 42, 43) naj bi posamezni koraki projektne managementa vključevali naslednje naloge in področja:

- planiranje: po sprejetju zamisli o izvedbi projekta, sledi izdelava seznama aktivnosti. Določitev vseh aktivnosti nam v kombinaciji s potrebnim časom za izvedbo pomaga pri planiranju končnega roka in rokov izvedbe aktivnosti. Sledita določitev izvajalcev aktivnosti in plan drugih potrebnih virov, kot so oprema in material. Plan virov je izhodišče za izračun stroškov projekta. Običajno je zadnji korak planiranja obravnava morebitnih tveganj in priprava ukrepov za zmanjšanje tveganosti projekta;

- organiziranje: z namenom opredelitve razmerij se izdela organigram vseh udeležencev projekta, s tem se določijo tudi okvirne pristojnosti managerja projekta oziroma razmerja med projektom in celotnim podjetjem. Nekateri avtorji v področje organiziranja vključujejo še opredelitev delovanja tima, in sicer način poročanja, komuniciranja, roke rednih kontrolnih sestankov ipd.;
- vodenje: vodenje projektnega tima se ne razlikuje veliko od vodenja nasploh. Razlika je v tem, da člani tima niso managerjevi stalno podrejeni sodelavci, ampak mu jih linijski managerji le začasno odstopijo za izvedbo projektnih aktivnosti. Vodja tima naj bi spodbujal osebno, odprto in neformalno komunikacijo med vsemi člani tima ter reševal morebitne spore. Pomemben del vodenja je tudi organiziranje projektnih sestankov;
- kontroliranje: vključuje tri korake, in sicer ugotavljanje trenutnega stanja izvedbe, primerjavo stanja s planom in ugotavljanje morebitnih odstopanj. Najpogostejša področja kontrole so stroški, rezultati dela, roki, kakovost in tveganja.

Nekateri avtorji poleg navedenih korakov navajajo več korakov, saj določene korake podrobneje razdelijo, drugi pa jih več združijo v eno. Tako na primer Verzuh (2003, str. 8-11) razdeli proces projektnega managementa na pet glavnih funkcij, ki se jih mora izvajati, da pripelje projekt od ideje do dostave naročniku. Te funkcije so: selekcija, opredelitev, planiranje, kontroliranje in zaključek. Kerzner (2009, str. 3) opredeli proces projektnega managementa kot planiranje, organiziranje, kadrovanje, kontroliranje in usmerjanje, pri čemer usmerjanje opredeli kot kadrovanje, usposabljanje, nadziranje, delegiranje, motiviranje, svetovanje in koordiniranje.

2 REGIONALNA POLITIKA EVROPSKE UNIJE

Od 1. julija 2013 ima Evropska unija 28 držav članic, ki oblikujejo skupnost 506,8 milijona prebivalcev. Ekonomske in socialne razlike med temi državami in regijami, ki jih oblikujejo, so prav zaradi velikega števila prebivalstva toliko večje. Evropska regionalna politika, ki je s strani Evropske unije vodena preko strukturnih skladov in Kohezijskega sklada, ne želi nadomestiti regionalnih politik držav članic Evropske unije, saj naj bi članice same poskrbele za odpravo težav v svojih regijah. Evropska unija si z usklajevanjem politik in lastnimi finančnimi instrumenti prizadeva za ublažitev obstoječih regionalnih razlik med državami članicami in posameznimi regijami (Urad Vlade za informiranje, 2000; Kratka predstavitev EU, 2014).

2.1 Opredelitev regionalne politike Evropske unije

Regionalna politika je politika Evropske unije, ki z naložbami podpira gospodarsko rast, konkurenčnost, trajnostni razvoj, ustvarjanje delovnih mest ter boljšo kakovost življenja. Prav tako je regionalna politika izraz solidarnosti med prebivalci Evropske unije, saj so

njena sredstva namenjena predvsem gospodarskim panogam in območjem, ki ta sredstva najbolj potrebujejo (Regionalna politika-info regio, 2014; Mrak, Mrak & Rant, 2004).

Za poimenovanje kohezijske politike Evropske unije se v praksi kot tudi v literaturi pogosto uporabljata tudi izraza strukturalna in regionalna politika. Razlike med vsebino omenjenih izrazov Bučar, Karnar, Ciraj in Kajnič (2007, str. 115) opredelijo takole:

- kohezijska politika: nanašala naj bi se na tiste ukrepe ekonomskih politik, katerih cilj je zmanjševanje ekonomskih in socialnih razlik med različnimi geografskimi območji. Za doseg ciljev pogosto zahteva investicije v ključne dejavnike konkurenčnosti posameznih geografskih območij, ki na dolgi rok spremenijo gospodarsko in socialno strukturo teh območij;
- strukturalna politika: nanašala naj bi se na tiste ukrepe, katerih cilj je spreminjanje strukture gospodarstva, in sicer z namenom, da bi to doseglo mikro in makroekonomske cilje. Cilj te politike je lahko socialna in ekonomska kohezija, vendar to ni nujno potrebno, saj so lahko prisotni tudi drugi cilji, in sicer inovativnost gospodarstva ali gospodarska rast. Rečemo lahko, da je strukturalna politika vsebinsko nekoliko širši izraz kot kohezijska politika;
- regionalna politika: nanašala naj bi se na tiste ukrepe, ki se izvajajo na regionalni ravni. Vsebinsko gledano se zdi izraz najmanj primeren od vseh treh, saj informacija o ravni izvajanja politike ne sporoča tudi ciljev in vrednost, ki jih ta politika zasleduje.

V magistrskem delu bom opredeljene izraze uporabljala kot sopomenke, s poudarkom na poimenovanju regionalna politika.

2.2 Namen in cilji regionalne politike

Regionalna politika je zelo pomembna za Evropsko unijo, tako na lokalni kot tudi na regionalni ravni, saj različni vplivi globalizacije silijo Evropsko unijo in njene članice v izvajanje ukrepov, ki naj bi pripomogli k trajnostnemu razvoju in rasti ter zagotovili višjo konkurenčnost evropskega gospodarskega prostora. Članice svojega ozemlja nimajo enakomerno razvitega zaradi različne razpoložljivosti socialnih, gospodarskih in naravnih virov, ki vplivajo na sam razvoj regij. V interesu vsake članice pa je zmanjševanje regionalnih razlik, torej krepitev socialne in ekonomske kohezije (Urad Vlade RS za informiranje, 2003; Mrak et al., 2004).

Kot namen regionalne politike Evropske unije lahko torej zapišemo zmanjševanje strukturalnih razlik med regijami, pospeševanje uravnoveženega razvoja po celotni Evropski uniji ter podpreti enake možnosti za vse. Omenjeno se dosega s pomočjo različnih finančnih operacij, predvsem preko strukturalnih skladov in Kohezijskega sklada (Regionalna politika, 2014).

Moussis (1999, str. 155) namen regionalne politike opredeljuje kot usklajevanje regionalne politike držav članic, in sicer z oblikovanjem smernic in načel, s katerimi se med članicami prepreči tekmovanje za sredstva pomoči. Usklajevati mora tudi različne politike in finančne instrumente Evropske unije ter s tem zagotoviti pomoč tistim, ki so jo najbolj potrebne.

Evropska unija želi svoja sredstva porabiti čim bolj ciljno in z namenom, da bi bil vpliv na zmanjšanje razvojnih razlik na ravni skupnosti čim večji. Zato so bila sredstva Evropske unije v okviru finančne perspektive 2007–2013 usmerjena na tri cilje (Regionalna politika-info regio, 2014; Urad Vlade RS za komuniciranje, 2009b):

- cilj Konvergenca je bil namenjen najmanj razvitim regijam (predvsem v vzhodni in jugovzhodni Evropi), da bi s sredstvi pomagal pospešiti rast in zaposlovanje. Konvergenca je poudarjala inovativnost, učinkovitost javnih uprav, prilagodljivost gospodarskim in socialnim spremembam ter kakovost okolja;
- cilj Regionalna konkurenčnost in zaposlovanje je bil namenjen krepitevi konkurenčnosti na regionalni ravni in privlačnosti posameznih regij ter zaposlenosti s predvidevanjem in spodbujanjem gospodarskih sprememb s podjetništvom, inovacijami itd.;
- cilj Evropsko teritorialno sodelovanje je dopolnjeval cilj Konvergence in cilj Regionalne konkurenčnosti in zaposlovanja. Ta cilj je želel izboljšati sodelovanje regij na medregionalni, transnacionalni in čezmejni ravni.

Za natančnejšo opredelitev ciljev regionalne politike v nadaljevanju navajam nekaj osnovnih definicij različnih avtorjev:

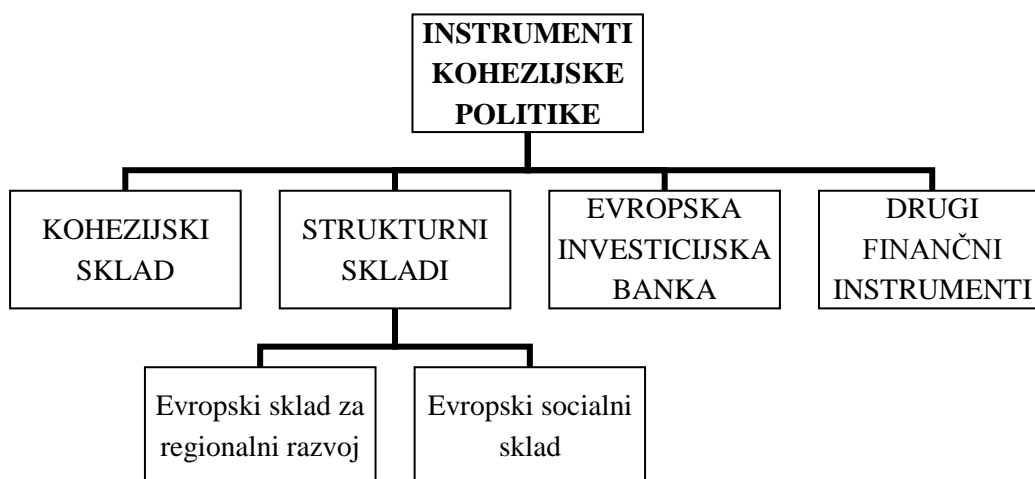
- temeljni cilj kohezijske politike je zmanjševanje socialnih in gospodarskih neenakosti med različnimi regijami (Mrak et al., 2004, str. 29);
- cilj kohezijske politike Evropske unije je izboljšati razmere znotraj določene teritorialne enote, ki ima bodisi nižjo ekonomsko rast, višjo stopnjo brezposelnosti ali nižjo stopnjo bruto domačega proizvoda (v nadaljevanju BDP) na prebivalca glede na druge primerljive teritorialne enote (Lajh, 2006, str. 101);
- cilj regionalne politike je pomagati regijam, da bi dosegle razvojno stopnjo najrazvitejših delov Evropske unije, kar bi pripeljalo do kohezije Unije (Verhovnik, Filipič & Štern, 2005, str. 13);
- kot glavni cilj regionalne politike lahko izpostavimo zmanjševanje obstoječih regionalnih razlik in preprečevanje nadaljnjega regionalnega neskladja (Moussis, 1999, str. 155).

2.3 Instrumenti izvajanja regionalne politike

Finančna solidarnost med državami članicami Evropske unije je temelj regionalne politike. Z izvajanjem te politike se sredstva v višini približno 35 odstotkov proračuna Evropske unije prenesejo pretežno s strani bogatejših članic v najmanj razvite regije. Takšen pristop pomaga tako državam prejemnicam kot tudi državam, ki so neto plačnice v proračunu, saj njihova podjetja v zameno pridobijo večje investicijske možnosti, predvsem v regijah, kjer se določene vrste dejavnosti še niso razvile, poveča se prenos tehnologij in znanja (Mrak et al., 2004, str. 34).

Slika 4 je prirejena po Mrak et al. (2004, str. 36) in prikazuje finančne instrumente, ki jih je Evropska unija oblikovala za izvajanje regionalne politike in uresničevanje omenjenih zadev.

Slika 4: Instrumenti regionalne politike

Vir: M. Mrak et al., *Kohezijska politika Evropske unije*, 2004, str. 36.

Strukturni skladi so namenjeni spodbujanju socialnega in gospodarskega razvoja regij ter vodenju ekonomske politike, ki je usmerjena v doseganje razvojnih ciljev. Preko strukturnih skladov se financirajo razvojni programi na regionalni ravni, ki jih skupaj oblikujejo Evropska komisija (v nadaljevanju KOMISIJA), države članice in regije. V finančni perspektivi 2000-2006 so pod strukturnim skladom obstajali štiri skladi (Mrak et al., 2004; Urad Vlade RS za informiranje, 2003): Evropski sklad za regionalni razvoj (angl. *European Regional Development Fund-ESRR*), Evropski socialni sklad (angl. *European Social Fund-ESS*), Evropski kmetijski usmerjevalni in jamstveni sklad (angl. *European Agricultural Guidance and Guarantee Fund-EKUIJS*) in Finančni instrument za usmerjanje ribištva (angl. *Financial Instrument for Fisheries Guidance-FIUR*).

S finančno perspektivo 2007-2013 pa sta v okviru strukturnih skladov delovala samo še Evropski sklad za regionalni razvoj in Evropski socialni sklad, ohranjen pa je bil tudi Kohezijski sklad. Ustanovljena sta bila tudi dva nova sklada, in sicer Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja in Evropski sklad za ribištvo, ki sta spadala pod skupno kmetijsko politiko in skupno ribiško politiko (Urad Vlade RS za komuniciranje, 2007; Urad Vlade RS za komuniciranje, 2009b). V nadaljevanju tako predstavljam le Evropski sklad za regionalni razvoj in Evropski socialni sklad.

Leta 1975 ustanovljen Evropski sklad za regionalni razvoj je nastal kot odziv na neenakosti življenjskega standarda med posameznimi regijami. Kot temeljne cilje tega sklada lahko omenim usmerjanje naložb v infrastrukturo, lokalne razvojne projekte in proizvodnjo, razvoj malega gospodarstva v najmanj razvitih regijah ter dvig produktivnosti in konkurenčnosti gospodarstva.

Najstarejši strukturni sklad je Evropski socialni sklad, ki je bil leta 1957 ustanovljen z Rimsko pogodbo, in sicer z namenom izboljšanja možnosti zaposlovanja za delavce ter spodbujanja nastanka skupnega trga. Danes pa je poslanstvo tega sklada vključevanje odrinjenih družbenih skupin na trg dela, spodbujati aktivno iskanje zaposlitve brezposelnih ter preprečevati brezposelnost (Mrak et al., 2004; Aljančič & Bogdanovič, 2000; Mulec, 2008).

Kohezijski sklad je poseben sklad, ki skrbi za financiranje projektov, namenjenim izboljšanju okolja, razvoju prometne infrastrukture ter trajnostnemu razvoju v državah članicah (Mrak et al., 2004; Urad Vlade RS za komuniciranje, 2009b). Podrobnejši opis Kohezijskega sklada sledi v točki 2.4.

Evropska investicijska banka (v nadaljevanju EIB) je finančna institucija, ki nudi pomoč različnim področjem kot so na primer izgradnja energetske infrastrukture, varovanje okolja, investicije v industrijo, zdravstvo in izobraževanje itd. Pomoč nudi v obliki garancij, posojil, globalnih posojil ter delnega financiranja tehnične pomoči in investicijskih projektov (Mrak et al., 2004; Aljančič & Bogdanovič, 2000; Mulec, 2008).

Pomembno dopolnilo k izvajanju učinkovitejše kohezijske politike predstavljajo tudi drugi finančni instrumenti, in sicer Evropski investicijski sklad in posebni tematski program EURATOM (angl. *Euratom Research and Training Programme on Nuclear Energy*), ki spodbujata ekonomsko in socialno kohezijo preko posojil in jamstev (Mrak et al., 2004; Mulec, 2008).

Če na kratko strnemo po Mraku et al. (2004, str. 35): »bistvena razlika med strukturnimi skladi in Kohezijskim skladom na eni strani ter EIB in ostalimi finančnimi instrumenti na drugi strani v tem, da skladi delujejo po načelu solidarnosti in manj razvitim regijam

nudijo nepovratna sredstva, medtem ko EIB in ostali finančni instrumenti regijam in državam nudijo pomoč predvsem v obliki posojil.«

2.4 Kohezijski sklad

Kohezijski sklad je bil leta 1994 ustanovljen z namenom krepitev socialne in ekonomske kohezije v državah članicah Evropske unije. Iz Kohezijskega sklada lahko sredstva pridobijo le države članice, katerih BDP na prebivalca znaša manj kot 90 odstotkov povprečja Evropske unije EU-25 ter imajo nacionalni program za izpolnitev ekonomske konvergence, in sicer za projekte na področju prometa in okolja. V programskem obdobju 2007-2013 pa je bila pomoč namenjena tudi projektom na področju trajnostnega razvoja, kamor sodi nadzor obsega cestnega, zračnega in mestnega prometa, ki onesnažuje okolje, učinkovita raba energije in obnovljive energije itd. (Urad Vlade RS za informiranje, 2005; Urad Vlade RS za komuniciranje, 2009a; Mulec, 2008).

Projekti so s strani Kohezijskega sklada sofinancirani v višini 80 do 85 odstotkov njihove skupne vrednosti, lahko pa tudi 100 odstotkov, če gre za predhodne študije in tehnično pomoč, vendar znesek ne sme presežati 0,5 odstotka vrednosti celotnega projekta (Mrak et al., 2004, str. 87).

Za razliko od strukturnih skladov Kohezijski sklad ne sofinancira programov, ampak projekte ali posamezne faze projektov s področja transporta in okolja, ki so že od samega začetka jasno identificirani. Omenjene projekte države članice predložijo Komisiji kot strateški preferenčni okvir, z njimi upravljajo nacionalne oblasti, nadzoruje pa jih nadzorni odbor. Kohezijski sklad daje prednost nadnacionalnim in nacionalnim projektom, medtem ko so strukturni skladi regionalno usmerjeni (Mrak et al., 2004, str. 34, 85). Razlike med Kohezijskim skladom in strukturnimi skladi so predstavljene v Tabeli 2.

Razlike v delovanju strukturnih skladov in Kohezijskega sklada pa opredeljuje tudi Lajh (2006, str. 115), in sicer v primeru Kohezijskega sklada se financirajo projekti in ne programi. Medtem ko strukturni skladi temeljijo na večletnem programiranju (programskem pristopu), Kohezijski sklad neposredno sofinancira konkretne projekte na javnopolitičnih področjih okolja in prometa ter kot tak temelji na projektnem pristopu. Do pomoči Kohezijskega sklada so upravičene države članice in ne regije, kar je v nasprotju s strukturnimi skladi, kjer so do pomoči upravičene posamezne regije.

Tabela 2: Primerjava strukturnih skladov in Kohezijskega sklada

Vidik	Strukturni skladi	Kohezijski sklad
Cilji	Zmanjšanje regionalnih razlik	Zmanjšanje ekonomskih razlik med državami članicami
Izvajalci	Države članice, lokalne in regionalne oblasti	Po dogovoru med državo članico in Komisijo
Geografska pokritost	Prvo in drugo ciljno področje, tretje ciljno področje zagotavlja horizontalno pokritost *	Portugalska, Španija, Irska in Grčija
Namembnost	V osnovi noben sektor ni izključen; infrastruktura	Samo za okolje in prostor
Postopki	Temeljijo na večletnih programih	Subvencionira se projektno

Legenda: * prvo, drugo in tretje ciljno področje je opisano v točki 2.2 Namen in cilji regionalne politike.

Vir: M. Mrak et al., *Kohezijska politika Evropske unije, 2004, str. 88.*

2.4.1 Projekti, upravičeni do sredstev

Iz Kohezijskega sklada so v skladu z merili za sofinanciranje do pomoči upravičene osebe javnega prava (javni zavodi, visokošolske, raziskovalne in državne institucije ter lokalne skupnosti), osebe zasebnega prava (društva, nevladne organizacije in podjetja) ter fizične osebe. Potegujejo se lahko za finančno pomoč pri projektih, ki so nacionalnega pomena in izvajajo finančno zahtevne evropske direktive (Kohezijski sklad za okolje, 2014; Urad Vlade za komuniciranje, 2009a). Kohezijski sklad zagotavlja sredstva na naslednjih področjih (Uredba Sveta (ES) št. 1084/2006 o ustanovitvi Kohezijskega sklada in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1164/94, Ur.l. EU, št. L210/2006; Kohezijski sklad, 2014):

- projekti prometne infrastrukture za gradnjo in razvoj prometne infrastrukture, kot jo opredeljujejo smernice za razvoj vseevropskega prometnega omrežja;
- okoljski projekti, za izpolnitev zahtev okoljevarstvene zakonodaje Evropske unije, ki se nanašajo na oskrbo s pitno vodo, ravnanje s komunalnimi odpadki, odvajanje in čiščenje odpadnih voda itd.;
- projekti na področju energije, ki predstavljajo prednosti za okolje, in sicer učinkovita raba energije in obnovljivost virov energije.

2.4.2 Države, upravičenke do prejemanja sredstev

Do sredstev Kohezijskega sklada so upravičene države članice Evropske unije, ki so manj razvite in izpolnjujejo naslednje pogoje (Kohezijski sklad, 2014; Uredba Sveta (ES) št.

1083/2006 o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu in Kohezijskem skladu in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1260/1999, Ur.l. EU, št. L210/2006):

- njihov bruto nacionalni proizvod znaša manj kot 90 odstotkov evropskega povprečja EU-25;
- imajo načrt za izpolnjevanje pogojev ekonomskih konvergenčnih meril, kot je bilo opredeljeno v 104. členu Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti (izogibanje čezmejnega javnofinančnega primanjkljaja).

Kohezijski sklad je začel delovati s štirimi državami, in sicer so bile od 1. januarja 2000 do sredstev upravičene Španija, Portugalska, Grčija in Irska. Od leta 2004 naprej Irska ni bila več upravičena do sredstev, saj je presegla prag, njen BDP je znašal 101 odstotek povprečja EU-15 v letih 2000-2002. S 1. majem 2004, ko se je Evropski uniji pridružilo deset novih držav članic, pa se je omejitev na tri države upravičenke povečala (Walsh, 2004, str. 5).

Do sredstev Kohezijskega sklada je bilo v finančni perspektivi 2007-2013 upravičenih štirinajst držav članic Evropske unije (Bolgarija, Češka, Estonija, Grčija, Ciper, Latvija, Litva, Madžarska, Malta, Poljska, Portugalska, Romunija, Slovenija in Slovaška), ter kot prehodna prejemnica pomoči tudi Španija (European Union, 2007, str. 16).

2.4.3 Udeleženci, vključeni v izvajanje postopkov pri porabi sredstev

Slovenija ima bolj ali manj že od samega začetka centraliziran sistem izvajanja Kohezijskega sklada, in sicer zaradi izkušenj, ki jih je pridobila pri izvajanju predpristopnih instrumentov. V Sloveniji je kot organ upravljanja Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, plačilni organ je Ministrstvo za finance ter neodvisni finančni nadzorni organ, ki sta Ministrstvo za finance in Urad za nadzor proračuna. Za izvajanje posameznih instrumentov so odgovorna posamezna ministrstva (Organizacija izvajanja kohezijske politike, 2014).

V izvajanje kohezijske politike so bile v finančni perspektivi 2007-2013 vključene različne institucije, katerih naloge, pristojnosti, vloge in odgovornosti so podrobneje predstavljene v Uredbi o izvajanju postopkov pri porabi sredstev evropske kohezijske politike v Republiki Sloveniji v programskem obdobju 2007-2013, ki je bila objavljena v Uradnem listu Republike Slovenije, št. 41/2007 (Organizacija izvajanja kohezijske politike, 2014).

Uredba o izvajanju postopkov pri porabi sredstev evropske kohezijske politike v RS v programskem obdobju 2007-2013 opredeljuje udeležence, ki morajo zagotoviti izčrpno in pravočasno obveščanje, preprečiti neupravičeno porabo sredstev ter učinkovit sistem

nadzora in upravljanja. Omenjeno je potrebno za učinkovito porabo sredstev kohezijske politike. Udeleženci so (Uredba o izvajanju postopkov pri porabi sredstev evropske kohezijske politike v RS v programskem obdobju 2007-2013, Ur.l. RS, št. 41/2007):

- organ upravljanja v postopkih načrtovanja in porabe sredstev zagotavlja učinkovitost in pravilnost izvajanja operativnih programov ter usmerja in nadzoruje posredniška telesa pri izvajanju operativnih programov. Organ upravljanja je v postopkih načrtovanja in porabe odgovoren zlasti za koordiniranje priprave in sprememb strateških in izvedbenih dokumentov, zagotavljanje informacij glede napovedi izplačil in zahtevkov za povračilo organu za potrjevanje, pripravo in posredovanje načrta za razdelitev sredstev državnega proračuna za kohezijsko politiko, uskladitev evidenčnih projektov v okviru načrta razvojnih programov, izdajo navodil za pripravo in potrjevanje instrumentov ter za sistem upravljanja in nadzora itd. Vlogo organa upravljanja za operativne programe izvajajo notranje organizacijske enote Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo;
- posredniško telo izvaja naloge, ki so mu bile prinesene s strani organa upravljanja, in sicer s sklepom organa upravljanja na ravni instrumenta. Posredniško telo lahko svoje naloge prenese na agenta, vendar ob predhodnem soglasju organa upravljanja. V vlogi posredniškega telesa so lahko neposredni proračunski uporabniki, in sicer posamezna ministrstva Republike Slovenije. Posredniško telo v postopkih načrtovanja in porabe sredstev opravlja naslednje naloge: sodeluje z organom upravljanja pri pripravi in spremembah strateških in izvedbenih dokumentov, poroča organu upravljanja o odstopanjih od načrtovanih vsebin operativnega programa, pripravlja napovedi izplačil in zahtevkov za povračilo, zagotavlja podatke in dokumentacijo organu upravljanja, zagotavlja, da so operacije v skladu z merili, veljavnimi za operativni program, preprečuje in odpravlja nepravilnosti itd.;
- upravičenec opravlja naloge v skladu z navodili organa upravljanja, posredniškega telesa ali agenta in pogodbenimi obveznostmi. Te naloge so: priprava in posredovanje vloge za projekt ter javnega razpisa in razpisne dokumentacije posredniškemu telesu, sklenitev pogodbe o sofinanciranju s posredniškim telesom, izvedba operacije, zagotavljanje pravilnosti izvajanja operacije, omogočanje delovanja revizorjev in nadzornih misij organov Evropske unije, izvajanje nalog informiranja, priprava in posredovanje poročil v skladu z navodili organa upravljanja in posredniškega telesa itd.;
- organ za potrjevanje je notranja organizacijska enota Ministrstva za finance, Nacionalni sklad. V postopkih porabe sredstev je odgovoren zlasti za prejemanje plačil s strani Komisije, potrjevanje izjave o izdatkih in zahtevkov za plačila, izvrševanje povračil na podlagi posameznega zahtevka za povračilo, izdajanje navodil, vzdrževanje računovodskih evidenc izdatkov, vodenje evidence ter obveščanje neposrednega proračunskega uporabnika in organa upravljanja o prejetih, odobrenih ter zavrnjenih zahtevnih za povračilo itd.;

- revizijski organ predstavlja Urad Republike Slovenije za nadzor proračuna, ki je organ v sestavi Ministrstva za finance. Njegove naloge so zagotavljanje izvedbe revizij na podlagi ustreznega vzorca, priprava in posredovanje revizijske strategije in letnega poročila o nadzoru Komisiji, izdaja mnenja o učinkovitosti delovanja sistema upravljanja in nadzora itd. Revizijski organ sodeluje z notranjimi revizijskimi službami neposrednih in posrednih proračunskih uporabnikov, ki sodelujejo pri izvajanju kohezijske politike.

2.4.4 Načela financiranja projektov

Uredba Sveta (ES) št. 1083/2006 o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu in Kohezijskem skladu in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1260/1999, Ur.l. EU, št. L210/2006, (str. 38-40) navaja načela, ki se jih je potrebno držati pri financiranju projektov iz Kohezijskega sklada. Načela ne veljajo samo za Kohezijski sklad, temveč tudi za Evropski socialni sklad in Evropski sklad za regionalni razvoj. Načela so:

- dopolnjevanje, skladnost, usklajevanje in spoštovanje: skladi nudijo pomoč, ki dopolnjujejo nacionalne ukrepe, vključno z ukrepi na regionalni in lokalni ravni. Komisija in države članice zagotavljajo, da je pomoč iz skladov skladna z dejavnostmi, politikami in prednostnimi nalogami Skupnosti ter dopolnjuje druge finančne instrumente Skupnosti. Pomoč, ki jo sofinancirajo skladi, se osredotoča na prednostne naloge Evropske unije glede krepitve konkurenčnosti in ustvarjanje delovnih mest. V skladu s svojimi pooblastili Komisija in države članice zagotovijo usklajevanje med pomočjo iz različnih skladov;
- programiranje: cilji skladov se uresničujejo v okviru večletnega in večstopenjskega sistema programiranja, ki vključuje opredelitev prednostnih ciljev, financiranje ter sistem upravljanja in nadziranja. Mrak et al. (2004, str. 62) menijo, da se sredstva skladov dodeljujejo na podlagi razvojnih programov, pri čemer je njihovo usmerjanje načrtovano ter programirano;
- partnerstvo: cilji skladov se uresničujejo v okviru tesnega sodelovanja med Komisijo in državo članico, skupaj z oblastmi in organi, ki jih določi država članica. V sodelovanje so lahko vključene tudi pristojne regionalne in lokalne oblasti, gospodarski in socialni partnerji ter drugi ustrezni organi. Partnerstvo med njimi zajema pripravo, izvajanje, spremljanje in vrednotenje operativnih programov;
- teritorialna raven izvajanja: izvajanje operativnih programov je odgovornost držav članic na ustrezni teritorialni ravni, v skladu s posebnimi institucionalnim sistemom v vsaki državi članici;
- sorazmerna intervencija: finančni in upravni viri, ki jih Komisija in države članice uporabljajo pri izvajanju skladov glede na izbiro kazalnikov, vrednotenje, splošna načela sistemov upravljanja in nadzora ter poročanja, so sorazmerni celotnemu znesku izdatkov, ki so dodeljeni operativnemu programu;

- deljeno upravljanje: proračun Evropske unije, dodeljen skladom, se izvaja v okviru deljenega upravljanja med državami članicami in Komisijo, z izjemo tehnične pomoči. Komisija izvaja svojo pristojnost za izvrševanje splošnega proračuna Evropske unije tako, da preveri obstoj in ustrezno delovanje sistemov upravljanja in nadzora v državah članicah, prekine rok za plačilo ali začasno ustavi celotno plačilo ali njegov del, če nacionalni sistemi upravljanja in nadzora odpovejo, in uporabi kateri koli drug potreben finančni popravek ter preveri povračila predplačil in samodejno odstopi od proračunskih obveznostih;
- dodatnost: prispevki iz skladov ne nadomestijo javnih ali drugih primerljivih izdatkov države članice. Komisija in država članica določita raven teh izdatkov, ki jih bo država članica v programskem obdobju vzdrževala v vseh zadevnih regijah. Višina izdatkov praviloma ne sme biti manjša od realne višine povprečnih letnih izdatkov, prejetih v prejšnjem programskem obdobju. Komisija se lahko ob posvetovanju z državo članico v okviru vmesnega preverjanja odloči, da bo spremenila zahtevano višino izdatkov, če se je gospodarski položaj v državi članici pomembno spremenil od takrat, ko se je določala višina izdatkov. Komisija objavi rezultate preverjanja dodatnosti po državah članicah, vključno z metodologijo in viri podatkov;
- enakost med moškimi in ženkami ter nediskriminacija: države članice in Komisija zagotavljajo, da se na različnih stopnjah izvajanja skladov podpira enakost med moškimi in ženskami in sprejmejo ustrezni ukrepi, da se preprečijo vsakršno diskriminacijo na osnovi spola, rase, vere, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti na različnih stopnjah izvajanja skladov. Pri opredelitvi operacij, ki so sofinancirane iz skladov, je potrebno upoštevati dostopnost za invalidne osebe;
- trajnostni razvoj: cilji skladov se uresničujejo v okviru trajnostnega razvoja in podpore cilju varovanja in izboljšanja okolja s strani Skupnosti.

2.5 Finančna perspektiva 2007–2013 v primerjavi s finančno perspektivo 2014-2020

Bučar et al. (2007, str. 111) finančno perspektivo opredelijo kot: »dogovor o ključnih prednostnih nalogah in okvirnih proračunskih odhodkov Evropske unije za obdobje sedmih let, ki ga predlaga Komisija, sprejmeta pa Svet in Evropski parlament«. Trenutno smo na pragu novega proračunskega obdobja za 2014-2020, v katerem Komisija uvaja kar nekaj pomembnih novosti in za naslednje sedemletno obdobje spreminja logiko evropskega proračuna. Proračunski okvir je prvič nižji od predhodnikov, prenovljeni programi pa so tematsko koncentrirani in pogojeni z doseganjem ciljev osrednje razvojne strategije Evropa 2020. V tem obdobju je na področju kohezijske politike na voljo 3,21 milijard EUR, prvi razpisi pa se pričakujejo v zadnji četrtini leta 2014 (MK projekt d.o.o., 2013).

Sredstva Kohezijskega sklada se bodo v obdobju 2014-2020 še naprej osredotočala na manj razvite regije in države članice. Za nemoten prehod regij, ki bodo prenehale izvajati cilj Konvergenca ter da bi regijam s podobno ravno blaginje zagotovili enake pogoje, je vzpostavljena nova kategorija regij »v prehodu« (v katerih znaša BDP na prebivalca med 75 in 90 odstotkov povprečja Evropske unije). Sredstva so usmerjena v naložbe, ki bodo prispevale k doseganju kvantificiranih ciljev, postavljenih v okviru strategije Evropa 2020 (Urad za publikacije Evropske unije, 2011, str. 7).

Evropski poslanci so 19. novembra 2013 na plenarnem zasedanju potrdili večletni finančni okvir Evropske unije za obdobje 2014–2020. S tem se je končalo dve leti in pol dolgo obdobje intenzivnih pogajanj. V letih 2014–2020 je v evropski blagajni skupno za 960 milijard EUR zavez, kar je 3,5 odstotka manj kot v prejšnjem sedemletnem finančnem obdobju in obenem točno en odstotek BDP Evropske unije. Dejanska plačila so določena pri dobrih 908 milijonih EUR, kar je 3,7 odstotka manj kot v letih 2007–2013. To je prvi večletni proračun, ki je siromašnejši od svojega predhodnika, zato so ga poimenovali proračun zmernosti (N. Š., 2013).

S ciljem, da je vsak EUR čim bolje porabljen, bo proračun Evropske unije po novem precej prožnejši, kot je bil. Denar naj bi tako res šel tja, kjer je najbolj potreben, in sicer k trajnostni rasti, novim delovnim mestom in konkurenčnosti v skladu s strategijo za rast Evropa 2020. V obdobju 2014-2020 so sredstva osredotoča na dvanajst prednostnih nalog. Za ustvarjanje delovnih mest so na voljo znatna sredstva iz Evropskega socialnega sklada in Evropskega sklada za regionalni razvoj. Predviden je nov program Erasmus+, ki bo mladim ponudil številne nove možnosti dodatnega izobraževanja. Na razpolago so tudi sredstva iz novega programa Ustvarjalna Evropa, in sicer za kinematografijo, avdiovizualne in druge podobne storitve. Proračunski okvir vsebuje tudi nov program za raziskave in inovacije Obzorje 2020 ter novi program Cosme za mala in srednje velika podjetja. Na področju investicij v infrastrukturo, predvsem v energetiko in digitalne storitve, bo ključno vlogo igral instrument za povezovanje Evrope. Sredstva iz spremenjene skupne kmetijske politike bodo namenjena spopadanju z izzivi varnosti hrane, podnebnih sprememb in trajnostne rasti. Poleg tega bodo poenostavljena pravila financiranja olajšala dostop upravičencev do sredstev in zmanjšala možnosti napak (Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, 2013; N. Š., 2013).

Kljub slabemu izhodiščnemu položaju v pogajanjih, ki je bil posledica zlasti dejstva, da se je razvitost Slovenije v primerjavi s pogajanjmi za obdobje 2007-2013 povečala s 75 odstotkov na 86 odstotkov povprečja Evropske unije, je Slovenija do leta 2020 uspela ohraniti položaj neto prejemnice sredstev iz proračuna Evropske unije. Upravičenost Slovenije do sredstev kohezijske politike in politike razvoja podeželja se sicer zmanjšuje, a se hkrati zmanjšuje tudi prispevek Slovenije v proračun. Slovenija je tako v primerjavi z obdobjem 2007-2013 svoj neto finančni položaj uspela celo izboljšati (Večletni finančni okvir EU za obdobje 2014-2020, 2014).

3 USPEŠNOST ČRPANJA SREDSTEV IZ KOHEZIJSKEGA SKLADA V SLOVENIJI

Manj razvitim regijam poskuša Evropska unija pomagati zmanjšati razvojni zaostanek, in sicer z različnimi programi. Evropska unija se veliko posveča usklajenemu regionalnemu razvoju, kar kaže podatek, da za programe strukturnih skladov in Kohezijskega sklada nameni kar 35 odstotkov proračuna (Urad Vlade RS za informiranje, 2003).

Velik del sredstev iz proračuna Evropske unije je namenskih, kar pomeni, da jih država članica lahko črpa le na podlagi projektov, ki so odobreni s strani Komisije. Višina sredstev, ki jih Slovenija prejme je odvisna od kakovosti pripravljenih projektov oziroma kako uspešna bo pri črpanju in usmerjanju sredstev posameznih evropskih politik (Urad Vlade RS za informiranje, 2005).

Izbrani projekti pa s strani Evropske unije niso financirani v celoti, ampak le deloma. Odobrena pomoč se izplačuje postopoma na podlagi dokazil o že izvedenih delih. Če se zaznajo večje nepravilnosti pri izvedbi, se lahko pomoč omeji ali celo ustavi. V praksi to pomeni, da se za projekte, ki so v izvajanju in so bili izbrani za sofinanciranje, zalaga denar iz državnega proračuna Slovenije, šele nato se dobi povračilo iz evropskega proračuna (Urad Vlade RS za komuniciranje, 2009a).

V Sloveniji črpanje sredstev strukturnih skladov spremlja Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (prej: Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko), ki je organ upravljanja za strukturne sklade in Kohezijski sklad. Cilj spremljanja je zagotoviti učinkovito in uspešno porabo sredstev, ki so Sloveniji na razpolago iz sredstev kohezijske politike Evropske unije. Nadzor se opravlja na petih ravneh, in sicer na podpisanih pogodbah, razpisanih in dodeljenih sredstvih, izplačil iz proračuna Republike Slovenije in zahtevnih za povračilo iz proračuna Evropske unije, ki so posredovani na plačilni organ (Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, 2014; Urad Vlade RS za komuniciranje, 2009b).

3.1 Obseg črpanja sredstev iz Kohezijskega sklada

V okviru finančne perspektive 2000-2006 so bila sredstva za projekte nekdanjega instrumenta strukturne politike v predpristopnem obdobju (ISPA) in projekte Kohezijskega sklada v celoti dodeljena. Do konca leta 2010, ko se je izteklo obdobje upravičenosti izdatkov, je bila načrtovana izvedba vseh 18 projektov na področju okolja ter vseh 9 projektov s področja prometa. Iz Tabele 3 je razvidno črpanje sredstev Kohezijskega sklada do 31.12.2009, in sicer na področju prometa je bilo konec decembra 2009 iz Evropske unije povrnjenih 88,44 odstotkov sredstev, na področju okolja pa 70,79 odstotkov sredstev. Skupaj 79,36 odstotkov vseh dodeljenih sredstev (Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, 2014; Urad Vlade RS za informiranje, 2003).

Tabela 3: Črpanje sredstev Kohezijskega sklada v Sloveniji do 31.12.2009 v EUR

Sredstva Kohezijskega sklada	Dodeljena sredstva	Povračila sredstev	Odstotek
<i>Ministrstvo za okolje in prostor</i>			
ISPA	42.051.107	34.673.347	82,5
Kohezijski sklad	88.450.557	57.708.300	65,2
Skupaj	130.501.664	92.381.647	70,8
<i>Ministrstvo za promet</i>			
ISPA	38.907.593	34.730.455	89,3
Kohezijski sklad	84.204.145	74.148.124	88,1
Skupaj	123.111.738	108.878.579	88,4
<i>Skupaj MOP in MzP</i>			
ISPA	80.958.700	69.403.802	85,7
Kohezijski sklad	172.654.702	131.856.424	76,4
Skupaj	253.613.402	201.260.226	79,4

Vir: Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, Poročilo o črpanju evropskih sredstev v Sloveniji, 2014

Slovenija je bila v finančnem obdobju 2007-2013 upravičena do sredstev kohezijske politike iz naslova cilja Konvergenca, in sicer iz strukturnih skladov v višini do 2,7 milijarde EUR in iz Kohezijskega sklada do 1,4 milijarde EUR. Upravičena je bila še do 104 milijona EUR iz naslova cilja Teritorialno sodelovanje. Sredstva v skupni višini 4,2 milijarde EUR je potrebno porabiti do konca leta 2015. Evropska sredstva so v Sloveniji usmerjena predvsem v dejavnosti, ki prispevajo k zmanjšanju regionalnih razlik ter pospešitvi družbeno ekonomskega razvoja. Izvajajo se projekti na področju spodbujanja visoke stopnje zaposljivosti ter trajnostnega razvoja, teritorialnega sodelovanja, razvoja mestnih okolij in podeželja itd. V pretekli finančni perspektivi se je evropska kohezijska politika v Sloveniji izvaja na podlagi sprejetega in z Evropsko unijo usklajenega Nacionalnega strateškega referenčnega okvirja 2007-2013, ki opredeljuje splošno strategijo. Slovenija je v tem časovnem okviru pripravila tri operativne programe za črpanje evropskih sredstev, in sicer Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture, Operativni program razvoja človeških virov ter Operativni program krepitve regionalnih razvojnih potencialov (Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, 2015; Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, 2014; Urad Vlade RS za komuniciranje, 2009b).

Slovenija je imela v programskem obdobju 2007-2013 na voljo 1,577 milijarde EUR evropskih sredstev v okviru Operativnega programa razvoja okoljske in prometne infrastrukture (pretežno sredstva Kohezijskega sklada in delno Evropskega sklada za regionalni razvoj). Iz Kohezijskega sklada se financirajo investicije v avtoceste, javni potniški promet, okolje, železnico itd. Iz Evropskega sklada za regionalni razvoj pa se

financirajo investicije v letališko infrastrukturo ter državne ceste (Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, 2014, str. 17).

Črpanje sredstev kohezijske politike za leto 2012 in povečanje v letu 2013 za Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture prikazuje Tabela 4.

Tabela 4: Črpanje sredstev kohezijske politike v Sloveniji za leto 2012 in povečanje v letu 2013 (v EUR)

Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture		Stanje 31.12.2012	Stanje 31.12.2013
		Realizacija	Realizacija
Pravice porabe 2007-2013	EU del	1.577.099.744	1.562.063.847
	SLO del	278.281.723	275.658.326
	EU in SLO del	1.855.381.467	1.837.722.173
Potrjeni instrumenti od 1.1.2007 (razpisi + neposredno potrjene operacije)	EU del	1.188.943.903	1.831.371.129
	SLO del	209.813.629	323.183.140
	EU in SLO del	1.398.757.532	2.154.554.269
Potrjene operacije – kumulativa (od 1.1.2007)	EU del	1.116.955.591	1.779.513.156
	SLO del	197.109.809	314.031.733
	EU in SLO del	1.314.065.401	2.093.544.890
Podpisane pogodbe (od 1.1.2007)	EU del	739.297.937	1.348.169.835
	SLO del	130.464.343	237.912.324
	EU in SLO del	869.762.280	1.586.082.159
Plačila iz proračuna RS – kumulativa (od 1.1.2007)	EU del	425.137.902	617.786.254
	SLO del	75.024.336	109.021.104
	EU in SLO del	499.690.803	726.807.358
Posredovani zahtevki za povračilo na organ za potrjevanje (od 1.1.2007) – EU del		380.465.514	602.674.815
Certificirani zahtevki za povračilo na EK (od 1.1.2007) – EU del		380.465.514	598.201.695

Vir: Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Poročilo o črpanju evropske kohezijske politike 2007-2013 za leto 2013, 2014, str. 17, tabela 9.

V Sloveniji je organ upravljanja Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, ki spremlja kumulativno izvajanje kohezijske politike glede na: vrednost avtoriziranih zahtevkov za povračilo na Komisijo, posredovanih zahtevkov za povračilo na organ za potrjevanje, podpisanih pogodb ter vrednost potrjenih operacij in instrumentov. Tabela 5 prikazuje črpanje sredstev kohezijske politike do julija 2013 za Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture.

Tabela 5: Črpanje sredstev kohezijske politike v Sloveniji na dan 30.6.2013 za Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture

OP razvoja okoljske in prometne infrastrukture	Stanje 30.6.2013	% glede na pravice porabe (07-13)
Pravice porabe 2007-2013	1.855.411.469	-
Vrednost potrjenih instrumentov od 1.1.2007 do 30.6.2013	1.886.173.443	101,7
Potrjene operacije–kumulativa (od 1.1.2007 do 30.6.2013)	1.815.559.954	97,9
Podpisane pogodbe (od 1.1.2007 do 30.6.2013)	1.044.832.827	56,3
Izplačana sredstva kohezijske politike-kumulativa (od 1.1.2007 do 30.6.2013)	553.758.044	29,8
Posredovani zahtevki za povračilo na plačilni organ do 30.6.2013 (kumulativa 1.1.2007 do 30.6.2013) – EU del	430.337.105	27,3
Certificirani zahtevki za povračilo na EK do 30.6.2013 (kumulativa 1.1.2007 do 30.6.2013) – EU del	403.071.690	25,6

Vir: Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, Podatki o črpanju, 2015.

3.2 Problemi in najpogostejše napake pri črpanju sredstev

Na seji parlamentarnega odbora za lokalno samoupravo in regionalni razvoj, ki je potekala 4. februarja 2009, je takratna ministrica za lokalno samoupravo in regionalni razvoj mag. Zlata Ploštajner na temo črpanja evropskih sredstev izpostavila soočanje z več problemi sistemske narave ter potrebo po izboljšanju sedanjega sistema. Prav tako se problemi pojavljajo na ravni kadrovske usposobljenosti in celo z informacijskim sistemom, katerega bo potrebno narediti bolj učinkovitega in proaktivnega. Na drugi strani pa so člani odbora, katera člani so večinoma župani, opozorili na probleme pri pripravi projektov, na slabo pripravljene razpise in predvsem na čas, ki ga imajo na voljo za prijavo projekta na razpis. Problem predstavljajo tudi razpisni kriteriji za nekatere projekte, ki so se ponekod spreminjali tudi za 80 ali več odstotkov. Opozorili so, da bi morali biti razpisni pogoji znani še pred razpisom projekta, saj nekateri nastajajo tudi po več let, razpis pa se običajno zaključi v nekaj mesecih (Skupnost občin Slovenije, 2009, str. 4, 5).

Prav tako je na težave pri črpanju evropskih sredstev opozorila nekdanja državna sekretarka na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo mag. Monika Kirbiš Rojs, ki je za Dnevnik 4. avgusta 2013 povedala, da je potrebno v operativni program zapisati

le tiste projekte, ki so zares izvedljivi. Poleg tega omeni, da bi morali biti razpisi bolj prijazni za prijavo ter lažja implementacija. Pojavil se je še en problem, in sicer projekti v operativnem programu za razvoj okoljske in prometne infrastrukture so bili nerealno ocenjeni. Pravi, da so za dobro črpanje ključni tudi kadri na posameznih ministrstvih ter, da je potrebno tiste, ki so usposobljeni, obdržati in preprečiti fluktuacijo ter razmisliti o sistemu, ki bo omogočal nagrajevanje dobrega in sankcioniranje slabega dela (Rojs, 2013).

3.2.1 Glavni problemi pri črpanju sredstev

Kot največji problem pri črpanju evropskih sredstev se največkrat omenja usposobljenost kadrov, vendar to vsekakor ni edini problem. Med razloge za zamude lahko navedemo tudi predolge postopke oddaje javnih naročil, ki jih še podaljšujejo zahtevki za revizije (Rojs, 2013).

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo v Poročilu o črpanju evropske kohezijske politike 2007-2013 za leto 2013 (2014, str.19) navaja, da za probleme pri črpanju evropskih sredstev obstajajo tudi objektivni razlogi, zaradi katerih se projekti ne izvajajo kot so načrtovani, in sicer stečaji gradbenikov, revizijski postopki pri oddaji javnih naročil ter pomanjkljivo skrbništvo resorjev nad njihovimi vsebinami.

Kot glavni problemi, ki se pojavljajo na vseh ministrstvih Republike Slovenije so dolgotrajni revizijski postopki in pritožbe v primeru izvedbe postopkov javnega naročanja, nespoštovanje rokov za odziv s strani Državne revizijske komisije, neenotno stališče komisije pri reševanju istovrstne problematike, nerealno načrtovanje izplačil in povračil ter velik razkorak med napovedanimi in dejanskimi izplačili in povračili iz državnega proračuna (Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, 2014, str. 19).

Ključni problemi oziroma razlogi za neuspeh pri pridobitvi sredstev Evropske unije so naslednji (Bučar et al., 2007, str. 87, 91):

- težave z dokumentacijo: zahtevna razpisna dokumentacija, predvsem nejasno napisani določeni deli, preozko specificirana in nepopolno izpolnjena dokumentacija;
- težave z izvedbo: izvedba projektov in njihov nadzor, predolga doba izvajanja projektov, preveč zapleteni postopki administracije projektov, pomanjkljivo pripravljeni projekti, podjetjem neprijazni postopki in načini poročanja in s tem črpanja sredstev;
- težave z razpisom: več potreb kot razpoložljivih sredstev, prevelika disperzija sredstev na majhne projekte, prezahtevnost;
- specifične neskladnosti podjetij z razpisnimi pogoji: neprimernost partnerjev, premajhen delež izvoza v celotni prodaji podjetja, prezadolženost ali prenizka dobičkonosnost podjetij;

- težave z birokracijo in administrativne ovire.

Mulec (2008, str. 136, 138, 144, 145) poleg naštetih problemov opredeli še neustrezno ali nepravočasno sprejeto pravno podlago na področjih lokalne samouprave in regionalizacije, kar pripelje do neoptimalnega koriščenja evropskih sredstev na lokalni ravni ter na področju politike zaposlovanja, varstva manjšin in drugih, kar lahko posredno vpliva na neučinkovito črpanje. Kot razlog za neučinkovito črpanje omeni tudi kadrovsko podhranjenost, saj je delovanje Kohezijskega sklada zapleteno področje, ki zahteva ustrezno število usposobljenega in fleksibilnega kadra. Kot dodatni problem predstavlja tudi omejeno zaposlovanje v državni upravi, saj je zaposlovanje za nedoločen čas mogoč le v omejenem obsegu, sklenitev delovnega razmerja za določen čas pa je mogoč pod določenimi pogoji in za omejeno obdobje. Delavci za določen čas se za delovno mesto usposobijo, vendar jim po določenem času zaradi omejitev sklepanja pogodb za določen čas delovno razmerje preneha. Tako mora država skleniti novo delovno razmerje z drugim, še ne usposobljenim delavcem.

Najpogostejše nepravilnosti v državah članicah Evropske unije opredelijo tudi Verhovnik et al. (2005, str. 1), ki so: »ponarejene spremljevalne listine, neupoštevanje drugih pogojev iz uredbe ali pogodbe, neupoštevanje rokov, manjkajoča oziroma nepopolna dokumentacija, nedokončane aktivnosti, neupravičenost, preobsežno financiranje itd.«

3.2.2 Vrste napak

Napake, ki jih lahko pripišemo podjetjem med samo pripravo in kasneje med vodenjem ter spremljanju projektov, lahko razdelimo v tri sklope (Pahor, 2004; Verhovnik et al., 2005):

- nekakovostno pripravljene projekti: praksa kaže, da podjetja, ki pristopijo k razpisu le zaradi finančnih virov, so po vsej verjetnosti obsojena na neuspeh. Za razliko od teh, pa so podjetja, ki verjamejo v svoj projekt in imajo časovni načrt, merljive in jasne cilje ter finančne vire, zrela za razpis. Lahko rečemo, da gre predvsem za nerazumevanje osnov pridobivanja denarja;
- pomanjkljiva obvezna dokumentacija: v praksi se kot pomanjkljiva dokumentacija največkrat pojavi gradbeno dovoljenje in investicijski program. Na resnost projekta kaže gradbeno dovoljenje, vendar se investicija pred oddajo prijave ne sme začeti z izvedbo. Za investicijske programe, ki so ključni dokument za pripravo kakovostnega projekta, velja, da so pogosto pomanjkljivi in vsebinsko neuskklajeni;
- obvladovanje projektnega vodenja: v nekaterih podjetjih je lahko že samo vodenje pogost problem, kaj šele pri samem projektu, kjer je prisotno večje število partnerjev in je natančno vodenje ključnega pomena za doseg zastavljenih ciljev. Pomembno je, da vodja projekta pridobi zaupanje pri vseh sodelujočih ter se premagajo osebni interesi.

Verhovnik et al. (2005, str. 3, 4) pa omenjajo še poglobljene napake države in podjetnikov pri prijavi na razpise. Izpostavijo premalo domišljene pogoje in prioriteta področja, saj je država pri opredelitvi prednostnih področij in pogojev sodelovanja naredila napake, ki so se izkazale pri izvajanju razpisov. Omenijo slabo preglednost možnosti financiranja, saj mediji in prijavitelji zelo malo vedo o postopkih in možnostih prijav. Ljudje sploh ne vedo, kje so možnosti in kako priti do razpoložljivega denarja in informacij, saj je veliko premalo narejeno pri obveščanju. Prav tako lahko pride do napačnega razumevanja porabe denarja, saj podpisani sklep še ne pomeni, da se bo dobil celoten denar, ki so ga odobrili. Šele ko se projekt zaključi v skladu s cilji, ki so zapisani v prijavi, se lahko del sredstev povrne. Na koncu izpostavijo še, da so projekti premalo ustvarjalni in inovativni, saj se premalo iščejo rešitve, ki ponujajo tehnološko novost. Prav zaradi tega je veliko projektov zavrnjenih.

4 SPOSOBNOST OBČINE HRASTNIK ZA PRIDOBIVANJE IN ČRANJE SREDSTEV IZ SKLADOV EVROPSKE UNIJE

V nadaljevanju bom predstavila (ne)uspešnost Občine Hrastnik pri pridobivanju in črpanju sredstev ter ustreznost vzpostavitve pogojev in vlogo občine za uspešno pridobivanje in črpanje sredstev, in sicer z namenom, da bom lahko podala mnenje o sposobnosti Občine Hrastnik za pridobivanje in črpanje sredstev Kohezijskega sklada.

4.1 Uspešnost Občine Hrastnik pri pridobivanju in črpanju sredstev

Občina Hrastnik je v preteklih letih pospešeno vlagala sredstva v okoljsko in družbeno infrastrukturo, v ta namen je pridobila tudi znatna razvojna sredstva Evropske unije ter s tem pomembno izboljšala kakovost bivanja in stanje okolja v občini (Občina Hrastnik, 2014, str. 3). Občina Hrastnik je med leti 2007 in 2010 prejela 692 EUR evropskih sredstev na prebivalca in tako zasedla 18. mesto med 211 slovenskimi občinami. V absolutnem znesku je občina v štirih letih, s približno 10.000 prebivalci, od Evropske unije skupaj prejela malo več kot 7 milijonov EUR in tako zasedla 13. mesto med slovenskimi občinami (Planet GV d.o.o., 2012; Mladinski center Hrastnik, 2012).

V zloženki, ki jo je izdalo Zavezništvo liberalcev in demokratov za Evropo, župan Občine Hrastnik pove, da je občina od leta 2005 naprej za različne projekte skupaj s sredstvi Republike Slovenije počrpala več kot 20,5 milijonov EUR sredstev Evropske unije iz Kohezijskega sklada, razvoja regij, mreženja kulturnih potencialov in razvoja podeželja. Zgradila sta se čistilna naprava in sekundarno kanalizacijsko omrežje, uredila se je industrijska cona Podkraj, na tem področju pa je zrasla tudi nova Steklarna. Obnovilo se je mestno jedro ter prenovilo nekaj lokalnih cest in javnih poti. Poskrbelo se je za vodno oskrbo na območju Dola pri Hrastniku. Uredili so se novi prostori za osrednjo knjižnico, zgradil večnamenski družbeni objekt v naselju Podkraj in obnovila Sovretova kašča z

etnološko zbirko v Šavni Peči. Nadaljuje se velika investicija v projekt Regijski center za ravnanje z odpadki Ceroz, končala pa se je tudi energetska sanacija vrtca in osnovne šole (Zavezništvo liberalcev in demokratov za Evropo, b.l., str. 6).

Občinski svet Občine Hrastnik je 29. maja 2014 sprejel Razvojni program Občine Hrastnik 2020+. V njem je zapisana tudi razvojna prioriteta: Zdravo okolje. Med drugim se pri tej prioriteti postavi cilj izgradnje manjkajoče okoljske infrastrukture, predvsem na podeželju v zakonsko predpisanih rokih. Razvojni program občine prepozna kot ključno razvojno priložnost tudi učinkovito koriščenje sredstev finančne perspektive 2014-2020 ter dostop do čezmejnih programov Evropske unije. V razvojnem programu Uresničitev razvojnega programa je v veliki meri odvisna od evropskih in državnih sredstev, zato je potrebno posebno pozornost nameniti kakovostni pripravi projektov in dobremu upravljanju izvedbe (Občina Hrastnik, 2014, str. 4, 11, 14).

Naj še dodam, da je Računsko sodišče Republike Slovenije v Revizijskem poročilu o sposobnosti Občine Hrastnik za pridobivanje in črpanje sredstev skladov Evropske unije, ki je bilo izdano 8. junija 2007, ugotovilo: »da je Občina Hrastnik sposobna pridobivati in črpati sredstva Kohezijskega sklada na področju okolja in sredstva Evropskega sklada za regionalni razvoj pri gradnji poslovnih con. Področje revizije je vključevalo aktivnosti in dosežke občine pri pridobivanju in črpanju sredstev skladov Evropske unije od uveljavitve skupnih programskih dokumentov Slovenije in Komisije, ki na ravni države opredeljujejo prednostne naloge, ukrepe in prednostne liste projektov, sofinancirane s sredstvi skladov Evropske unije, do konca leta 2005«. Občina Hrastnik je decembra leta 2005 pridobila tudi pravico do črpanja sredstev Kohezijskega sklada za skupino projektov Čistilne naprave za odpadne vode in kanalizacijski sistemi v povodju Srednje Save–Faza I: Trbovlje in Hrastnik (Računsko sodišče RS, 2007b, str. 4, 38).

Obdobje prve finančne perspektive Evropske unije je Občina Hrastnik dobro izkoristila za črpanje evropskih sredstev in uresničevanje svojih razvojnih potreb. Med leti 2007 in 2012 je izvedla 21 projektov vrednih 28 milijonov EUR, za katere je pridobila 19,2 milijona EUR sredstev Evropske unije in Republike Slovenije. Iz proračuna Občine Hrastnik je bilo potrebno za sofinanciranje zagotoviti 5,5 milijona EUR, ostalo pa so drugi viri financiranja. Od tega je bilo kar 70 odstotkov namenjenih infrastrukturi na področju okolja, kar je vplivalo na izboljšanje stanja okolja v občini. Med pomembnejšimi naložbami v občini gre omeniti (Občina Hrastnik, 2014, str. 26, 27):

- Regijski center Ceroz za upravljanje z odpadki;
- izgradnjo čistilne naprave in manjkajočega primarnega in sekundarnega kanalizacijskega omrežja v mestnem in primestnem območju;
- zagon podjetniškega inkubatorja v Hrastniku;
- štiri rekonstrukcije lokalnih cest;
- izgradnjo dveh vodovodov;

- ureditev javnih površin v mestu;
- ureditev osrednje knjižnice;
- različne projekte na področju pospeševanja turizma, podjetništva ter podeželja.

Poleg omenjenih projektov pa so v Tabeli 6 navedeni še drugi projekti Občine Hrastnik, ki so bili oziroma so prav tako sofinancirani s sredstvi Evropske unije v obdobju 2007-2012 (Občina Hrastnik, 2014, str. 27, 28).

Tabela 6: Pregled projektov Občine Hrastnik, sofinanciranih s sredstvi Evropske unije v obdobju 2007-2012

Zap. št.	Naziv projekta	Leto	Vloga občine	Območje	Vrednost projekta *	Sofinanciranje EU v EUR	Vir
1	Mrežni podjetniški inkubator	2007	Partner	Zasavje	1.407.232	996.704	ESRR, RS
2	Rekonstrukcija lokalne ceste Hrastnik-Radeče	2007-2009	Nosilec	Podkraj	681.513	427.037	ESRR, RS
3	Vodovod Turje-Gore-Kopitnik	2007-2009	Nosilec	Turje-Gore-Kopitnik	604.531	378.532	ESRR, RS
4	Rekonstrukcija lokalne ceste Marno-Turje-Gore	2007-2009	Nosilec	Marno-Turje-Gore	643.602	455.386	ESRR, RS
5	Rekonstrukcija lokalne ceste Čeče-Boben	2008-2009	Nosilec	Čeče-Boben	590.926	314.025	ESRR, RS
6	Rekonstrukcija lokalne ceste Dol-Blate	2008-2010	Nosilec	Dol-Blate	332.735	235.014	ESRR, RS
7	Ureditev mestnega jedra Hrastnik	2008-2010	Nosilec	Center Hrastnika	1.195.537	856.830	ESRR, RS
8	Natura – turistične zanimivosti Zasavja	2008-2009	Partner	Zasavje	150.000	106.250	ESRR, RS, 3 občine
9	Vrata do Nature	2010	Partner	Zasavje	30.800	16.890	LAS, 3 občine
10	Vse teče v tri krasne	2010-2012	Partner	Zasavje	450.210	382.678	ESRR, RS, 3 občine

se nadaljuje

nadaljevanje

Zap. št.	Naziv projekta	Leto	Vloga občine	Območje	Vrednost projekta *	Sofinanciranje EU v EUR	Vir
11	Regionalna turistična destinacija Zasavje	2011-2013	Partner	Zasavje	417.567	199.988	ESRR, RS, 3 občine, zasebniki
12	Ustvarimo pogoje za razvoj perspektivnih dej. na zasavskem podeželju **	2012-2014	Partner	Zasavje	59.888	44.103	LAS, 3 občine
13	Gradnja sek. kanalizacijskega omrežja območja Dol pri Hrastniku	2010-2013	Nosilec	Dol pri Hrastniku	1.087.061	921.943	ESRR, RS
14	Gradnja vodovoda Sp. Marno–Slatno–Dol	2010-2012	Nosilec	Spodnje Marno–Dol	802.688	677.704	ESRR, RS
15	Urejanje mestnega jedra Hrastnik: Log–Montigny **	2013-2014	Nosilec	Log–Montigny	1.059.533	750.502	ESRR, RS
16	Rekonstrukcija in energetska sanacija vrtca Dolinca **	2013-2014	Nosilec	Center Hrastnika	808.382	572.604	ESRR, RS
17	Izgradnja večnamenskega družbenega objekta v Podkraju	2012-2013	Nosilec	Podkraj	517.819	281.138	EKSRP, 322
18	Obnova kašče v Šavni Peči	2012	Nosilec	Šavna Peč	57.360	13.724	EKSRP, PRP323
19	Centralna čistilna naprava in kolektorsko omrežje	2008-2012	Nosilec	Hrastnik	6.584.914	4.351.787 (EU + RS)	KS, RS
20	Center za ravnanje z odpadki Cerov II. faza **	2012-2015	Nosilec + partnerice	Hrastnik	12.374.613	7.989.050 (EU + RS)	KS, RS
21	Knjižnica Antona Sovreta	2010	Nosilec	Center Hrastnika	910.668	860.872	ESRR, RS

Legenda: * z DDV če se ni poračunal; sicer brez.

** projekti, ki so še v fazi izvajanja oziroma še niso bila nakazana sredstva: upoštevano je načrtovano sofinanciranje.

ESRR-Evropski sklad za regionalni razvoj, RS-Republika Slovenija, LAS-Društvo za razvoj podeželja Zasavje, EKSRP-Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja in KS-Kohezijski sklad.

Vir: Občina Hrastnik, Razvojni program Občine Hrastnik 2014-2020, 2014, str. 27, 28, tabela 8.

V nadaljevanju bom na kratko predstavila projekte, za katere je Občina Hrastnik pridobila evropska sredstva in so se izvajali v letu 2014 oziroma se nadaljujejo v letu 2015 (Projekti in investicije Občine Hrastnik, 2014):

- energetska sanacija Osnovne šole narodnega heroja Rajka Hrastnik: dela so se začela sredi maja 2014 v okviru projekta Energetska sanacija Osnovne šole narodnega heroja Rajka Hrastnik. Operacija je delno financirana iz Kohezijskega sklada, in sicer je občina upravičena do 1.059.821,92 EUR tega sklada. Energetska sanacija zajema: izolacijo fasade in stropov, zamenjavo stavbnega pohištva, prenovo toplotne postaje itd.;
- urejanje mestnega jedra Hrastnik–območje Log-Montigny: projekt je bil končan avgusta 2014 in je izboljšal bivalne pogoje in prometno varnost, uredile so se površine za parkiranje in zelene površine, površine za pešce ter prenovila se je komunalna infrastruktura. Projekt je bil sofinanciran iz Evropskega sklada za regionalni razvoj v višini 750.502,28 EUR (Mladinski center Hrastnik, 2014, str. 4);
- rekonstrukcija in energetska sanacija vrtca Dolinca v Hrastniku: projekt se je izvajal v dveh fazah, in sicer se je v letu 2013 v okviru 1. faze zamenjala streha, uredil se je poslovni prostor in položili ustrezni komunalni vodi na hodniku zgradbe. V jesenskih mesecih so potekala dela na prizidku, v katerem se je zagotovil večnamenski prostor z garderobo in sanitarijami za izvajanje dejavnosti predšolske vzgoje. V letu 2014 pa so se izvedla vsa preostala dela, kot so zamenjava oken, vrat, toplotna izolacija itd. Z energetske sanacije se bo poraba energije za ogrevanje prostorov in vode zmanjšala za 40 odstotkov. Projekt je sofinanciran iz Evropskega sklada za regionalni razvoj v višini do 572.603,57 EUR;
- Regijski center za ravnanje z odpadki v Zasavju Ceroz–II. faza: gre za evropski Kohezijski projekt v katerem sodeluje pet občin zasavske regije: Hrastnik, Litija, Radeče, Trbovlje in Zagorje ob Savi. Zajema nadgradnjo centra za ravnanje z odpadki na dveh lokacijah: na deponiji Unično na Dolu pri Hrastniku ter na lokaciji opuščene odlagališča komunalnih odpadkov Neža v Občini Trbovlje. Projekt bo dokončan v letu 2015.

4.2 Pogoji za uspešno pridobivanje in črpanje sredstev

Občina Hrastnik doslej svojega razvoja ni načrtovala s celotnim razvojnim dokumentom, ampak se je ravnala po regionalnem razvojnem programu Zasavja in sektorskih programih za posamezna področja. Za obdobje 2014-2020 je občina izdelala razvojni

program, ki soupada z novo finančno perspektivo Evropske unije. Namen samostojnega razvojnega programa je opredeliti skupne dolgoročne družbene, gospodarske in okoljske cilje razvoja občine ter jih medsebojno uskladiti. Skozi proces razvojnega načrtovanja si občina želi aktivirati lokalno in regionalno okolje ter občinske in regijske institucije za skupno delovanje in učinkovito uresničevanje razvojnega prestrukturiranja občine (Občina Hrastnik, 2014, str. 7).

Na regijski ravni so aktivnosti Občine Hrastnik ocenjene kot ustrezne, manj ustrezne pa na področju razvoja gospodarstva v lastnih strateških razvojnih programih. Občina ustrezno pridobiva strokovne študije in finančno načrtuje projekte, ki jih v okviru načrtovanih sredstev tudi uspešno realizira (Računsko sodišče RS, 2007b, str. 28).

Občina Hrastnik prav tako ustrezno pridobiva strokovne študije za izvedbo posameznih projektov, pri tem pa je pomembno, da so študije namenjene občini kot podlaga za nadaljnje odločitve v zvezi s projektom in ne le formalnemu izpolnjevanju predpisov. Prav tako občina projekte ustrezno načrtuje in jih realizira v okviru načrtovanih sredstev. Pomembno je, da ima projekt več virov financiranja, za kar je potrebno ustrezno organiziranje in zagotavljanje notranjega nadzora. Občina ima za izvajanje posameznega projekta zadovoljivo organizacijsko strukturo, ki je potrebna za zmanjšanje tveganj pri izvajanju projektov. Pri zaposlenih so prisotna tudi izobraževanja na seminarjih in raznih usposabljanjih. V občini vodja projekta redno spremlja in koordinira izvajanje projektov ter poroča o morebitnih odstopanjih od sprejetih načrtov, in sicer na sejah kolegija župana in sejah občinskega sveta (Računsko sodišče RS, 2007b, str. 29-33).

4.3 Vloga občin v sistemu pridobivanja in črpanja sredstev

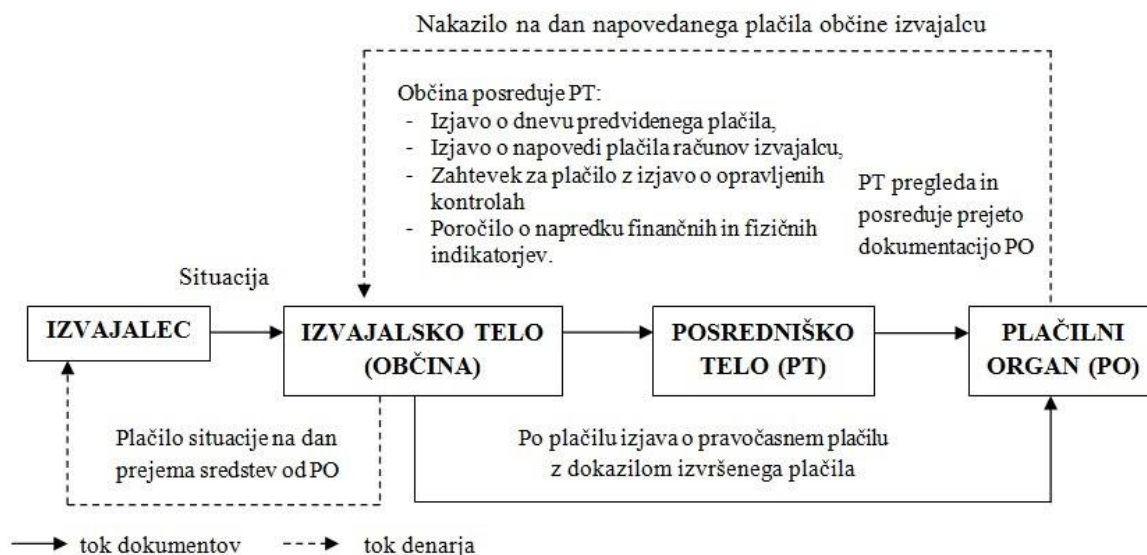
Vloga občin v sistemu pridobivanja in črpanja sredstev iz Kohezijskega sklada za okoljevarstvene projekte je načrtovanje dejavnosti na področju varstva okolja in sodelovanje na regijski ravni pri reševanju okoljskih problemov, ki presegajo zgolj lokalne potrebe. Poleg načrtovanja pa je potrebno tudi sodelovanje s pristojnimi državnimi institucijami pri oblikovanju nacionalnih strategij in prednostne liste programskih dokumentov ter identifikacija projektov in vzpostavitev pogojev za izvedbo projektov do stopnje, da so ti lahko uvrščeni na prednostne liste programskih dokumentov Slovenije in Komisije. Potrebno je tudi pripraviti vloge skupaj z Ministrstvom za tiste projekte, ki so uvrščeni na prednostne liste programskih dokumentov ter na koncu sama izvedba projektov (Računsko sodišče RS, 2007c, str. 13).

V Prilogi 1 je priložen postopek pridobivanja in črpanja sredstev Kohezijskega sklada na ravni občine. Pomembno je, da je projekt pred prijavo za pridobitev sredstev Kohezijskega sklada pripravljen do ustrezne stopnje, vključno z zaprto finančno konstrukcijo.

V primeru, da sofinancirani projekt združuje več podprojektov, mora posamezna občina pripraviti del prijave, ki se nanaša na njen podprojekt in za katerega je odgovorna za izvajanje. Projekti, ki so sofinancirani s sredstvi Kohezijskega sklada morajo biti vodeni kot enotni, zato morajo občine, ki so izvajalke podprojektov, imenovati medobčinskega koordinatorja projekta (Računsko sodišče RS, 2007c, str. 15).

Slika 5 prikazuje tok dokumentov in denarni tok pri črpanju sredstev iz Kohezijskega sklada za projekte na področju okolja. Pri tem je pomembno, da občina po prejeti situaciji predloži pristojnemu Ministrstvu, ki je posredniško telo, izjavo o pravočasnem predhodnem plačilu, zahtevek za plačilo upravičenih stroškov iz sredstev kohezijske politike, izjavo o dnevu predvidenega plačila ter poročilo o napredku finančnih in fizičnih indikatorjev z izjavo o upravičenosti izdatkov. Ministrstvo pregleda, potrdi in posreduje dokumentacijo plačilnemu organu, in sicer najmanj 19 delovnih dni pred dnem, predvidenim za izplačilo izvajalcu. Plačilni organ preveri dokumentacijo in občini nakaže sredstva na dan predvidenega plačila. Naloga občine je, da še isti dan nakaže plačilo del izvajalcu ter najkasneje v 8 dneh od plačila posreduje plačilnemu organu izjavo o pravočasnem plačilu z dokazilom o izvršenem plačilu izvajalcu (Računsko sodišče RS, 2007c, str. 15, 16).

Slika 5: Tok dokumentov in denarni tok pri črpanju sredstev Kohezijskega sklada za projekte na področju okolja

Vir: Računsko sodišče RS, Revizijsko poročilo o sposobnosti Občine Krško za pridobivanje in črpanje sredstev skladov Evropske unije, 2007c, str. 15, slika 5.

5 ŠTUDIJA PRIMERA IZGRADNJA ČISTILNE NAPRAVE ZA ODPADNE VODE IN KANALIZACIJSKEGA SISTEMA V OBČINI HRASTNIK

Hrastnik je srednje velika občina, ki se nahaja v zasavski regiji in meji na tri občine, Trbovlje, Laško in Radeče. Sredi leta 2012 je imela občina približno 9.850 prebivalcev (od tega 4.800 moških ter 5.050 žensk) in zajema 58,58 km² površine. Ima 19 naselij, ki so zajeta v 10-ih krajevnih skupnostih, in sicer Boben, Dol pri Hrastniku, Kovk, Krnice-Šavna Peč, Marno, Podkraj, Prapretno, Rudnik, Steklarna ter Turje-Gore (O Hrastniku, 2014; Statistični urad RS, 2012b; Ivančič & Planinc, 2010).

Občina Hrastnik ter ostale zasavske občine (Litija, Šmartno pri Litiji, Zagorje ob Savi in Trbovlje) do leta 2006 niso imele rešenega celovitega sistema odvajanja in čiščenja odpadnih voda. Povodje srednje Save, ki se nahaja v severovzhodni Sloveniji, je takrat kazalo kritično stopnjo onesnaženosti, ki so jo povzročale neprečiščene komunalne in industrijske odpadne vode. Predstavniki občin so se v prizadevanjih za zmanjšanje onesnaženosti povodja ter vzpostavitev trajnostnega upravljanja z vodo odločili za skupen pristop za primerno in učinkovito zbiranje in čiščenje odpadnih voda v Zasavju. Projekt Izgradnja čistilne naprave za odpadne vode in kanalizacijskega sistema je bil zaradi različne pripravljenosti omenjenih občin na izvedbo razdeljen na dve fazi. Prva faza projekta je vključevala izgradnjo projekta v občini Trbovlje in Hrastnik, kjer je poskusno obratovanje čistilne naprave potekalo v letu 2010, pred tem pa se je neprečiščena odpadna voda izlivala v reko Savo, ki je glavna prejemnica odplak in eden izmed glavnih pritokov reke Donave. Odpadna voda, ki se je iztekala v reko Savo, ni izpolnjevala iztočnih parametrov, določenih v slovenski zakonodaji in zakonodaji Evropske unije (Proplus d.o.o., 2012; SI consult d.o.o., 2012; Hidroinženiring d.o.o. & SI consult d.o.o., 2006).

Občina Hrastnik je imela pred izvedbo projekta delno zgrajeno kanalizacijo, ki pa odvajanja sanitarnih in meteornih voda ni reševala kompleksno, ampak le parcialno za posamezna območja. Obstoječa kanalizacija je bila zgrajena v mešanem sistemu, saj je po njej poleg padavinske vode tekla tudi odpadna voda iz greznic. Kjer pa kanalizacijskega omrežja ni bilo, so se sanitarne vode odvajale v greznice in iz greznic v vodotoke ali pa v podtalnico. Obravnavani projekt je zagotovil le pridobitev primarnih kanalov in centralne čistilne naprave, kar še ne predstavlja osnove za priključevanje subjektov na kanalizacijski sistem. Občina Hrastnik je za izgradnjo potrebnih sekundarnih sistemov iskala dodatne vire za izgradnjo, ki bodo po izgradnji omogočili končno dosego zadanih ciljev. Občina zaradi splošne gospodarske in finančne krize ne more servirati vseh potrebnih naložb v varstvo okolja, zato je projekt izgradnje sekundarnih kanalov prijavila na razpis za pridobitev sredstev iz Evropske unije in bila pri tem uspešna. Do leta 2017 bodo cilji vsekakor doseženi in bo pretežen del prebivalcev in industrije, s komunalnimi

odplakami, priključenih na centralno čistilno napravo (Proplus d.o.o., 2012; Hidroinženiring d.o.o. & SI consult d.o.o., 2006).

5.1 Opredelitev raziskovalnega problema in predstavitev projekta

Raziskovalni problem se nanaša na proučevanje (ne)uspešnosti črpanja sredstev iz Kohezijskega sklada v Občini Hrastnik. Nepovratna kohezijska sredstva so za občino ključnega pomena, saj sami ne bi uspelo izpeljati velikih infrastrukturnih projektov na področju okolja in prometa. Pri obravnavanem projektu je občina večino potrebnih sredstev za financiranje pridobila prav iz Kohezijskega sklada ter s tem pripomogla k lažjemu zagotavljanju izvajanja evropske zakonodaje ter k trajnemu razvoju na področju okolja.

Čistilna naprava v Hrastniku, ki se nahaja na levem bregu reke Save, med železniško progo Ljubljana-Maribor-Zagreb in cesto Hrastnik-Zidani Most, in katere investitor je Občina Hrastnik, je začela poskusno obratovati v letu 2010. Po preteku enoletnega poskusnega obratovanja je čistilno napravo v upravljanje prevzelo Komunalno-stanovanjsko podjetje Hrastnik, d.d. Najpomembnejše dejavnosti, ki jih opravlja podjetje, so izvajanje obveznih in izbirnih lokalnih javnih služb ter upravljanje s stanovanji in poslovnimi prostori (Hidroinženiring d.o.o. & SI consult d.o.o., 2006; Občina Hrastnik, 2010).

V Občini Hrastnik je bila čistilna naprava zgrajena za 11.000 populacijskih enot, ob dokončanju projekta pa bo dograjenih 13,5 kilometra manjkajočega kanalizacijskega sistema. Iz tabele, ki je priložena pod Prilogo 2 je razvidno, da bo po izvedbi investicije v Občini Hrastnik s kanalizacijskim sistemom in čistilno napravo povezanih 8.870 populacijskih enot, kar je 88 odstotkov vseh občanov Hrastnika. Prav tako bo 8.870 populacijskih enot priključenih na čistilno napravo. Po dokončanju še sekundarnega kanalizacijskega sistema pa bo na čistilno napravo priključenih 10.083 populacijskih enot oziroma 95 odstotkov vseh prebivalcev občine (Proplus d.o.o., 2012; Hidroinženiring d.o.o. & SI consult d.o.o., 2006).

19. decembra 2005 je bila s strani Komisije izdana Odločba K(2005)5820 o odobritvi pomoči iz Kohezijskega sklada za skupino projektov »Čistilne naprave za odpadne vode in kanalizacijski sistemi v povodju Srednje Save–Faza I: Trbovlje in Hrastnik« v Republiki Sloveniji. Zaradi zamud pri postopkih javnega naročanja, sprememb nacionalne zakonodaje na področju pridobivanja gradbenih dovoljenj in davka na dodano vrednost, ki ni več upravičen strošek, in sprememb skupnih izdatkov in skupnih upravičenih izdatkov kot posledice novih izračunov ter gospodarske in finančne krize, ki je prizadela občine kot glavne partnerke projekta, pa je bil 28. decembra 2010 predložen zahtevek za spremembo omenjenega sklepa v naslednjih segmentih: datum zaključka del, sprememba končnega datuma upravičenosti izdatkov, sprememba finančnega načrta,

vključno s spremembo upravičenih stroškov ter prilagoditev stopnje pomoči Kohezijskega sklada. Komisija je zaradi omenjenih vzrokov 17. novembra 2011 sprejela Sklep C(2011)8555 o spremembi Sklepa K(2005), na podlagi katerega je bila spremenjena (Proplus d.o.o., 2012, str. 7, 14):

- stopnja financiranja (iz 60 odstotkov na 70,09 odstotkov);
- višina upravičenih izdatkov (iz 12.553.147 EUR na 10.746.208 EUR);
- rok zaključka del podaljšan na 31.12.2011 (prej 31.12.2009);
- podaljšano obdobje upravičenosti izdatkov na 31.12.2011 (prej 31.12.2009);
- ne glede na navedeno pa ostaja pomoč Kohezijskega sklada nespremenjena in znaša 7.531.888 EUR.

V Tabeli 7 so prikazani viri financiranja projekta v Občini Hrastnik.

Tabela 7: Viri financiranja projekta v Občini Hrastnik, skladno s spremenjeno odločbo C(2011)8555

Projekt	Bruto vrednosti (v EUR)	Odstotek	Neto vrednosti (v EUR)	Odstotek
GRADNJA				
Kohezija	3.599.362,73	56,78	3.599.362,73	68,14
MOP	804.568,94	12,69	494.285,12	9,36
Okoljska dajatev	1.316.194,69	20,76	808.601,25	15,31
Občina Hrastnik	618.657,81	9,76	380.071,04	7,20
Skupaj gradnja	6.338.784,17	100,00	5.282.320,14	100,00
OBVEŠČANJE JAVNOSTI				
Kohezija	26.019,19	56,78	26.019,19	68,14
MOP	0,00	0,00	0,00	0,00
Okoljska dajatev	0,00	0,00	0,00	0,00
Občina Hrastnik	19.802,81	43,22	12.165,81	31,86
Skupaj obv. javnosti	45.822,00	100,00	38.185,00	100,00
SKUPAJ PROJEKT				
Kohezija	3.625.381,92	56,78	3.625.381,92	68,14
MOP	804.568,94	12,60	494.285,12	9,29
Okoljska dajatev	1.316.194,69	20,62	808.601,25	15,20
Občina Hrastnik	638.460,62	10,00	392.236,85	7,37
SKUPAJ	6.384.606,17	100,00	5.320.505,14	100,00

Vir: Proplus d.o.o., Čistilne naprave za odpadne vode in kanalizacijski sistemi v povodju Srednje Save - faza I: Trbovlje in Hrastnik, 2012, str. 23, tabela 19.

Projekt je financiran v okviru strateškega referenčnega okvirja za Kohezijski sklad in bo prispeval k uresničevanju ciljev in prednostnih nalog Nacionalnega programa varstva okolja. Glavni namen projekta je povečati število prebivalcev Občine Hrastnik, priključenih na skupni kanalizacijski sistem in na novo zgrajeno čistilno napravo za odpadne vode. Izvajanje investicijskega načrta bo prispevalo k usklajenosti z evropskimi standardi in okoljskimi načeli Evropske unije. To bo, skupaj z uvedbo trajnostnega upravljanja z vodo, ki temelji na načelih dobrega upravljanja z rečnim bazenom, privedlo do zelenega izboljšanja kakovosti naravnega okolja in kakovosti življenja na območju projekta (Proplus d.o.o., 2012; SI consult, 2012; Hidroinženiring d.o.o. & SI consult d.o.o., 2006).

Najbolj moteč vpliv kanalizacije na okolje je v času izgradnje, in sicer zapora prometa, preprečen ali otežen dostop do objektov, hrup gradbene mehanizacije, prah ob izvedbi del itd. Ker pa gre za časovno omejen poseg, ni pričakovati večjega nasprotovanja prebivalstva ob izvedbi, predvsem zaradi interesa priklopa na kanalizacijo. Sistem kanalizacije je pretežno vkopan v zemljo in zato ni moteč za okolico iz vizualnega vidika. Prav tako čistilna naprava ni moteča za okolje, saj je bazen pretežno vkopan v zemljo, upravno tehnološki objekt pa je podoben stanovanjskim hišam. Vsi viri hrupa (puhala, dehidracija itd.) so nameščeni v zaprtih izoliranih prostorih in s tem je preprečeno motenje okolice. Prav tako je nameščena aerobna stabilizacija blata, ki zmanjša emisijo smradu v okolje in praktično ni moteče (Hidroinženiring d.o.o. & SI consult d.o.o., 2006, str. 32).

Po izgradnji celotnega kanalizacijskega omrežja se pričakujejo naslednji učinki: varovanje zalog in kakovosti pitne vode na vodovarstvenih območjih in varovanje drugih ekološko občutljivih območij, izboljšanje zdravja prebivalstva, zmanjšanje smradu na območjih, kjer fekalne odplake odtekajo v potoke, podtalnico, močvirja ter možnost namakanja kmetijskih zemljišč s čistejšo vodo iz vodotokov itd. (Hidroinženiring d.o.o. & SI consult d.o.o., 2006, str. 45).

5.2 Namen, cilji in omejitve raziskave

Cilj raziskave je s spletnim anketnim vprašalnikom med prebivalci Občine Hrastnik ter intervjuji z županom Občine Hrastnik, vodjo centralne čistilne naprave Hrastnik in odgovorno osebo za izvedbo investicije, poiskati odgovor na obe raziskovalni vprašanji:

- 1) Ali je črpanje evropskih sredstev iz Kohezijskega sklada na ravni Občine Hrastnik uspešno?
- 2) Ali projekti, ki so financirani z evropskimi sredstvi Kohezijskega sklada, pozitivno vplivajo na izboljšave na področju okolja?

Na osnovi rezultatov raziskave pa podati ugotovitve in priporočila za izboljšave pri črpanju sredstev Kohezijskega sklada.

Namen raziskave je potrditi, da Občina Hrastnik v celoti izkoristi ter uspešno črpa evropska sredstva iz Kohezijskega sklada za izboljšave na področju okolja in prometne infrastrukture. Prav tako želim javnosti skozi izbrani primer Izgradnja čistilne naprave za odpadne vode in kanalizacijskega sistema v občini pokazati, da brez pridobljenih sredstev Kohezijskega sklada projekt ne bi bil izpeljan, saj občina nima na voljo zadostnih finančnih sredstev. Poleg tega želim pokazati, da nepovratna sredstva Kohezijskega sklada pripomorejo k trajnemu razvoju na področju okolja in tako zagotovijo kakovostnejše življenje prebivalcev.

Časovno omejitev pri izdelavi magistrskega dela je predstavljal časovni okvir preučevanja primera, na katerega sem se osredotočila v študiji primera ter spletni anketni vprašalnik, ki so ga dobili anketiranci v elektronski obliki. Raziskava je bila tako omejena na stopnjo odzivnosti. Poleg tega pri spletnem anketnem vprašalniku ni bilo možno takoj razložiti nejasnosti. Pojavile pa so se tudi tehnične težave pri samem odpiranju vprašalnika, kar je morebiti vplivalo na vzorec anketirancev. Vsebinske omejitve predstavljajo predvsem uporaba sekundarnih virov, saj veliko napisanega temelji ravno na teh ter nedostopnost literature, ki je starejšega datuma. Pri metodoloških omejitvah pa bi izpostavila možnost subjektivnega pogleda na obravnavano problematiko ter posledično pristransko odgovarjanje.

5.3 Metodologija

Empirično raziskovalni del magistrskega dela temelji na sodobnem znanstvenem pristopu kvalitativne raziskave, to je študiji primera Izgradnja čistilne naprave za odpadne vode in kanalizacijskega sistema v Občini Hrastnik. Izbran projekt je predstavljen in proučen s pomočjo metode analize. Pri tem sem zbrala tako primarne kot sekundarne podatke in se opirala na čim več različnih virov. Osnova za raziskavo je bil polstrukturiran intervju, in sicer z županom Občine Hrastnik kot predstavnikom investitorja, vodjo čistilne naprave Hrastnik ter odgovorno osebo za izvedbo investicije. V ta namen sem sestavila tri različne intervjuje. Intervju z županom je vseboval vprašanja, ki so se navezovala na splošno o Kohezijskem skladu ter črpanju kohezijskih sredstev na ravni občine. Z vodjo je bil izveden intervju, katerega vprašanja so bila povezana s pomembnostjo izvedbe projekta ter podrobna dejstva o priključitvi na kanalizacijsko infrastrukturo. Za odgovorno osebo za izvedbo investicije pa so bila vprašanja intervjuja zastavljena o pripravi razpisne dokumentacije, napake, ki se pojavljajo pri črpanju sredstev in pripravi dokumentacije ter morebitnem nadzoru porabljenih sredstev. Intervjuvance sem najprej pisno preko elektronske pošte prosila za sodelovanje in jim v pogled poslala vprašanja, da so si lahko vzeli čas za razmislek in sem na ta način pridobila bolj izčrpne odgovore. Z županom občine je bil intervju opravljen 2. septembra 2014, z vodjo čistilne naprave 22. avgusta

2014 in z odgovorno osebo za izvedbo investicije 31. julija 2014. V povprečju so intervjuji trajali 30 minut. Vprašanja za polstrukturirane intervjuje so v Prilogi 3.

Poleg intervjujev pa sem raziskovala tudi s pomočjo spletnega anketnega vprašalnika, ki je bil namenjen prebivalcem Občine Hrastnik. Odposlan je bil na različne elektronske naslove, za večje sodelovanje pa je bil objavljen tudi na socialnih omrežjih. Vzorec tako temelji na slučajno sodelujočih prebivalcih, ki so izpolnili anketo. Zbiranje podatkov je potekalo od 20. maja 2014 do 20. junija 2014. Anketo je v tem času rešilo 116 občanov Hrastnika. Rezultati ankete so predstavljeni po strukturi vprašanj, podanih v treh sklopih. Prvi del ankete je zajemal vprašanja, ki se nanašajo na pridobitev sredstev iz Evropske unije, drugi del se je navezoval na obravnavani projekt Izgradnja čistilne naprave za odpadne vode in kanalizacijskega sistema v Občini Hrastnik, tretji del pa je zajemal demografske podatke. S tem vprašalnikom sem raziskala in zbrala podatke, ali je bil projekt uspešen, to je, ali je dosegel svoj namen. Spletni anketni vprašalnik je v Prilogi 4.

5.4 Analiza zbranih podatkov

Analiza zbranih podatkov je izvedena in predstavljena v dveh sklopih: prvega predstavlja analiza spletnega anketnega vprašalnika, drugega pa analiza intervjujev z županom Občine Hrastnik, vodjo čistilne naprave Hrastnik ter odgovorno osebo za izvedbo investicije.

5.4.1 Analiza anketnih vprašalnikov

5.4.1.1 Struktura anketirancev

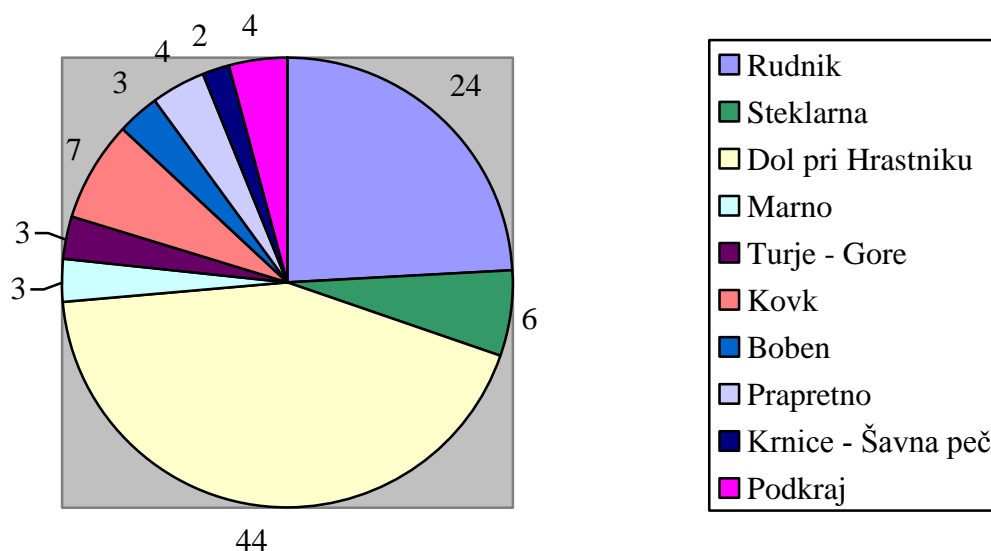
Demografska vprašanja so vsebovala vprašanja o spolu, starosti, izobrazbi ter kraju bivanja. Iz strukture anketirancev po spolu je razvidno, da je sodelovalo 57 moških, kar predstavlja 49 odstotkov in 59 žensk, kar predstavlja 51 odstotkov (Priloga 5). Tudi sicer je bilo v letu 2012 v občini približno 51 odstotkov prebivalcev ženskega spola ter 49 odstotkov moškega spola, saj je imela občina v tem letu približno 9.850 prebivalcev, od tega 4.800 moških ter 5.050 žensk (Prebivalstvo po starosti in spolu, 2012a; Slovenske občine v številkah 2012, 2012b).

Anketne vprašalnike je izpolnilo 116 občanov Hrastnika. Priloga 6 prikazuje strukturo anketirancev po starosti, ki je zelo različna. Največ jih je v starostnem razredu od 26 do 35 let, in sicer kar 32 odstotkov oziroma 37 oseb. Sledi skupina od 46 do 55 let, in sicer 26 odstotkov oziroma 30 oseb, nato skupina občanov od 36 do 45 let - 20 odstotkov oziroma 23 oseb. 16 odstotkov oziroma 19 oseb je bilo v starostni skupini 55 let ali več in do 25 let le 6 odstotkov oziroma 7 oseb. Skupaj je kar 52 odstotkov oziroma 60 anketiranih občanov med starostnima skupinama od 26 let do 45 let.

Priloga 7 prikazuje strukturo anketirancev po izobrazbi. Največ anketiranih občanov ima srednješolsko izobrazbo, in sicer kar 50 odstotkov oziroma 58 oseb. Višjo ali visoko izobrazbo ima 45 odstotkov anketiranih oziroma 52 oseb. Potem 4 odstotke oziroma 5 anketiranih oseb ima magistrsko ali doktorsko izobrazbo ter osnovnošolsko izobrazbo ali manj le 1 odstotek oziroma 1 anketiran.

Slika 6 prikazuje strukturo anketirancev po kraju bivanja. Največ anketiranih občanov je iz Dola pri Hrastniku, in sicer kar 44 odstotkov oziroma 50 oseb. Sledi Rudnik z 24 odstotki anketiranih oziroma 28 oseb. Potem 7 odstotkov oziroma 8 anketiranih oseb prihaja iz Kovka, 6 odstotkov oziroma 7 oseb iz Steklarne, 4 odstotki oziroma 5 oseb iz Prapretnega in Podkraja ter 3 odstotki oziroma 4 osebe iz Marnega in Turje-Gore. Najmanj sodelujočih anketirancev pa je doma v Bobnu, in sicer le 3 odstotki oziroma 3 osebe in iz Krnice-Šavna peč le 2 odstotka oziroma 2 osebi.

Slika 6: Struktura anketirancev po kraju bivanja (v odstotkih)

5.4.1.2 Analiza rezultatov o pridobljenih sredstvih iz Evropske unije ter črpanju sredstev iz Kohezijskega sklada na ravni Občine Hrastnik

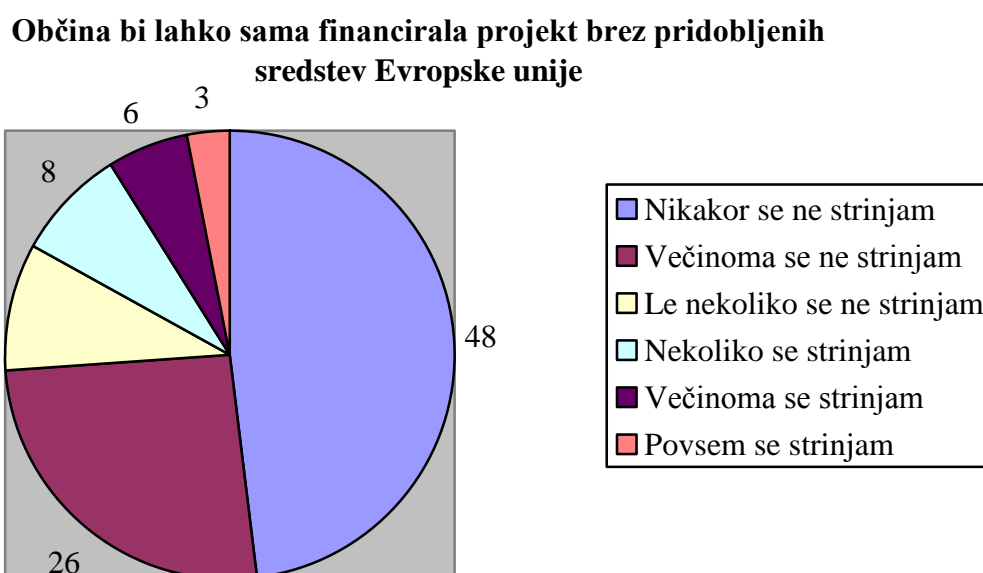
V prvem delu ankete so anketiranci odgovarjali na vprašanja o poznavanju delovanja Kohezijskega sklada, postopku pridobivanja sredstev Kohezijskega sklada ter pomembnosti teh sredstev. Vprašanja so se nanašala tudi na uspešnost občine pri črpanju sredstev, možnosti o lastnemu financiranju projekta ter o subvencijah v primeru izgradnje lastne male čistilne naprave in obveščenosti prebivalcev o izvedbi projekta.

Zelo dobro poznam delovanje Kohezijskega sklada. Trditev, ki so jo anketiranci različno ocenili. Večina trditev zavrača, in sicer 19 odstotkov oziroma 22 oseb se s trditvijo nikakor ne strinja, nato se jih 18 odstotkov oziroma 21 oseb s trditvijo večinoma ne strinja

ter 24 odstotkov oziroma 28 oseb pravi, da se le nekoliko ne strinja. Skupaj v teh treh kategorijah je kar 61 odstotkov oziroma 71 oseb, ki je trditev zavrnilo. S trditvijo se 18 odstotkov oziroma 21 oseb nekoliko strinja, 14 odstotkov oziroma 16 oseb se večinoma strinja ter le 7 odstotkov oziroma 8 oseb se s trditvijo povsem strinja. Priloga 8 prikazuje strinjanje s trditvijo o poznavanju delovanja Kohezijskega sklada.

Slika 7 prikazuje v kolikšni meri se anketiranci strinjajo s trditvijo o tem, da bi občina lahko sama financirala projekt brez pridobljenih sredstev Evropske unije. Kar 48 odstotkov oziroma 57 oseb se nikakor se strinja, da bi občina lahko sama financirala projekt. Prav tako jih je 26 odstotkov oziroma 30 oseb odgovorila, da se večinoma ne strinja s trditvijo. Le nekoliko se ne strinja s trditvijo 9 odstotkov oziroma 10 oseb. Visok podatek anketiranih, ki so na lestvici odgovorili nikalno na vprašanje ali bi lahko občina sama financirala projekt brez pridobljenih sredstev Evropske unije, in to je skupaj kar 83 odstotkov oziroma 97 oseb, je pokazatelj, da se anketiranci zavedajo pomembnosti pridobljenih sredstev, ki jih je občina pridobila za izgradnjo projekta. S trditvijo se nekoliko strinja 8 odstotkov oziroma 9 oseb, 6 odstotkov oziroma 7 oseb se s trditvijo večinoma strinja ter le 3 odstotki oziroma 3 osebe se povsem strinjajo. Na vprašanje je pritrdilno odgovorilo sorazmerno zelo nizko število anketirancev, ki pravijo, da bi občina lahko sama financirala obravnavani projekt.

Slika 7: Občina bi lahko sama financirala projekt (v odstotkih)

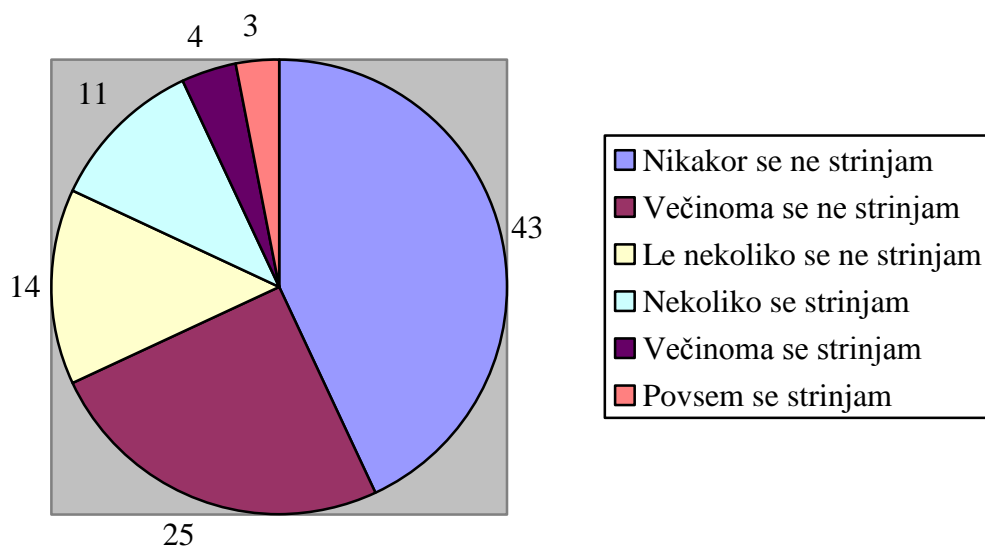
V Prilogi 9 je prikazano, da večina anketirancev smatra, da bi občina lahko za izgradnjo projekta pridobila več sredstev Evropske unije. S to trditvijo se povsem strinja 16 odstotkov oziroma 18 oseb, kar 22 odstotkov oziroma 26 oseb se s trditvijo večinoma strinja in 21 odstotkov oziroma 24 oseb se nekoliko strinja. Skupaj v teh treh kategorijah kar 59 odstotkov oziroma 68 oseb. 16 odstotkov oziroma 19 oseb se le nekoliko ne

strinja, 13 odstotkov oziroma 15 oseb se večinoma strinja s trditvijo ter 12 odstotkov oziroma 14 oseb se s trditvijo nikakor ne strinja.

Na Sliki 8 je prikazano, koliko anketiranih meni, da pridobljena evropska sredstva niso bistveno pripomogla k izgradnji projekta. Kar 43 odstotkov oziroma 50 oseb se nikakor ne strinja s to trditvijo. Sledi 25 odstotkov oziroma 29 oseb, ki se večinoma ne strinjajo s trditvijo ter 14 odstotkov oziroma 16 oseb, ki se le nekoliko ne strinjajo. Skupaj je to velik odstotek anketiranih, katerih mnenje je, da so pridobljena evropska sredstva pripomogla k izgradnji projekta. Tako meni kar 82 odstotkov oziroma 95 oseb. 13 oseb oziroma 11 odstotkov anketiranih je odgovorilo, da se nekoliko strinja s trditvijo. Večinoma se strinja s trditvijo le 5 oseb oziroma 4 odstotki anketiranih ter povsem se strinja le 3 odstotki oziroma 3 osebe.

Slika 8: Pomembnost pridobljenih evropskih sredstev za izgradnjo obravnavanega projekta (v odstotkih)

Menim, da pridobljena evropska sredstva niso bistveno pripomogla k izgradnji projekta.

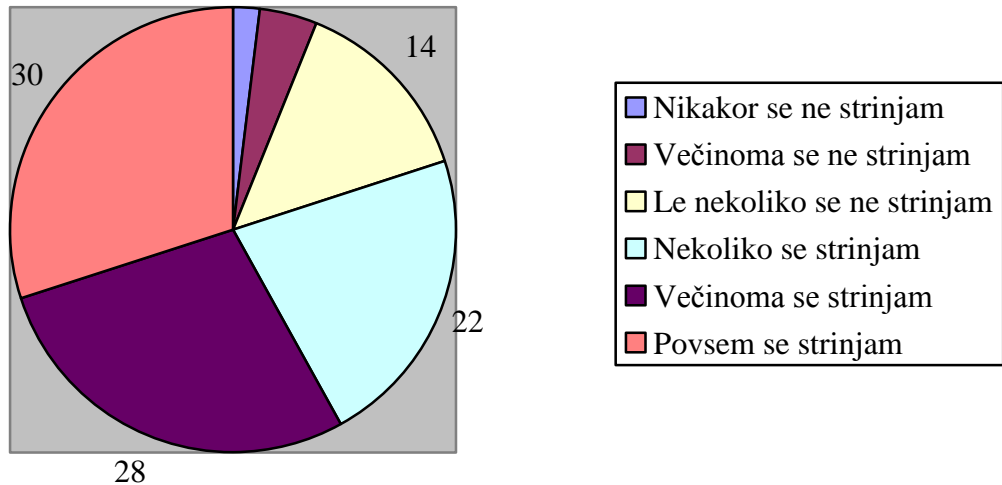

Na vprašanje, ali projekti, ki so financirani iz Kohezijskega sklada, pozitivno vplivajo na izboljšave na področju okolja in prometne infrastrukture so anketiranci odgovorili takole: 30 odstotkov oziroma 35 oseb se povsem strinja s trditvijo. 28 odstotkov oziroma 33 oseb se večinoma strinja s trditvijo ter 22 odstotkov oziroma 25 oseb se nekoliko strinja. Skupaj 80 odstotkov oziroma 93 oseb potrjuje, da sredstva Kohezijskega sklada pozitivno vplivajo na izboljšave na področju okolja in prometne infrastrukture. Le 14 odstotkov oziroma 16 oseb se nekoliko ne strinja s tem, 4 odstotki oziroma 5 oseb se večinoma ne strinja ter 2 odstotka oziroma 2 osebi se nikakor ne strinja s tem. Skupaj 20 odstotkov oziroma 23 oseb smatra, da sredstva Kohezijskega sklada ne vplivajo pozitivno na izboljšave. Slika 9 prikazuje ne/strinjanje s opisano trditvijo.

Slika 9: Projekti financirani iz Kohezijskega sklada pozitivno vplivajo na izboljšave na področju okolja in prometne infrastrukture (v odstotkih)

Projekti, ki so financirani iz Kohezijskega sklada, pozitivno vplivajo na izboljšave na področju okolja in prometne infrastrukture.

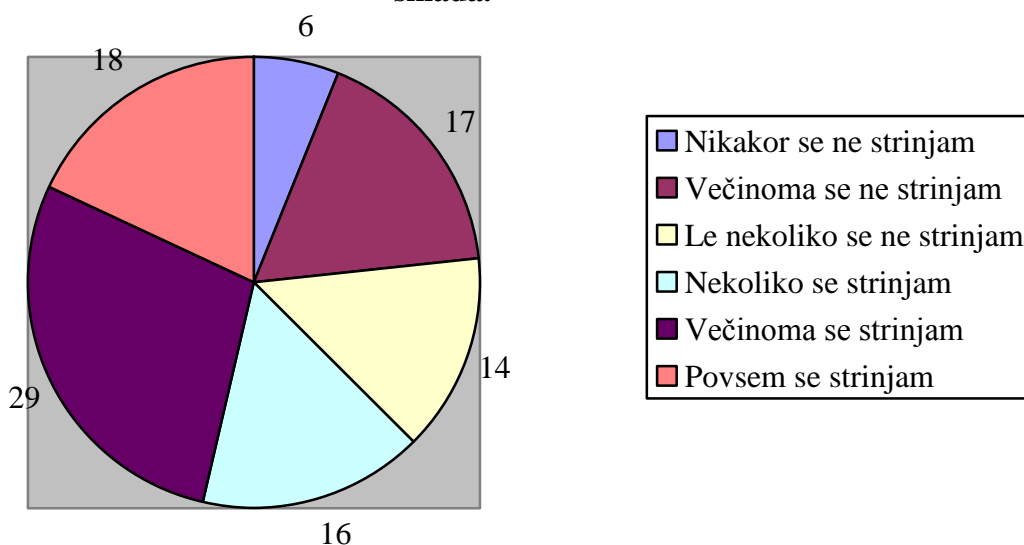
Iz Priloge 10 je razvidno, koliko anketirancev meni, da je postopek pridobivanja sredstev Kohezijskega sklada zelo zapleten. 21 odstotkov oziroma 24 oseb se povsem strinja s to trditvijo, sledi 29 odstotkov oziroma 33 oseb, ki se večinoma strinja in 19 odstotkov oziroma 22 oseb, ki se nekoliko strinja. Nato sledi 19 odstotkov oziroma 22 oseb, ki se le nekoliko ne strinja, da je postopek zelo zapleten. Le 9 odstotkov oziroma 11 oseb se večinoma ne strinja s trditvijo ter le 3 odstotki oziroma 4 osebe se s trditvijo nikakor ne strinja.

Slika 10 prikazuje, koliko anketirancev meni, da občina uspešno črpa evropska sredstva iz Kohezijskega sklada. 18 odstotkov oziroma 21 oseb se povsem strinja s tem, 29 odstotkov oziroma 33 oseb se večinoma strinja in 16 odstotkov oziroma 19 oseb se nekoliko strinja. S trditvijo se le nekoliko ne strinja 14 odstotkov oziroma 16 oseb, večinoma se ne strinja 17 odstotkov oziroma 20 oseb. Nikakor pa se ne strinja 6 odstotkov oziroma 7 oseb.

S strani občine smo bili dovolj obveščeni o izvedbi projekta. Trditev, katero so anketiranci različno ocenili. Večina trditev zavrača, in sicer: 20 odstotkov oziroma 24 oseb se s trditvijo nikakor ne strinja, nato se jih 21 odstotkov oziroma 24 oseb s trditvijo večinoma ne strinja ter 16 odstotkov oziroma 18 oseb pravi, da se le nekoliko ne strinja. Skupaj v teh treh kategorijah je kar 57 odstotkov oziroma 66 oseb, ki je trditev zavrnilo. Le 16 odstotkov oziroma 18 oseb se s trditvijo nekoliko strinja ter 20 odstotkov oziroma 23 oseb se s trditvijo večinoma strinja. S trditvijo se povsem strinja le 7 odstotkov oziroma 8 oseb. Priloga 11 prikazuje ne/strinjanje s postavljeno trditvijo.

Slika 10: Uspešnost občine pri črpanju sredstev (v odstotkih)

Menim, da občina uspešno črpa evropska sredstva iz Kohezijskega sklada.

Večina anketiranih smatra, da bi občina morala ponuditi subvencije v primeru izgradnje lastne male čistilne naprave (Priloga 12). S to trditvijo se povsem strinja 32 odstotkov oziroma 36 oseb, večinoma se strinja 29 odstotkov oziroma 34 oseb ter nekoliko se strinja 19 odstotkov oziroma 22 oseb. Skupaj v teh treh kategorijah kar 80 odstotkov oziroma 92 oseb. 11 odstotkov oziroma 13 oseb se le nekoliko ne strinja, 6 odstotkov oziroma 7 oseb se večinoma s trditvijo ne strinja in le 3 odstotki oziroma 4 osebe se s trditvijo nikakor ne strinja.

5.4.1.3 Analiza rezultatov glede obravnavanega projekta

V drugem delu ankete pa so bila anketirancem zastavljena vprašanja v zvezi z obravnavanim projektom. Anketiranci so odgovarjali na vprašanja o težavah, ki so jih imeli pri priključitvi na kanalizacijsko omrežje, morebitnem povečanju izdatkov pri komunalnih storitvah ter kaj jih je v času gradnje najbolj motilo. Vprašanja so se nanašala tudi na to, ali občina potrebuje zgrajeno čistilno napravo ter ali je s tem rešen problem ločevanja meteornih voda od fekalne kanalizacije, potem ali končan projekt prinaša izboljšanje trenutnega stanja okolja, ali so priključeni na kanalizacijsko infrastrukturo ter ali so morali sami zgraditi lastno malo čistilno napravo, navesti je bilo potrebno koristi izgradnje takšnega projekta ter ali podpirajo ukrepe Evropske unije, katerih cilj je preprečiti onesnaževanje voda ter ohraniti čisto naravno okolje.

Priloga 13 prikazuje težave oziroma zadeve, ki so se pojavile anketirancem pri priključitvi na kanalizacijsko infrastrukturo. Pri vprašanju so lahko anketiranci odgovorili na več danih odgovorov. Največ, kar 48 odstotkov oziroma 56 oseb je moralo izprazniti

obstoječo greznico. Sledita mu odgovora plačilo storitev izvajalcev za priključitev s 45 odstotki oziroma 52 oseb ter lastno izkopavanje jarkov s 37 odstotki oziroma 43 oseb. Potem s 21 odstotki oziroma 24 osebami sledi odgovor nakup gradbenega materiala. Le manjšina anketirancev, 5 oseb oziroma 4 odstotki pa je navedla poškodovanje objekta oziroma stavbe. 27 odstotkov oziroma 31 oseb pa je podalo še svoj lasten odgovor (drugo). Poleg danih zadev oziroma težav, so pri odgovarjanju dodali še naslednje težave, ki so se jim pojavile pri priključitvi na kanalizacijsko infrastrukturo: največkrat se je pojavil odgovor, da še niso priključeni na kanalizacijsko infrastrukturo ter odgovor poškodovanje dreves in kam z meteorno vodo.

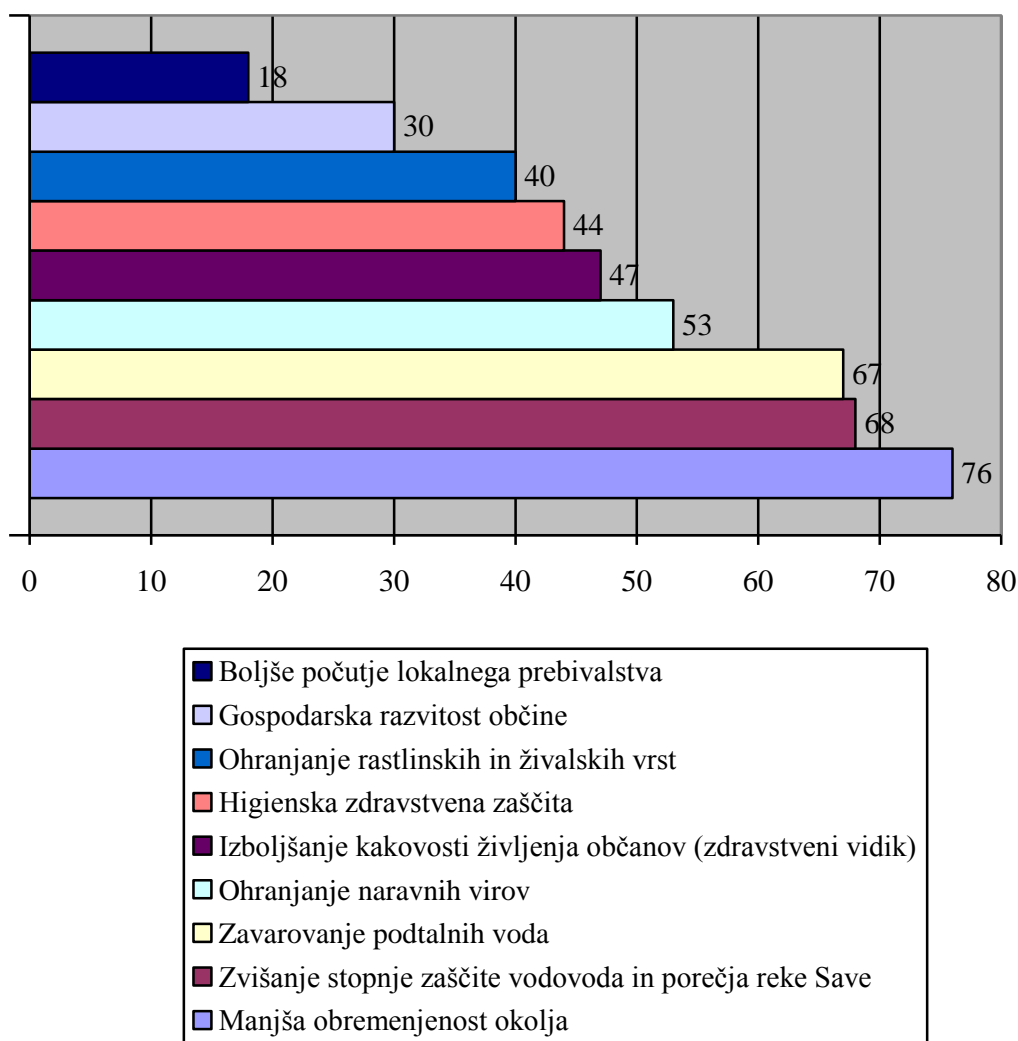
Na vprašanje, ali so se vam izdatki pri komunalnih storitvah zaradi priključka na čistilno napravo in kanalizacijsko infrastrukturo povečali, je 36 odstotkov oziroma 42 oseb odgovorilo, da so se jim izdatki povečali, 19 odstotkov oziroma 22 oseb je odgovorilo, da se jim izdatki niso povečali, kar 45 odstotkov oziroma 52 oseb pa na vprašanje niso vedeli odgovora. Velik odstotek odgovorov, da se izdatki niso povečali oziroma da ne vedo, ali so se povečali, je verjetno posledica še nepriključitve na kanalizacijsko infrastrukturo ter čistilno napravo. Tisti, ki so na vprašanje odgovorili, da so se jim izdatki povečali, menijo, da so se jih v povprečju povečali od 3 EUR do 20 EUR.

Odgovori na postavljeno vprašanje, katere so koristi izgradnje takšnih projektov, so prikazani na Sliki 11. Anketiranci so lahko izbirali med več različnimi koristmi istočasno. Večina anketirancev, 76 odstotkov oziroma 88 oseb je odgovorilo, da je najpomembnejša korist izgradnje projekta manjša obremenjenost okolja. 68 odstotkov oziroma 79 oseb meni, da izgradnja zviša stopnjo zaščite vodovoda in porečja reke Save, sledi ji odgovor zavarovanje podtalnih voda s 67 odstotki oziroma 78 oseb. 61 oseb oziroma 53 odstotkov vseh anketirancev je kot korist izgradnje navedlo ohranjanje naravnih virov, 54 oseb oziroma 47 odstotkov pa izboljšanje kakovosti življenja občanov iz zdravstvenega vidika. Sledijo si še higienska zdravstvena zaščita s 44 odstotki oziroma 51 osebami, ohranitev rastlinskih in živalskih vrst s 40 odstotki oziroma 46 osebami ter gospodarska razvitost občine s 30 odstotki oziroma 35 osebami. Po mnenju anketirancev pa najmanjšo korist predstavlja boljše počutje lokalnega prebivalstva, in sicer tako meni 21 oseb oziroma 18 odstotkov vseh anketirancev.

V Prilogi 14 so prikazani dejavniki, ki so anketirance motili v času gradnje projekta. Anketiranci so morali naštete dejavnike razporediti od 1 do 7, pri čemer so s številko 1 označili dejavnik, ki jih je najbolj motil, s številko 7 pa najmanj. Anketiranci so na prvo mesto postavili zaprtje cest, in sicer s 32 odstotki oziroma tako meni 37 oseb. Sledili so naslednji dejavniki: emisije prahu in smradu, spremenjene prometne ureditve, hrup na gradbišču, povečanje emisij izpušnih plinov strojev ter zamude pri gradnji. Anketirance je najmanj motila oskrba s pitno vodo, in sicer tako meni 41 odstotkov anketirancev oziroma 47 oseb.

Slika 11: Koristi izgradnje projekta (v odstotkih)

Kaj vse so po vaši oceni koristi izgradnje takšnih projektov?

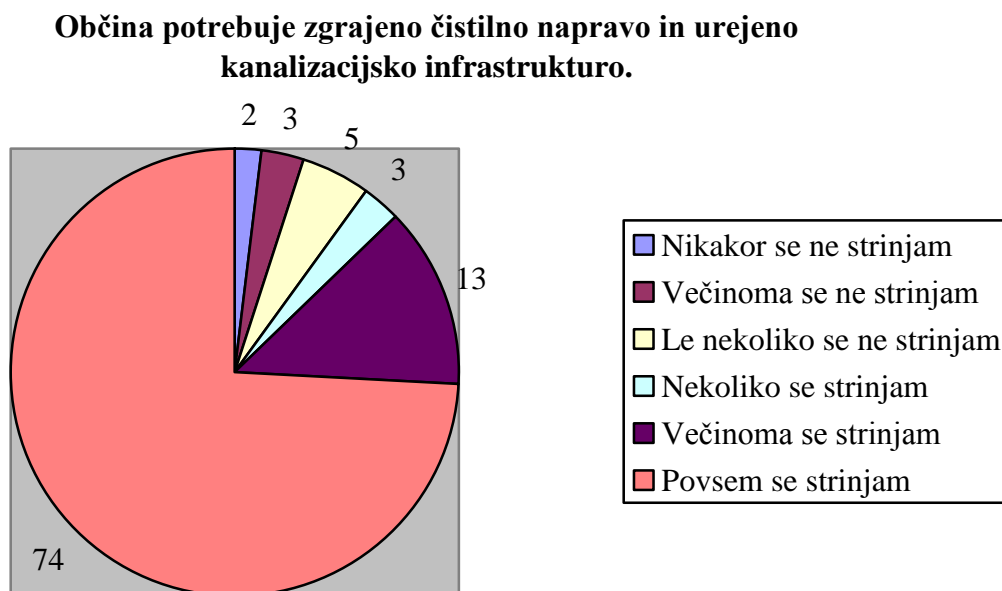

Slika 12 prikazuje v kolikšni meri se anketiranci strinjajo s tem, da občina potrebuje zgrajeno čistilno napravo in urejeno kanalizacijsko infrastrukturo. Večina trditev potrjuje, in sicer: kar 74 odstotkov oziroma 87 oseb se s trditvijo povsem strinja, nato se jih 13 odstotkov oziroma 15 oseb s trditvijo večinoma strinja ter 3 odstotki oziroma 3 osebe se jih nekoliko strinja. Skupaj je v teh treh kategorijah kar 90 odstotkov oziroma 105 oseb, ki je trditev potrdilo. Le 5 odstotkov oziroma 6 oseb se s trditvijo le nekoliko ne strinja, sledijo 3 odstotki oziroma 3 osebe, ki se s trditvijo večinoma ne strinja ter le 2 odstotka oziroma 2 osebi pa se nikakor ne strinjata.

V Prilogi 15 je prikazano, koliko anketirancev se strinja, da je z izgradnjo projekta v celoti rešena problematika ločevanja meteornih voda od fekalne kanalizacije. 12 odstotkov oziroma 14 oseb se s trditvijo povsem strinja. Nato se jih 33 odstotkov oziroma 37 oseb večinoma strinja ter 22 odstotkov oziroma 26 oseb nekoliko strinja. Da bo z

izgradnjo v celoti rešena problematika se nikakor ne strinja 10 odstotkov oziroma 12 oseb. Nato 5 odstotkov oziroma 6 oseb se s tem večinoma ne strinja ter 18 odstotkov oziroma 21 oseb se le nekoliko ne strinja.

Slika 12: Potreba po čistilni napravi in kanalizacijski infrastrukturi (v odstotkih)

Na vprašanje, ali je z izgradnjo čistilne naprave preprečen nekontroliran izpust emisij odpadnih voda, so bili odgovorili zelo različni. 9 odstotkov oziroma 11 oseb se nikakor ne strinja s tem. 9 odstotkov oziroma 10 oseb se večinoma ne strinja ter 16 odstotkov oziroma 19 oseb se le nekoliko ne strinja. S trditvijo se 22 odstotkov oziroma 25 oseb nekoliko strinja. Večinoma se strinja 31 odstotkov oziroma 36 oseb ter povsem se strinja 13 odstotkov oziroma 15 oseb.

Anketiranci so na vprašanje, ali se je z izgradnjo projekta povečala kakovost podtalnice, odgovorili: 21 odstotkov oziroma 24 oseb se povsem strinja s trditvijo, da se je povečala kakovost podtalnice. 29 odstotkov oziroma 35 oseb se večinoma strinja s tem ter 27 odstotkov oziroma 31 oseb se nekoliko strinja. S trditvijo se nekoliko ne strinja 19 odstotkov oziroma 22 oseb ter večinoma ne strinja 3 odstotki oziroma 3 osebe. Le 1 odstotek oziroma 1 oseba se nikakor ne strinja, da se je z izgradnjo obravnavanega projekta povečala kakovost podtalnice.

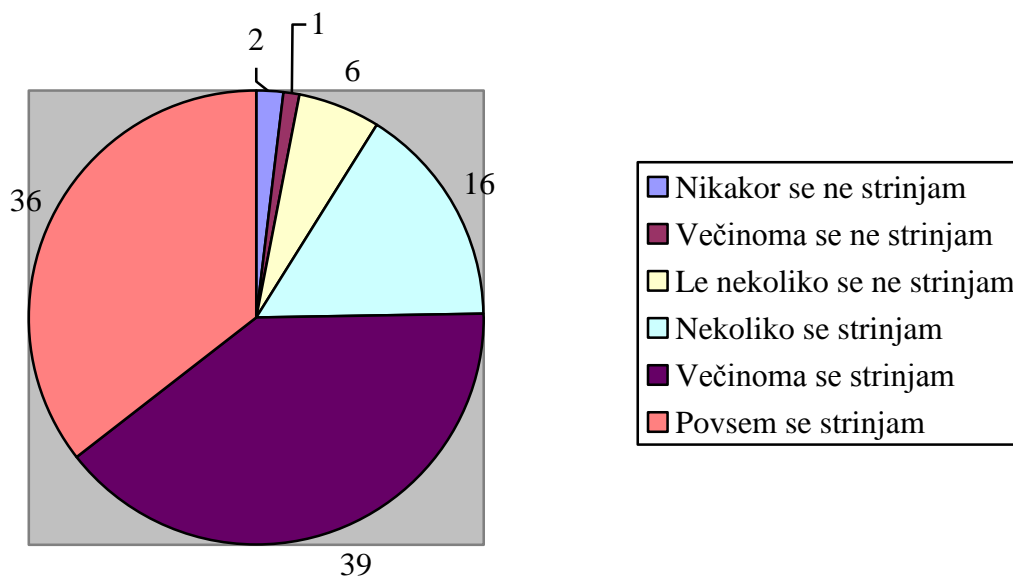
V Prilogi 16 je prikazano, koliko anketirancev meni, da je čistilna naprava in kanalizacijska infrastruktura primeren način čiščenja odplak. Kar 33 odstotkov oziroma 38 oseb se povsem strinja s to trditvijo. Sledi 43 odstotkov oziroma 50 oseb, ki se večinoma strinja ter 16 odstotkov oziroma 19 oseb, ki se jih nekoliko strinja. Skupaj je to velik odstotek anketirancev, ki meni, da je obravnavani projekt primeren način čiščenja odplak. Tako meni kar 92 odstotkov oziroma 107 oseb. 6 odstotkov oziroma 7 oseb je

odgovorilo, da se nekoliko ne strinja s tem. Sledi 1 odstotek oziroma 1 oseba, ki se večinoma ne strinja ter 1 odstotek oziroma 1 oseba, ki se nikakor ne strinja.

Na vprašanje, ali bo končan projekt pripomogel k izboljšanju trenutnega stanja okolja, predvsem v smislu zaščite vodotokov in podzemnih voda, so anketiranci odgovorili takole: 36 odstotkov oziroma 42 oseb se povsem strinja s to trditvijo. Kar 39 odstotkov oziroma 46 oseb se večinoma strinja s trditvijo in 16 odstotkov oziroma 18 oseb se nekoliko strinja. Skupaj 91 odstotkov oziroma 106 oseb potrjuje, da bo končan projekt pripomogel k izboljšanju trenutnega stanja okolja. Le 6 odstotkov oziroma 7 oseb se nekoliko ne strinja s tem. Sledi 1 odstotek oziroma 1 oseba, ki se večinoma ne strinja ter 2 odstotka oziroma 2 osebi, ki se nikakor ne strinjata. Skupaj 9 odstotkov oziroma 10 oseb smatra, da končan projekt ne bo pripomogel k izboljšanju trenutnega stanja okolja. Slika 13 prikazuje ne/strinjanje s trditvijo.

Slika 13: Končan projekt bo pripomogel k izboljšanju trenutnega stanja okolja (v odstotkih)

Končan projekt bo pripomogel k izboljšanju trenutnega stanja okolja, predvsem v smislu zaščite vodotokov in podzemnih voda.

Priloga 17 je pokazatelj, da se anketiranci strinjajo, da čistilna naprava prinaša številne družbene, gospodarske in ekološke koristi, ki izkazujejo pozitiven prispevek projekta za lokalno in širšo skupnost. Kar 29 odstotkov oziroma 34 oseb potrjuje to trditev, saj se z njo povsem strinjajo. 34 odstotkov oziroma 39 oseb je odgovorilo, da se večinoma strinja ter 22 odstotkov oziroma 26 oseb pa se nekoliko strinja. Skupaj je to kar 85 odstotkov oziroma 99 oseb. S trditvijo se nekoliko ne strinja 11 odstotkov oziroma 13 oseb. Nato večinoma ne strinja 2 odstotka oziroma 2 osebi ter nikakor ne strinja 2 odstotka oziroma 2 osebi.

Anketiranci so na vprašanje, ali ima projekt na okolje tudi negativne vplive, odgovorili: 15 odstotkov oziroma 18 oseb se nikakor ne strinja, da ima projekt na okolje negativne vplive. Prav tako jih je 22 odstotkov oziroma 25 oseb odgovorilo, da se večinoma ne strinjajo, da so prisotni negativni vplivi ter 26 odstotkov oziroma 31 oseb se le nekoliko ne strinja. S trditvijo pa se nekoliko strinja 22 odstotkov oziroma 25 oseb, 7 odstotkov oziroma 8 oseb pa se večinoma strinja. Da ima projekt na okolje tudi negativne vplive se povsem strinja 8 odstotkov oziroma 9 oseb.

Na vprašanje, ali so z delovanjem čistilne naprave in kanalizacijske infrastrukture v celoti zadovoljni, so anketiranci odgovorili takole: 12 odstotkov oziroma 14 oseb se povsem strinja s to trditvijo, nato 28 odstotkov oziroma 32 oseb se večinoma strinja ter 20 odstotkov oziroma 23 oseb se nekoliko strinja. Skupaj 60 odstotkov oziroma 69 oseb potrjuje, da so zadovoljni z delovanjem obravnavanega projekta. S trditvijo se le nekoliko ne strinja 25 odstotkov oziroma 29 oseb. Večinoma se ne strinja 9 odstotkov oziroma 11 oseb ter nikakor se ne strinja 6 odstotkov oziroma 7 oseb. Priloga 18 prikazuje ne/strinjanje s trditvijo.

S trditvijo, objekt, kjer živim, je priključen na kanalizacijsko infrastrukturo, se povsem strinja 51 odstotkov oziroma 59 oseb. S tem se večinoma strinja 8 odstotkov oziroma 9 oseb ter 5 odstotkov oziroma 6 oseb se jih nekoliko strinja. Iz tega lahko sklepam, da je v celoti ali delno priključenih 64 odstotkov oziroma 74 oseb. S trditvijo se le nekoliko ne strinja 5 odstotkov oziroma 6 oseb. Večinoma se ne strinja 4 odstotki oziroma 5 oseb ter nikakor se ne strinja 27 odstotkov oziroma 31 oseb. Anketirancev, ki niso podprli trditve je skupaj 36 odstotkov oziroma 42 oseb.

Priloga 19 prikazuje koliko anketirancev je moralo zaradi nepokritja s kanalizacijsko infrastrukturo investirati v gradnjo lastne male čistilne naprave. Večina anketirancev je na vprašanje odgovorilo, da se nikakor ne strinja s to trditvijo, to je 71 odstotkov oziroma 82 oseb. Prav tako je 5 oseb oziroma 4 odstotki anketirancev odgovorilo, da se s tem večinoma ne strinja ter 7 odstotkov oziroma 8 oseb se jih le nekoliko ne strinja. Skupaj torej 82 odstotkov oziroma 95 oseb, za katere lahko menim, da niso investirali v gradnjo lastne male čistilne naprave. S trditvijo se je nekoliko strinjalo 5 oseb oziroma 4 odstotki. Nato so se 4 osebe oziroma 3 odstotki večinoma strinjali s trditvijo ter 11 odstotkov oziroma 12 oseb se je povsem strinjalo. Skupaj torej 18 odstotkov oziroma 21 oseb, za katere lahko menim, da so morali sami investirati v izgradnjo lastne male čistilne naprave.

Na vprašanje, ali je lastnik objekta v primeru nepokritosti sam dolžan zamenjati obstoječe pretočne greznice z nepretočnimi greznicami ali malimi komunalnimi čistilnimi napravami, so bili odgovorili zelo različni. Kar 31 odstotkov oziroma 35 oseb jih je odgovorilo, da se s tem nikakor ne strinja. 10 odstotkov oziroma 12 oseb se večinoma ne strinja s to trditvijo, 12 odstotkov oziroma 14 oseb pa se le nekoliko ne strinja. Da se s

tem nekoliko strinja je odgovorilo 9 odstotkov oziroma 11 oseb ter da se večinoma strinja 12 odstotkov oziroma 14 oseb. S trditvijo se povsem strinja 26 odstotkov oziroma 30 oseb.

V Prilogi 20 je prikazano v kolikšni meri anketiranci podpirajo ukrepe Evropske unije, katerih cilj je preprečiti onesnaževanje voda ter ohraniti čisto naravno okolje. Kar 63 odstotkov oziroma 74 oseb se povsem strinja z ukrepi Evropske unije. Prav tako se jih 22 odstotkov oziroma 25 oseb večinoma strinja z ukrepi ter 7 odstotkov oziroma 8 oseb se nekoliko strinja. Visok podatek anketiranih, ki so na vprašanje odgovorili pritrdilno, in to je skupaj kar 92 odstotkov oziroma 107 oseb, je pokazatelj, da anketiranci v veliki večini podpirajo ukrepe Evropske Unije na področju varovanja okolja. S tem pa se nekoliko ne strinja 5 odstotkov oziroma 6 oseb, sledi jim 3 odstotki oziroma 3 osebe, ki se nikakor ne strinjajo. Na odgovor večinoma se ne strinjam ni odgovoril nobeden anketiranec.

Podpiram evropski predpis o obvezni priključitvi na kanalizacijski sistem do leta 2017. Trditev, ki so jo anketiranci v veliki večini podprli, in sicer: kar 50 odstotkov oziroma 58 oseb se s trditvijo povsem strinja, nato se jih 21 odstotkov oziroma 24 oseb večinoma strinja ter 16 odstotkov oziroma 19 oseb nekoliko strinja. Skupaj je kar 87 odstotkov oziroma 101 oseba, ki to trditev podpira. Le 7 odstotkov oziroma 8 oseb se s trditvijo le nekoliko ne strinja, 3 odstotki oziroma 3 osebe se s trditvijo večinoma ne strinjajo ter le 3 odstotki oziroma 4 osebe se nikakor ne strinja. Priloga 21 prikazuje ne/strinjanje s trditvijo.

5.4.2 Analiza intervjujev

V tem delu magistrskega dela predstavim še analizo intervjujev, opravljenih z županom Občine Hrastnik, vodjo centralne čistilne naprave Hrastnik ter odgovorno osebo za izvedbo investicije. V vseh treh pogovorih gre za polstrukturiran intervju z vnaprej pripravljenimi bistvenimi vprašanji.

Sedanji župan Občine Hrastnik je bil prvič izvoljen za župana leta 2002, prav tako leta 2006 in 2010, funkcijo pa je ves čas opravljal neprofesionalno. Občani pa so mu podporo izrekli tudi na lokalnih volitvah 2014. Občino Hrastnik torej vodi že 4. mandat zapored (Občina Hrastnik-župan, 2014).

Vodja centralne čistilne naprave Hrastnik je zaposlen na Komunalno-stanovanjskem podjetju d.d. Hrastnik, ki je upravljavec javnega kanalizacijskega omrežja in čistilne naprave na območju Občine Hrastnik. Vodja opravlja vsa dela, ki so povezana z delovanjem čistilne naprave. Odgovoren je za načrtovanje, vzdrževanje ter vodenje procesov na čistilni napravi.

Odgovorna oseba za izvedbo investicije je zaposlena na Oddelku za prostor, okolje in gospodarske javne službe na Občini Hrastnik, ki je zadolžena za pripravo načrta razvojnih programov na področju prometa, okolja in prostora. Izvedba projektov na navedenih področjih je izjemnega pomena za kvalitetno izvajanje gospodarskih javnih služb v občini, ki je v prvi vrsti odvisna od stanja infrastrukture. V postopku pridobivanja Kohezijskih sredstev oddelek skrbi za pravočasno pripravo investicijske in projektne dokumentacije, po pridobitvi sredstev pa za izvajanje projektov ter vse do pridobitve uporabnega dovoljenja.

V uvodu intervjuja župan Občine Hrastnik pove, da je čistilna naprava v Hrastniku za trboveljsko druga v I. fazi sklopa čistilnih naprav v povodju osrednje Save. V II. fazi pa bodo zgrajene še čistilne naprave v Zagorju, Litiji in Šmartnem pri Litiji. Z izgradnjo vseh čistilnih naprav bo v Zasavju poskrbljeno za čistejšo okolje in obvarovanje vodnih virov. Doda še, da je čistilna naprava v Hrastniku začela poskusno obratovati leta 2010. V tem letu je čistilno napravo v upravljanje prevzelo Komunalno-stanovanjsko podjetje d.d. Hrastnik.

Župan ocenjuje, da je črpanje evropskih sredstev iz Kohezijskega sklada na ravni občine uspešno ter dobro izkoriščeno. Pridobljena nepovratna sredstva pripomorejo k trajnostnemu razvoju občine. Obravnavani projekt se brez sredstev Kohezijskega sklada ne bi izpeljal, saj je projekt za občino finančno prevelik zalogaj. Enako mnenje sta na svojih intervjujih podala tudi vodja centralne čistilne naprave ter odgovorna oseba za izvedbo investicije, ki je dodala, da se uspešnost črpanja občine kaže tudi v analizi uspešno zaključenih infrastrukturnih projektov. Poleg obravnavanega projekta, pa župan omeni tudi projekt Regijski center za ravnanje z odpadki v Zasavju Ceroz–II. faza, ki se ravnokar izvaja v tem času in je prav tako sofinanciran iz Kohezijskih sredstev. Projekt bo prav tako zagotovil čisto okolje zasavske regije in tako pripomogel k izboljšanju stanja okolja. Zasavje bo z omenjenim projektom pridobil sodoben Regijski center za ravnanje z odpadki. Župan s povedanim potrди, da projekti, ki so financirani iz Kohezijskega sklada pozitivno vplivajo na izboljšave na področju okolja.

Na vprašanje, zakaj se je moral projekt izvesti in kaj so občani pridobili z izgradnjo, vodja centralne čistilne naprave pove, da so se na ravni Evropske unije sprejeli ukrepi, ki preprečujejo onesnaževanje voda in skrbijo za ohranitev čistega naravnega okolja. Slovenija se je z vstopom v Evropsko unijo zavezala, da bo ukrepe spoštovala ter očistila svoje vode, uredila javno kanalizacijo v naseljih in opustila uporabo pretočnih greznic. Zakon o varstvu okolja je tisti, ki določa, da je odvajanje in čiščenje komunalne in padavinske odpadne vode obvezna občinska gospodarska javna služba. Vodja doda, da so občani pridobili sodoben in učinkovit sistem odvajanja in čiščenja odpadnih voda z zmogljivostjo čiščenja za 11.000 populacijskih enot, kar pomeni velik prispevek k ohranitvi oziroma izboljšanju trenutnega stanja okolja, predvsem v smislu zaščite vodotokov. Župan je na to zastavljeno vprašanje odgovoril, da se je projekt moral izvesti,

ker so se odpadne vode v občini neposredno, brez predhodnega čiščenja, izlivala v potoka in nato v reko Savo. Pred obratovanjem čistilne naprave se je zelo obremenjevalo okolje z odpadnimi vodami, saj vsak občan dnevno izpusti približno 150 litrov vode. Občani Hrastnika so tako z izgradnjo čistilne naprave pridobili sodoben in učinkovit sistem čiščenja odpadnih voda.

Vprašanje o postopku priključitve na kanalizacijski sistem in potrebni dokumentaciji je bilo postavljeno vodji centralne čistilne naprave, na katerega je odgovoril, da se morajo na javno kanalizacijo priključiti vsa gospodinjstva v šestih mesecih po prejemu pisnega obvestila s strani Komunalno-stanovanjskega podjetja d.d. Hrastnik. Obvestilu je priložen obrazec za preureditev oziroma ukinitev greznice, katerega je potrebno izpolniti in vrniti podjetju. Na podlagi prejetega obrazca se opravi ogled in dogovor o načinu priklopa na kanalizacijski sistem. Priključek lahko občan izvede sam ali najame izvajalce, nadzor pa izvaja Komunalno-stanovanjsko podjetje d.d. Hrastnik. Po zaključku priklopa se opravi ogled in izdela zapisnik. V evidencah za obračun storitev nato občan dobi ustrezen status za obračun storitev odvajanja in čiščenja odpadnih voda (ustrezno višino takse itd.). Doda še, da za obstoječe stavbe dokumentacija ni potrebna, le za večstanovanjske objekte se po navadi izdela projekt za priključitev na kanalizacijski sistem. Za novogradnje pa je način priklopa določen v gradbenem dovoljenju, ki je izdelan na podlagi ustrezne vloge za priključitev.

Odgovorni osebi za izvedbo investicije je bilo postavljeno vprašanje, kako poteka priprava dokumentacije in s tem komunikacija udeležencev pri pripravi enega Kohezijskega projekta od ideje do usmeritve projekta med razvojne prioritete. Odgovorna oseba je odgovorila, da pri načrtovanju sledijo že obstoječemu načrtu razvojnih programov, ki je sestavni del proračuna občine in se izdeluje za obdobje štirih let. Na osnovi idejnih zasnov se izdela dokument identifikacije investicijskega projekta, ki na grobo definira vsebino projekta in njegovo investicijsko vrednost. Po potrditvi se naroči projektna dokumentacija za izvedbo in izdela natančen investicijski program. Pri pripravi je potrebno sodelovanje praktično vseh oddelkov, saj se vzporedno že pripravljajo zemljišča potrebna za gradnjo itd.

Po mnenju odgovorne osebe se morajo priprave prijave projekta na razpis za nepovratna sredstva iz Kohezijske sklada pričeti pravočasno, saj je za to potrebno kar precej korakov, na primer tudi odkupi zemljišč, sklepanje služnostnih pogodb itd. Predvsem pa je potrebno imeti čas za pripravo projektne dokumentacije, ki mora biti kvalitetna, da kasneje ni težav in odprtih dilem pri izvedbi projekta. Sama prijava na razpis je lahko kvalitetno pripravljena samo v primeru, da so prejšnji koraki ustrezno zaključeni. Pove, da je postopek črpanja sredstev Kohezijskega sklada zapleten, predvsem z vidika administrativnih ovir, ki jih predstavljajo nedorečeni predpisi na vseh področjih. Doda še: »V našem primeru je težava nastala v času izvajanja projekta, ko je državna regulativa posegla v že pridobljena upravna dovoljenja. Pogoji in način črpanja morajo biti jasno

določeni tako, da jih enako razumejo vsi deležniki v postopkih.« Pri pripravi razpisne dokumentacije se »napake« največkrat zgodijo pri pripravi investicijske dokumentacije, ki je pripravljena pred dokončno izdelano tehnično dokumentacijo. Razhajanja je potem potrebno razlagati v nedogled, v obliki pojasnil in dodatnih obrazložitvev, kar postopke dodelitve sredstev podaljšuje. Prav tako poudari, da bi s pravočasno najavo bodočih razpisov in pogojev, ki bodo veljali ob tem, občine lahko v miru pripravile dokumentacijo. Seveda se potem pri samem razpisu ne bi smeli določati novi in novi pogoji ter kriteriji za upravičenost naložb. Pove še, da je nadzor pri porabi nepovratnih evropskih sredstev stalno prisoten in tudi dokaj strog. Praktično ne dopušča nikakršnih odmikov od potrjene dokumentacije oziroma ne priznava stroškov, ki že v pogodbi o dodelitvi sredstev niso upravičeni.

V zaključku intervjuja z vodjo centralne čistilne naprave je vodja kot »težavo« pri priključitvi na kanalizacijski sistem omeni neodziv občanov zaradi nepoznavanja ali nezainteresiranosti za storitev odvajanja in čiščenja odpadnih voda ter verjetno tudi zaradi stroškov, ki bodo pri tem nastali. Vodja tako priporoča, da se občani pripravijo na to investicijo, tako stroškovno kot tehnično. Potrebno je spremljati obvestila s strani občine, predvsem v primeru možnosti subvencij. Doda še, da je trenutno na kanalizacijski sistem priključenih približno 60 odstotkov gospodinjstev v občini ter da obravnavani projekt na okolje nima negativnih vplivov.

Župan je za konec intervjuja dodal: »Čistilna naprava in kanalizacijski sistem imata prihodnost, saj gre za okoljsko pridobitev, ki bo obvarovala vodne vire in očistila odpadne vode.« S preprečevanjem odtekanja onesnaženih voda se zaščiti podtalnico ter poskrbi za zaščito ljudi ter njihovo zdravje.

6 PREDLOGI IN PRIPOROČILA ZA IZBOLJŠAVE PRI ČRPAJHU SREDSTEV KOHEZIJSKEGA SKLADA

V preteklih letih je Občina Hrastnik pospešeno vlagala sredstva v okoljsko in družbeno infrastrukturo in v ta namen pridobila tudi nepovratna sredstva Evropske unije. Obdobje prve finančne perspektive je občina dobro izkoristila, saj je med leti 2007 in 2012 izvedla 21 projektov vrednih 28 milijonov EUR. Od tega je pridobila 19,2 milijona EUR evropskih in državnih sredstev. Infrastrukturi na področju okolja pa je bilo namenjenih kar 70 odstotkov vseh sredstev. Omenim lahko tudi, da je občina, ki ima približno 10.000 prebivalcev, med leti 2007 in 2010, od Evropske unije prejela malo več kot 7 milijonov EUR in s tem zasedla 13. mesto med slovenskimi občinami. V štirih letih je občina prejela 692 EUR evropskih sredstev na prebivalca in tako zasedla 18. mesto med 211 slovenskimi občinami (Planet GV d.o.o., 2012; Mladinski center Hrastnik, 2012; Občina Hrastnik, 2014). Iz navedenega lahko potrdim, da občina uspešno črpa sredstva iz Kohezijskega sklada in drugih skladov Evropske unije in tako sledi smernicam

trajnostnega razvoja, kar potrjujejo tudi prejeti anketni odgovori, saj 63 odstotkov anketirancev meni, da občina uspešno črpa evropska sredstva iz Kohezijskega sklada. Poleg obravnavanega projekta Izgradnja čistilne naprave za odpadne vode in kanalizacijske infrastrukture v Občini Hrastnik, ki je bil izveden s pomočjo sredstev Kohezijskega sklada, pa je občina izvedla oziroma je vključena v veliko projektov, katerih prioriteta je varovanje okolja, kot so na primer ureditev Regionalnega centra za ravnanje z odpadki, obnova in gradnja vodovodnega sistema itd.

Prejeti anketni odgovori potrjujejo, da projekti, ki so sofinancirani z evropskimi sredstvi Kohezijskega sklada, pozitivno vplivajo na izboljšave na področju okolja in prometne infrastrukture. To trditev je potrdilo kar 80 odstotkov vseh anketirancev. Poleg tega je večina anketirancev mnenja, da bo končan projekt pripomogel k izboljšanju trenutnega stanja okolja, predvsem v smislu zaščite vodotokov in podzemnih voda. Prav zato, občina potrebuje zgrajeno čistilno napravo in urejeno kanalizacijsko infrastrukturo. Pomembnosti izgradnje projekta in pridobljenih evropskih sredstev pa se zavedajo tudi intervjuvanci, ki potrjujejo rezultate ankete, da bo končan projekt preprečil nadaljnje onesnaževanje vodovja in zaščito pitne vode ter s tem posledično izboljšanje zdravja prebivalstva. Poudarijo tudi, da se obravnavani projekt brez sredstev Kohezijskega sklada ne bi izvedel, saj bi bil projekt za občino finančno prevelik zalogaj.

Na podlagi predstavljenega lahko potrdim, da Občina Hrastnik uspešno črpa sredstva iz Kohezijskega sklada. Za še učinkovitejše črpanje sredstev hrastniške občine ter črpanje sredstev drugih občin in države je potrebno, da so le-te sposobne in ustrezno organizirane pri postopku črpanja sredstev, kar pa lahko predstavlja velik izziv, predvsem zaradi pomanjkanja izkušenj. Če želimo izboljšati črpanje sredstev in prispevati k hitrejšemu in učinkovitejšemu črpanju sredstev, menim, da bi bilo smiselno upoštevati nekatere izmed naslednjih predlogov in priporočil:

- stalno usposabljanje in izobraževanje

V današnjem času se je potrebno zavedati pomena izobraženih in usposobljenih ljudi. Menim, da bi bilo potrebno uvesti stalno izobraževanje in usposabljanje zaposlenih tako na posameznih ministrstvih, kot tudi zaposlenih na lokalni ravni. Z obnovljenim ter na novo pridobljenim znanjem bi prispevali k čim večji uspešnosti črpanja sredstev iz Kohezijskega sklada. Pozornost bi bilo potrebno nameniti tudi večjemu spodbujanju koncentracije znanja in izkušenj.

Prav tako bi bilo potrebno organizirati delavnice ali seminarje za izobraževanje končnim upravičencem. Delavnice za pripravo in vodenje projektov sicer že potekajo, vendar bi jih bilo potrebno prilagoditi na realnost in prakso, in ne samo na teorijo. Postopoma bi se lahko uvajalo tudi nove načine izobraževanja in usposabljanja, kot je na primer e-izobraževanje, saj se nahajamo v obdobju vse bolj napredne in pomembne tehnologije. S tem bi dosegli hitrejši prenos znanja in informacij.

- ustrezna kadrovska zasedba

Kot razlog za neučinkovito črpanje sredstev iz Kohezijskega sklada se lahko pojavi tudi kadrovska podhranjenost (pomanjkanje izobraženega kadra) na področjih, ki so povezani s črpanjem sredstev iz Kohezijskega sklada, saj je delovanje tega sklada zapleteno področje, ki zahteva ustrezno število usposobljenega in fleksibilnega kadra. Pri izvajanju kohezijske politike je pomembno, da na vseh ravneh delujejo visoko usposobljeni ljudje, ki s svojim strokovnim znanjem in izkušnjami omogočajo nemoteno delovanje procesov. Na eni strani bo to občinam omogočalo, da bodo strokovno pripravljali tiste projekte, ki so potrebni za njihov razvoj ter omogočalo večje možnosti za uspeh pri javnih razpisih. Na drugi strani pa bodo strokovno usposobljeni delavci na ministrstvih oziroma različnih državnih institucijah poskrbeli za pravilno delovanje postopkov in poskrbeli za pospešeno izvajanje vseh potrebnih aktivnosti. Prav tako je potrebno obdržati tiste zaposlene, ki so usposobljeni in preprečiti njihovo fluktuacijo, saj je na trgu delovne sile težko pridobiti ustrezno usposobljene ljudi. Zagotoviti jim je potrebno dobre in motivacijske pogoje dela ter razmisliti o sistemu nagrajevanja dobrega dela in sankcioniranje slabega. Pomembno je torej, da se pomembnosti vlaganja v človeške vire zavedajo tako na državni ravni kot tudi na lokalni.

- odprava administrativnih ovir

Menim, da bi bilo potrebno zahtevno razpisno dokumentacijo poenostaviti in tako doseči hitrejšo črpanje sredstev iz Kohezijskega sklada. Razpisana dokumentacija je velikokrat preozko specificirana in ima nejasno napisane zahtevane dele. Zaradi tega prihaja do nepopolno in nepravočasno izpolnjene projektne in investicijske dokumentacije s strani upravičencev. Težave se pojavijo tudi pri dolgotrajnemu pridobivanju dokumentacije, kot so na primer služnostne pogodbe za projekte kot so ceste ali vodovodi. Vsekakor se mora za bolj učinkovito in hitrejšo črpanje sredstev obseg dokumentacije zmanjšati. K temu pa bi verjetno pripomogla tudi zamenjava papirnatih dokumentov z elektronskimi.

- vzpostavitev boljšega sodelovanja med vsemi subjekti

Za izboljšave na področju pridobivanja sredstev Kohezijskega sklada je bistvenega pomena redna komunikacija in dobri medsebojni odnosi med vsemi sodelujočimi, ki so zadolženi za uspešno izpeljavo projekta, in sicer vse od priprave dokumentacije ter vse do uspešnega končanja projekta. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti intenzivnemu sodelovanju med lokalno, regionalno in nacionalno ravni ter Komisijo. Pri vsem tem bi bilo pomembno tudi vključevanje občin v mednarodne projekte ter izmenjave dobrih praks med občinami v državi in občinami različnih držav. Potrebno bi bilo tudi več sodelovanja med Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo in občinami, saj Ministrstvo deluje bolj kot nadzorni organ. Nudilo bi lahko večjo podporo in pomoč pri izvajanju vseh aktivnosti povezanih s črpanjem kohezijskih sredstev.

- pravočasna objava in poenostavitev javnih razpisov

Potrebno bi bilo, da bi bili razpisni pogoji znani še pred razpisom projekta, saj bi tako prijavitelji imeli dovolj časa za pripravo celotne dokumentacije. Razpisi so v večini primerov prezahtevni, nerazumljivi ter slabo pripravljene in se po navadi še spreminjajo, kar posledično prinese veliko dodatnih vprašanj. Obrazci pri prijavi na razpis bi morali biti bolj poenostavljeni, priložena pa bi morala biti jasna navodila za izpolnjevanje. Razpisi bi tako bili bolj prijazni za prijavo ter lažja bi bila njihova izvedba.

- poenostavitev postopkov za črpanje sredstev

Menim, da bi za hitrejšo in bolj uspešno črpanje nepovratnih sredstev bilo potrebno pospešiti vse postopke povezane s pridobitvijo sredstev. Na primer skrajšati postopke oddaje javnih naročil, ki jih še podaljšujejo dolgotrajni revizijski postopki. Črpanje prav tako časovno podaljša prekinitev postopka, ki se nadaljuje s dolgotrajnimi pogajanjem. Potrebni bi bili hitrejši postopki pri sami izbiri izvajalcev ter enostavnejša možnost izločitve neprimernih in neresnih ponudb. Omenila bi tudi skrajšanje administrativnih postopkov, kot so potrjevanje razpisov, pregledovanje vlog in poročil, priprava pogodb o sofinanciranju itd. Z rednim pošiljanjem zahtevkov za plačilo sredstev na Komisijo zagotoviti tekoče prilive v državni proračun. Kot eden izmed razlogov za počasnejše črpanje sredstev se pojavi tudi ta, da občina nima v lasti vseh zemljišč, na katere posega projekt. Postopki pridobitve služnostnih pravic in soglasij so dolgotrajni, saj pridobitev le-teh zahteva svoj čas. V primeru pritožbenih postopkov pa se lahko zadeve zavlečejo tudi za nekaj let.

- izboljšanje informacijskega sistema

Potrebno bi bilo vzpostaviti celovit informacijski sistem za črpanje sredstev iz Kohezijskega sklada in vseh ostalih skladov Evropske unije, ki bi bil bolj učinkovit in proaktiven ter tako zagotoviti celovit pregled nad izvajanjem evropske kohezijske politike v programskih obdobjih 2004-2006, 2007-2013 in 2014-2020. Tako bi bili na enem mestu zbrani vsi potrebni obrazci, ažurni grafični prikazi razpoložljivih sredstev, delež sredstev, ki so že bila pridobljena itd. Vzpostaviti bi bilo potrebno stran, kjer bi bili prikazani projekti posameznih občin, ki so bili financirani iz skladov Evropske unije.

- novi ukrepi in mehanizmi pomoči

Vzpostaviti bi bilo potrebno ustrezne mehanizme pomoči tistim, ki se prijavljajo na razpise ter vzpostaviti ukrepe, da bi se v prihodnje izognili napakam in težavam, ki smo jim bili deležni pri procesu črpanja v preteklosti. Nadaljevati je potrebno z aktivnostmi na področju pregleda in prilagoditve zakonodaje, navodil in pravilnikov, ki ovirajo črpanje nepovratnih sredstev. Premisliti je potrebno tudi o enotnih pravilih in smernicah za izvajanje Kohezijske politike Evropske unije.

- informacije na enem mestu

Za lažje razumevanje pridobivanja nepovratnih sredstev bi bilo potrebno pripraviti krajšo strategijo, kjer bi bile zajete vse informacije in navodila glede črpanja sredstev iz skladov Evropske unije. Sedaj so informacije na voljo na spletni strani Urada za kohezijsko politiko, kjer so podrobneje predstavljeni programi z aktualnimi informacijami, ter na spletni strani pristojnega direktorata Komisije za regionalno politiko, kjer so dostopne informacije in gradiva na evropski ravni.

Zgoraj so predstavljeni nekateri predlogi in priporočila, ki bi jih bilo po mojem mnenju smiselno vpeljati, da bi se v čim večji meri izognili težavam oziroma oviram na področju črpanja kohezijskih sredstev. Z upoštevanjem podanih predlogov pa bi poleg izboljšanja na omenjenem področju lažje dosegli tudi cilj regionalne politike, ki je zmanjševanje regionalnih razlik – krepitev ekonomske in socialne kohezije.

SKLEP

Evropska unija od 1. julija 2013 šteje 28 držav članic, ki oblikujejo skupnost 506,8 milijona prebivalcev. Med njimi je tudi Slovenija, ki se je pridružila leta 2004, in s tem pridobila upravičenost do črpanja evropskih sredstev. Evropsko unijo torej sestavlja veliko število prebivalcev, zaradi česar prihaja do ekonomskih in socialnih razlik med temi državami in regijami, ki jih oblikujejo. Za zmanjševanje teh razlik in za zagotovitev enakomernega razvoja držav članic Evropske unije, se je oblikovala regionalna politika (Financiranje EU, 2013; Urad Vlade za informiranje, 2000).

Regionalna politika Evropske unije si za doseg dvojih ciljev že od nekdaj pomaga s finančnimi instrumenti. V preteklem finančnem obdobju 2007-2013 sta pomembno vlogo igrala dva strukturna sklada, in sicer Evropski sklad za regionalni razvoj in Evropski socialni sklad. Poleg strukturnih skladov pa je čedalje bolj pomemben tudi Kohezijski sklad, ki sem ga podrobneje predstavila v svojem magistrskem delu, in skrbi za financiranje projektov, namenjenim izboljšanju stanja okolja, razvoju prometne infrastrukture ter trajnostnemu razvoju v državah članicah (Mrak et al., 2004; Urad Vlade RS za komuniciranje, 2009b).

V okviru finančne perspektive 2007-2013 je bila Slovenija upravičena do sredstev kohezijske politike iz naslova cilja Konvergenca, in sicer iz strukturnih skladov v višini do 2,7 milijarde EUR in iz Kohezijskega sklada do 1,4 milijarde EUR. Prav tako je bila upravičena še do 104 milijona EUR iz naslova cilja Teritorialno sodelovanje. Slovenija je imela tako na voljo 4,2 milijarde EUR evropskih sredstev, ki jih je potrebno porabiti do konca leta 2015 (Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, 2015; Urad Vlade RS za komuniciranje, 2009b).

Slovenija je v okviru finančne perspektive 2007-2013 pripravila tri operativne programe, med katerimi je tudi Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture. V okviru tega programa ima Slovenija na razpolago 1,577 milijarde EUR evropskih sredstev, in sicer pretežno sredstva iz Kohezijskega sklada in delno iz Evropskega sklada za regionalni razvoj. Črpanje sredstev kohezijske politike se je v okviru omenjenega programa v letu 2013 povečalo glede na leto 2012, kar je prikazano v Tabeli 4 (Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, 2015; Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, 2014).

Z vstopom v Evropsko unijo pa se je tudi občinam ponudila priložnost sofinanciranja projektov iz različnih evropskih skladov in programov. Pri tem je potrebno vedeti, da sredstva iz skladov nikoli ne pokrijejo celotnih stroškov projekta, zato morajo imeti prijavitelji še druge vire financiranja. Višina nepovratnih sredstev je vnaprej določena in pogojena z uspešno kandidaturo na razpisu. Vsekakor je težnja vsake države in občine, da pridobi čim več nepovratnih sredstev, ki bi jim pomagale pri strateških usmeritvah. Pri izvedbi magistrskega dela sem se osredotočila na uspešnost črpanja evropskih sredstev v Občini Hrastnik ter analizirala študijo primera projekta Izgradnja čistilne naprave za odpadne vode in kanalizacijske infrastrukture v Občini Hrastnik, ki je bil izveden s pomočjo sredstev Kohezijskega sklada. Na podlagi analize, ki sem jo naredila, ugotavljam, da je Občina Hrastnik v preteklih letih pospešeno vlagala sredstva v okoljsko in družbeno infrastrukturo in v ta namen pridobila tudi sredstva Evropske unije. Med leti 2007 in 2010 je občina prejela 692 EUR evropskih sredstev na prebivalca in tako zasedla 18. mesto med 211 slovenskimi občinami. V štirih letih je občina, ki ima približno 10.000 prebivalcev, od Evropske unije prejela malo več kot 7 milijonov EUR in tako zasedla 13. mesto med slovenskimi občinami. Občina Hrastnik je obdobje prve finančne perspektive dobro izkoristila, saj je med leti 2007 in 2012 izvedla 21 projektov vrednih 28 milijonov EUR, za katere je pridobila 19,2 milijona EUR sredstev Evropske unije in Republike Slovenije. Od tega je bilo kar 70 odstotkov sredstev namenjenih infrastrukturi na področju okolja (Planet GV d.o.o., 2012; Mladinski center Hrastnik, 2012; Občina Hrastnik, 2014).

Na osnovi opravljene anketne raziskave, ki sem jo podrobneje predstavila v točki 5.4 in podtočki 5.4.1, ugotavljam, da se anketiranci (anketo je izpolnilo 116 občanov Hrastnika) zavedajo pomembnosti pridobljenih sredstev Kohezijskega sklada, saj jih je kar 84 odstotkov zanikalo trditev, da bi občina lahko sama financirala projekt brez pridobljenih sredstev. Prav tako je večina anketirancev, kar 90 odstotkov mnenja, da občina potrebuje zgrajeno čistilno napravo in urejeno kanalizacijsko infrastrukturo ter kar 91 odstotkov anketirancev je mnenja, da bo končan projekt pripomogel k izboljšanju trenutnega stanja okolja, predvsem v smislu zaščite vodotokov in podzemnih voda. Anketiranci ocenjujejo, da projekti, ki so financirani iz Kohezijskega sklada, pozitivno vplivajo na izboljšave na področju okolja in prometne infrastrukture. To trditev je potrdilo kar 80 odstotkov anketirancev. Prav tako večina (77 odstotkov) anketirancev meni, da se je z izgradnjo

povečala kakovost podtalnice ter 67 odstotkov, da je z izgradnjo projekta v celoti rešena problematika ločevanja meteornih voda od fekalne kanalizacije. Prejeti odgovori so pokazali tudi, da 63 odstotkov anketirancev meni, da občina uspešno črpa evropska sredstva iz Kohezijskega sklada. Iz podtočke 5.4.2 Analiza intervjujev je razvidno, da se pomembnosti izgradnje projekta in pridobljenih evropskih sredstev zavedajo tudi intervjuvanci, ki potrdijo rezultate ankete, da se obravnavani projekt brez sredstev Kohezijskega sklada ne bi izvedel, saj bi bil projekt zaradi visoke investicijske vrednosti praktično neizvedljiv in za občino finančno prevelik zalogaj. S pomočjo sredstev Kohezijskega sklada se je tako preprečilo nadaljnje onesnaževanje vodovja in se zagotovila zaščita pitne vode ter s tem posledično izboljšanje zdravja prebivalstva.

Na osnovi opravljenih raziskav ugotavljam, da sem dosegla namen in cilj svojega magistrskega dela ter dobila rezultate in informacije, na osnovi katerih lahko odgovorim na uvodoma postavljeni raziskovalni vprašanji. Na prvo vprašanje, ki pravi, ali je črpanje evropskih sredstev iz Kohezijskega sklada na ravni Občine Hrastnik uspešno, lahko na podlagi predstavljenega v nalogi in povzetega v sklepu, odgovorim pritrdilno. Prav tako lahko na drugo vprašanje, ki pravi, ali projekti, ki so financirani z evropskimi sredstvi Kohezijskega sklada, pozitivno vplivajo na izboljšave na področju okolja, odgovorim pritrdilno. Z magistrsko nalogo sem prišla do zaključka, da je obravnavani projekt v občini dosegel svoj namen ter bo pripomogel k izboljšanju stanja okolja in vodovja, kar pa s pomočjo nepovratnih sredstev Kohezijskega sklada ne bi bilo možno. Potrdila sem, da občina sledi smernicam trajnostnega razvoja, saj je izvedla oziroma je vključena v veliko projektov, katerih prioriteta je varovanje okolja, na primer obravnavani projekt, ureditev Regionalnega centra za ravnanje z odpadki, obnova in gradnja vodovodnega sistema itd. To pa v kombinaciji z zadovoljstvom prebivalcev in sodelujočih pomeni, da je bil projekt uspešen v vseh svojih pogledih.

LITERATURA IN VIRI

1. Aljančič, M., & Bogdanovič, S. D. (2000). *Regionalna politika*. Ljubljana: Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj.
2. Andrews, E. (2010). Why project management matters. *Global Focus*, 4(2), 48-51.
3. *Bridge-projektne management*. Najdeno 11. januarja 2014 na spletnem naslovu http://www.project-bridge.net/uploads/media/05-Projektne_management_01.pdf
4. Bučar, M., Karnar, P., Ciraj, A. M., & Kajnc, S. (2007). *Strukturni skladi v Sloveniji – zadostno izkoriščen vir?* Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
5. Choi, D.W. (2008). Understanding basic project management. *Hydrocarbon Processing*, 65-68.
6. Direktiva Evropskega parlamenta in sveta 2000/60/ES o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike. *Uradni list EU* št. L 327/1.
7. European Union. (2007). Cohesion Policy 2007-13. Najdeno 8. januarja 2014 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/publications/guide2007_en.pdf
8. Feldman, J. (2010). The new project management. *Information Week*, 1283, 14-26.
9. *Financiranje EU*. Najdeno 3. julija 2013 na spletnem naslovu http://europa.eu/about-eu/funding-grants/index_sl.htm
10. Hallett, A. (2008). Project management—From vision to action. *New Zealand Management*, 62-63.
11. Hauc, A. (2002). *Projektne management*. Ljubljana: GV Založba.
12. Hauc, A. (2007). *Projektne management* (druga, spremenjena in dopolnjena izdaja). Ljubljana: GV Založba.
13. Hidroinženiring d.o.o., & SI consult d.o.o. (2006). *Novelacija investicijskega programa*. Ljubljana: Hidroinženiring d.o.o. & SI consult d.o.o.
14. Ivančič L. I., & Planinc, M. (2010). *Hrastnik*. Celje: Fit media.
15. Kerzner, H. (2009). *Project management: A systems approach to planning, scheduling and controlling*. New York: J. Wiley.
16. *Kohezijski sklad*. Najdeno 7. januarja 2014 na spletnem naslovu <http://www.eu-skladi.si/skladi/predstavitev-skladov/kohezijski-sklad>
17. *Kohezijski sklad za okolje*. Najdeno 7. januarja 2014 na spletnem naslovu <http://e-uprava.gov.si/e-uprava/dogodkiPrebivalci.euprava?zdid=1292&sid=966>
18. *Kratka predstavitev EU*. Najdeno 7. januarja 2014 na spletnem naslovu <http://www.evropa.gov.si/si/kratka-predstavitev/>
19. LaBrosse, M. (2008). Key principles of project management. *Food Management*, 43(5), 27.
20. Lajh, D. (2006). *Evropeizacija in regionalizacija*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
21. Lappe, M., & Spang, K. (2014). Investments in project management are profitable. *International Journal of project management*, 32(4), 603-612.

22. Leskovšek, M. (2007, 24. april). Centralna čistilna naprava v Hrastniku. *E – revir*. Najdeno 30. aprila 2013 na spletnem naslovu <http://www.erevir.si/Moduli/Clanki/Clanek.aspx?ModulID=5&KategorijaID=52&ClanekID=422>
23. Meredith, J. R., & Mantel, S. J., Jr. (2000). *Project management: A managerial approach*. New York: John Wiley & Sons.
24. Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo. (2014). Poročilo o črpanju evropske kohezijske politike 2007-2013 za leto 2013. Najdeno 18. januarja 2014 na spletnem naslovu http://www.mgrt.gov.si/fileadmin/mgrt.gov.si/pageuploads/EKP/Porocilo_c_rpanje_EKP_2013.pdf
25. Ministrstvo za kmetijstvo in okolje. (2013). Evropski parlament potrdil večletni finančni okvir Evropske unije. Najdeno 22. februarja 2014 na spletnem naslovu http://www.mko.gov.si/nc/si/medijsko_sredisce/novica/article//6927/
26. MK projekt d.o.o. (2013). Prihodnost virov financiranja v novi finančni perspektivi 2014-2020. Najdeno 22. februarja 2014 na spletnem naslovu <http://www.mk-projekt.si/sl/novice-in-dogodki-30/04122013--/>
27. Mladinski center Hrastnik. (2012). *Hrastov list št. 1*. Hrastnik: Mladinski center Hrastnik.
28. Mladinski center Hrastnik. (2014). *Hrastov list št. 7*. Hrastnik: Mladinski center Hrastnik.
29. Moussis, N. (1999). *Evropska unija: pravo, ekonomija, politike*. Ljubljana: Littera picta.
30. Mrak, M., Mrak, M., & Rant, V. (2004). *Kohezijska politika Evropske unije*. Ljubljana: samozaložba.
31. Mulec, B. (2008). *Kohezijska politika Evropske unije in problemi njene implementacije s poudarkom na Republiki Sloveniji in državah jugovzhodne Evrope*. Ljubljana: Koščak.
32. N., Š. (2013, 19. november). Evropski sedemletni proračun dobil zeleno luč. *24.ur*. Najdeno 19. novembra 2013 na spletnem naslovu <http://www.24ur.com/evropski-sedemletni-proracun-dobil-zeleno-luc.html>
33. *O Hrastniku*. Najdeno 13. maja 2014 na spletnem naslovu http://hrastnik.si/o_hrastniku/
34. Občina Hrastnik. (2010). *Za vodo. Za Savo. Za nas*. Hrastnik: Občina Hrastnik.
35. Občina Hrastnik. (2014). *Razvojni program Občine Hrastnik 2014-2020*. Hrastnik: Občina Hrastnik.
36. *Občina Hrastnik-župan*. Najdeno 5. septembra 2014 na spletnem naslovu http://hrastnik.si/obcina_hrastnik/zupan_in_podzupana/zupan/
37. *Organizacija izvajanja kohezijske politike*. Najdeno 18. januarja 2014 na spletnem naslovu <http://www.eu-skladi.si/skladi/crpanje-evropskih-sredstev/organigram>
38. Pahor, N. (2004, 15. september). Kakšen je zmagoviti projekt za strukturni sklad. *Podjetnik*. Najdeno 1. februarja 2014 na spletnem naslovu <http://www.podjetnik.si/clanek/kak%C5%A1en-je-zmagoviti-projekt-za-strukturni-sklad-20041509>

39. Panico, C.R. (2002). Are project management services right for you? *Pharmaceutical Technology North America*, 52-60.
40. Pappas, L. (2005, avgust). The state of project management training. *PM Network*, 19(8), 61-66.
41. Planet GV d.o.o. (2012). Najuspešnejši pri črpanju evropskih sredstev so v Veliki Polani. Najdeno 2. oktobra 2014 na spletnem naslovu <http://www.zlatikamen.si/clanki/regije-in-obcine/najuspesnejsi-pri-crpanju-evropskih-sredstev-so-v-veliki-polani/>
42. Project Management Institute. (2004). *A guide to the project management body of knowledge*. Newtown Square: Project Management Institute.
43. *Projekti in investicije Občine Hrastnik*. Najdeno 1. oktobra 2014 na spletnem naslovu http://hrastnik.si/obcina_hrastnik/projekti_in_investicije/
44. Proplus d.o.o. (2012). *Čistilne naprave za odpadne vode in kanalizacijski sistemi v povodju Srednje Save - faza I: Trbovlje in Hrastnik*. Maribor: Proplus d.o.o.
45. Računsko sodišče RS. (2007b). *Revizijsko poročilo o sposobnosti Občine Hrastnik za pridobivanje in črpanje sredstev skladov Evropske unije*. Ljubljana: Računsko sodišče RS.
46. Računsko sodišče RS. (2007c). *Revizijsko poročilo o sposobnosti Občine Krško za pridobivanje in črpanje sredstev skladov Evropske unije*. Ljubljana: Računsko sodišče RS.
47. *Regionalna politika*. Najdeno 11. januarja 2014 na spletnem naslovu http://europa.eu/legislation_summaries/regional_policy/index_sl.htm
48. *Regionalna politika - Kohezijski sklad*. Najdeno 22. aprila 2013 na spletnem mestu http://ec.europa.eu/regional_policy/thefunds/cohesion/index_sl.cfm
49. *Regionalna politika-info regio*. Najdeno 7. januarja 2014 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/regional_policy/what/index_sl.cfm
50. Rojs, M. K. (2013, 4. avgust). Pri črpanju evropskih sredstev ne smemo ponavljati dosedanjih napak. *Dnevnik*. Najdeno 1. februarja 2014 na spletnem naslovu <http://www.dnevnik.si/svet/monika-kirbis-rojs-pri-crpanju-evropskih-sredstev-ne-smemo-ponavljati-dosedanjih-napak-#>
51. Rozman, R., & Stare, A. (2008). *Projektni management ali ravnateljstvo projekta*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
52. SI consult d.o.o. (2012). *Wastewater treatment plants and sewerage infrastructures of the central Sava river basin – projects Trbovlje and Hrastnik*. Ljubljana: SI consult d.o.o.
53. Skupnost občin Slovenije. (2009). Tedenske novice SOS. Najdeno 1. februarja 2014 na spletnem naslovu http://www.skupnostobcin.si/fileadmin/sos/datoteke/pdf/TEDENSKNOVICE/TN_ST_5_02_-_06_02_2009.pdf
54. Slovenska akademija znanosti in umetnosti [in] Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti & Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša. (2000). *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Ljubljana: DZS.

55. Slovenski inštitut za standardizacijo. (2004). *Slovenski standard ISO 10006:2004 : sistemi vodenja kakovosti-smernice za vodenje kakovosti projektov*. Ljubljana: Slovenski inštitut za standardizacijo.
56. Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko. (2014). Poročilo o črpanju evropskih sredstev v Sloveniji. Najdeno 18. januarja 2014 na spletnem naslovu <http://www.eu-skladi.si/skladi/crpanje-evropskih-sredstev/podatki-o-crpanju/porocilo-o-crpanju-evropskih-sredstev-v-sloveniji>
57. Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko. (2015). Podatki o črpanju. Najdeno 16. februarja 2015 na spletnem naslovu <http://www.eu-skladi.si/skladi/crpanje-evropskih-sredstev/podatki-o-crpanju>
58. Stare, A. (2011a). Projekt 35: projektni management. Najdeno 7. januarja 2014 na spletnem naslovu <http://projektni-management.si/>
59. Stare, A. (2011b). *Projektni management: teorija in praksa*. Ljubljana: Agencija Poti.
60. Statistični urad RS. (2012a). Prebivalstvo po starosti in spolu. Najdeno 29. Julija 2014 na spletnem naslovu <http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp>
61. Statistični urad RS. (2012b). Slovenske občine v številkah 2012. Najdeno 29. julija 2014 na spletnem naslovu <http://www.stat.si/obcinevstevilkah/Vsebina.aspx?leto=2014&id=50>
62. Urad Vlade za informiranje. (2000). *Slovenija v Evropski uniji: 109 odgovorov o procesu vključevanja Slovenije v EU*. Ljubljana: Urad vlade za informiranje.
63. Urad Vlade RS za informiranje. (2003). *Slovenija in Evropska unija: o pogajanjih in njihovih posledicah*. Ljubljana: Urad Vlade RS za informiranje.
64. Urad Vlade RS za informiranje. (2005). *Slovenija v Evropski uniji: 169 odgovorov o članstvu Slovenije v EU*. Ljubljana: Urad Vlade RS za informiranje.
65. Urad Vlade RS za komuniciranje. (2007). *Slovenija v Evropski uniji: 160 vprašanj in odgovorov o članstvu Slovenije v EU*. Ljubljana: Urad Vlade RS za komuniciranje.
66. Urad Vlade RS za komuniciranje. (2009a). *Prvih pet let: kaj nam prinaša EU?* Ljubljana: Urad Vlade RS za komuniciranje.
67. Urad Vlade RS za komuniciranje. (2009b). *Slovenija v Evropski uniji: 152 vprašanj in odgovorov o članstvu Slovenije v EU*. Ljubljana: Urad Vlade RS za komuniciranje.
68. Urad za publikacije Evropske unije. (2011). Predlog Evropske komisije o večletnem finančnem okviru za obdobje 2014-2020. Najdeno 22. februarja na spletnem naslovu <http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/publications/2011/mff2011/KV3112884SLN-web.pdf>
69. Uredba o izvajanju postopkov pri porabi sredstev evropske kohezijske politike v RS v programskem obdobju 2007-2013. *Uradni list RS* št. 41/2007.
70. Uredba Sveta (ES) št. 1083/2006 o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu in Kohezijskem skladu in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1260/1999. *Uradni list EU* št. L 210/2006.
71. Uredba Sveta (ES) št. 1084/2006 o ustanovitvi Kohezijskega sklada in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1164/94. *Uradni list EU* št. L 210/2006.

72. Večletni finančni okvir EU za obdobje 2014-2020. Najdeno 22. februarja 2014 na spletnem naslovu http://www.mzz.gov.si/si/zunanja_politika_in_mednarodno_pravo/evropske_politike/aktualno/naslednji_vecletni_financni_okvir_evropske_unije_za_obdobje_2014_2020/
73. Verhovnik, J., Filipič, L., & Štern, B. (2005). *Pridobitev nepovratnih sredstev iz strukturnih skladov EU: aktualne informacije in obrazci na zgoščenci ter strokovna navodila v priročniku-za podjetja, samostojne podjetnike in ustanove*. Maribor: Forum Media.
74. Verzuh, E. (2003). *The portable MBA in project management*. Hoboken: Wiley.
75. Walsh, J. (2004, september). Razvoj Kohezijskega sklada. *Inforegio*. Najdeno 22. februarja 2014 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag14/mag14_sl.pdf
76. Wysocki, R. K., & McGary, R. (2003). *Effective project management: traditional, adaptive, extreme*. Indianapolis: Wiley Publishing.
77. Zavezništvo liberalcev in demokratov za Evropo. (b.l.). Na vaši strani: 10 let članstva Slovenije v EU. Najdeno 1. oktobra 2014 na spletnem naslovu http://www.jelkোকacin.eu/db/upload_file/1393929821/zlo-enka2014_final-2-.pdf

PRILOGE

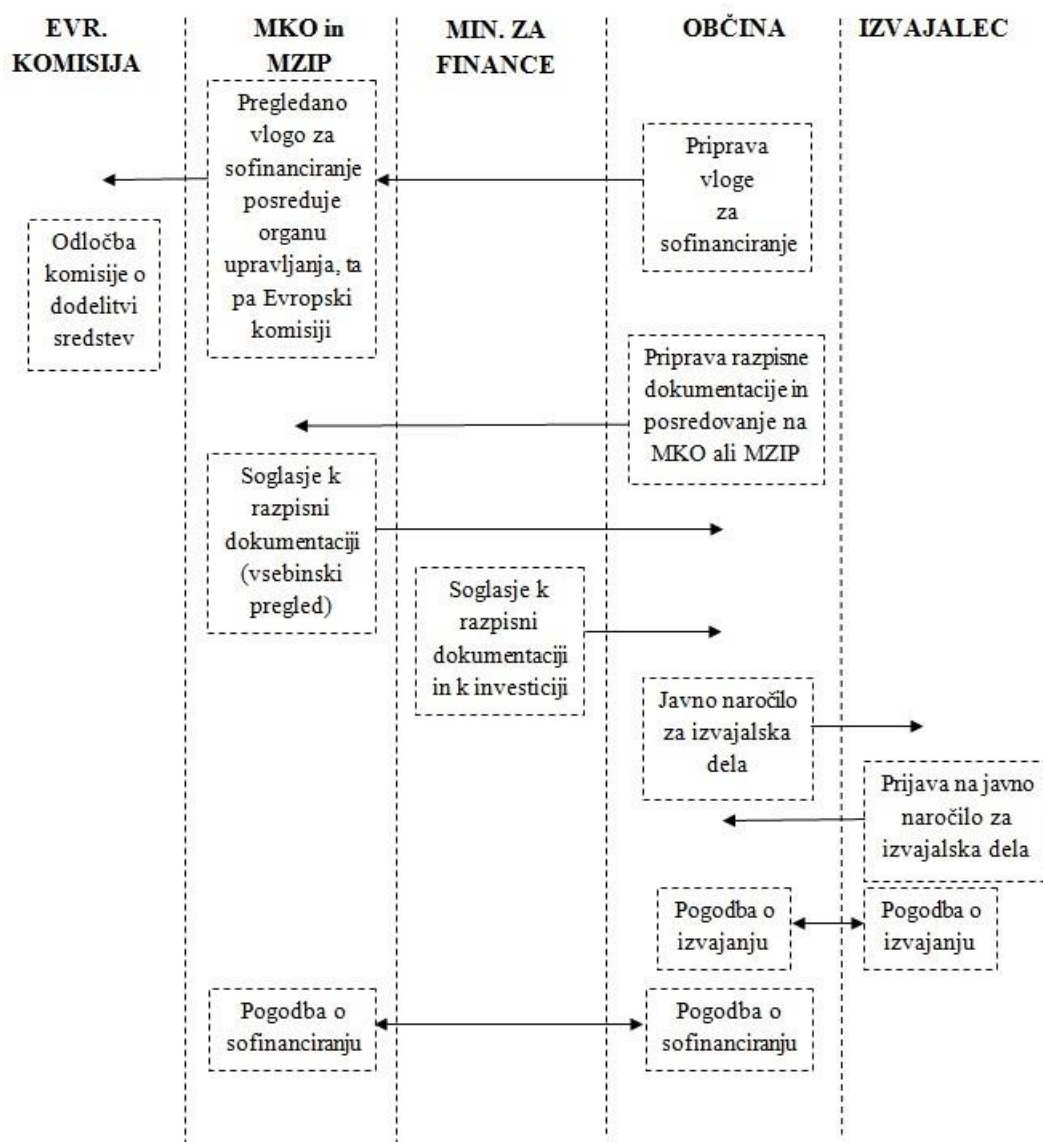
KAZALO PRILOG

Priloga 1: Tok pomembnejših dokumentov pri pridobivanju in črpanju sredstev Kohezijskega sklada na področju okolja	1
Priloga 2: Število priključenih prebivalcev Občine Hrastnik in industrije	2
Priloga 3: Vprašanja za polstrukturirane intervjuje	4
Priloga 4: Spletni anketni vprašalnik	6
Priloga 5: Struktura anketirancev po spolu (v odstotkih)	12
Priloga 6: Struktura anketirancev po starosti (v odstotkih)	12
Priloga 7: Struktura anketirancev po izobrazbi (v odstotkih)	13
Priloga 8: Poznavanje delovanja Kohezijskega sklada (v odstotkih)	13
Priloga 9: Občina bi lahko pridobila več sredstev Evropske unije (v odstotkih).....	14
Priloga 10: Postopek pridobivanja sredstev Kohezijskega sklada (v odstotkih)	14
Priloga 11: Obveščенost o izvedbi projekta s strani občine (v odstotkih).....	15
Priloga 12: Možnost subvencij v primeru izgradnje lastne male čistilne naprave (v odstotkih).....	15
Priloga 13: Zadeve/težave pri priključitvi na kanalizacijsko infrastrukturo (v odstotkih)	16
Priloga 14: Dejavniki, ki so v času gradnje projekta motili anketirance (povprečje).....	16
Priloga 15: Problematika reševanja meteornih voda od fekalne kanalizacije (v odstotkih)	17
Priloga 16: Čistilna naprava in kanalizacijska infrastruktura je primeren način čiščenja odplak (v odstotkih)	17
Priloga 17: Koristi izgradnje čistilne naprave (v odstotkih)	18
Priloga 18: Zadovoljstvo v zvezi z delovanjem projekta (v odstotkih)	18
Priloga 19: Investiranje v malo zasebno čistilno napravo (v odstotkih).....	19
Priloga 20: Podpora ukrepov Evropske unije (v odstotkih).....	19
Priloga 21: Podpora Evropskemu predpisu o priključitvi na kanalizacijski sistem (v odstotkih).....	20

Priloga 1: Tok pomembnejših dokumentov pri pridobivanju in črpanju sredstev Kohezijskega sklada na področju okolja

Slika 1: Tok pomembnejših dokumentov pri pridobivanju in črpanju sredstev Kohezijskega sklada na področju okolja

Vir: Računsko sodišče RS, Revizijsko poročilo o sposobnosti Občine Krško za pridobivanje in črpanje sredstev skladov Evropske unije, 2007, str. 14, slika 4.

Priloga 2: Število priključenih prebivalcev Občine Hrastnik in industrije

Tabela 1: Število priključenih prebivalcev Občine Hrastnik in industrije

Naselja, ki bodo obravnavana v projektu	Sedanje stanje	Bodoče stanje	
	Št. prebivalcev na naselje (PE)	Sofinanciranje z med. sredstvi I. faza (PE)	Drugi viri financiranja II. faza (PE)
Hrastnik	5.882	5.882	5.882
Boben	164		164
Brnica	238	238	238
Čeče-del	303		303
Dol pri Hrastniku	1.471	1.471	1.471
Krišandol	27	27	27
Krnice	114	114	114
Marno	213	213	213
Plesko	40		40
Podkraj-del	464	464	464
Prapretno pri Hrastniku-del	206		206
Studence	90	90	90
Turje-del	266	266	266
Nepopisano	105	105	105
Predvideno povečanje št. prebivalstva (5% v 30 letih)			500
Skupaj (naselja, ki bodo obravnavana v projektu)	9.583	8.870	10.083
Ostala naselja, ki ne bodo obravnavana v projektu	513	1.226	513
Skupaj prebivalcev občine	10.096	10.096	10.596
Število priključenih občanov na kanalizacijo, ki je predmet projekta	0	8.870	10.083
Število priključenih občanov na kanalizacijo, ki ni predmet projekta	0	0	0
Seštevek priklopljenih občanov na sistem kanalizacije	0	8.870	10.083
Odstotek priklopljenih občanov na kanalizacijo	0	88	95
Število priključenih občanov na čistilno napravo, ki je predmet projekta	0	8.870	10.083

se nadaljuje

nadaljevanje

Naselja, ki bodo obravnavana v projektu	Sedanje stanje	Bodoče stanje	
	Št. prebivalcev na naselje (PE)	Sofinanciranje z med. sredstvi I. faza (PE)	Drugi viri financiranja II. faza (PE)
Število priključenih občanov na čistilno napravo, ki ni predmet projekta	0	0	0
Seštevek priključenih občanov na čistilno napravo	0	8.870	10.083
Odstotek priključenih občanov na čistilno napravo	0	88	95
Industrija		500	500
Gošče iz malih čistilnih naprav		300	300
SKUPAJ (porabniki priključeni na nov sistem)		9.670	10.883

Vir: Hidroinženiring d.o.o. & Sl consult d.o.o., Novelacija investicijskega programa, 2006, str. 17, tabela 5/1.

Priloga 3: Vprašanja za polstrukturirane intervjuje

INTERVJU ŽUPAN

- Ali se lahko na kratko predstavite in mi poveste, kakšna je vaša vloga v postopku pridobivanja sredstev Kohezijskega sklada?
- Kako ocenjujete uspešnost črpanja evropskih sredstev iz Kohezijskega sklada na ravni občine?
- Kako pomembna so pridobljena nepovratna sredstva Evropske unije za občino? Na primer na konkretnem primeru Izgradnja čistilne naprave in kanalizacijskega sistema?
- Omenjeni projekt je poleg sredstev Kohezijskega sklada financiran še iz drugih virov. Lahko naštejete iz katerih?
- Zakaj se je moral projekt izvesti in kaj smo občani pridobili z izgradnjo?
- Menite, da ima čistilna naprava in kanalizacijski sistem prihodnost? Zakaj?
- Za konec pa še trditev - Projekti, ki so financirani iz Kohezijskega sklada, pozitivno vplivajo na izboljšave na področju okolja in prometne infrastrukture. Se strinjate z njo? Zakaj?

INTERVJU VODJA ČISTILNE NAPRAVE HRASTNIK

- Ali se lahko na kratko predstavite in mi poveste, kakšna je vaša vloga v projektu Izgradnja čistilne naprave in kanalizacijskega sistema?
- Omenjeni projekt se je med drugim financiral tudi iz nepovratnih sredstev Kohezijskega sklada. Menite, da so ta sredstva bistvenega pomena za izgradnjo projekta?
- Zakaj se je moral projekt izvesti in kaj smo občani pridobili z izgradnjo?
- Ima mogoče izgradnja projekta kakšne negativne vplive na okolje?
- Katere so dejavnosti, ki jih imate s projektom, kot upravljavec javnega kanalizacijskega omrežja na območju občine?
- Imate podatke o tem, koliko gospodinjstev je priključeno na kanalizacijsko omrežje?
- Na kaj morajo biti pozorni občani, kjer zaradi redke poselitve ne bo zgrajeno javno kanalizacijsko omrežje in se na omrežje ne morejo priključiti?
- Kakšen je postopek priključitve na kanalizacijski sistem? Ali je pri tem potrebna kakšna dokumentacija?
- Do konca leta 2017 mora čistilno napravo imeti vsaka individualna hiša. Se pri tem pričakujejo kakšne težave in kaj priporočate posamezniku?

INTERVJU VODJA

- Ali se lahko na kratko predstavite in mi poveste, kakšna je vaša vloga v postopku pridobivanja sredstev Kohezijskega sklada?
- Kako pomembna so pridobljena nepovratna sredstva Evropske unije za občino? Na primer na konkretnem primeru Izgradnja čistilne naprave in kanalizacijskega sistema?

- Kako (na grobo) poteka priprava dokumentacije in s tem komunikacija udeležencev pri pripravi enega kohezijskega projekta od ideje do usmeritve projekta med razvojne prioritete?
- So priprave prijave projekta na razpis za nepovratna sredstva iz Kohezijskega sklada dolgotrajne?
- Koliko časa (načeloma) mine od priprave dokumentacije za projekt do odobritve sredstev?
- Postopek črpanja sredstev Kohezijskega sklada je zelo zapleten. Z vidika vaše udeležnosti pri črpanju sredstev mi povejte, kje vidite najpogostejše napake pri črpanju te finančne pomoči in kje vidite rešitve?
- Katere so običajne napake pri pripravi razpisne dokumentacije za pridobitev nepovratnih sredstev?
- Menite, da bi se prijave na razpis lahko poenostavile, da bi bile bolj enostavne?
- Kako je z nadzorom porabe pridobljenih sredstev?

Priloga 4: Spletni anketni vprašalnik

Pozdravljeni,

sem študentka Ekonomske fakultete, kjer svoj študij zaključujem z magistrsko nalogo z naslovom Analiza uspešnosti črpanja evropskih sredstev iz Kohezijskega sklada na izbranem primeru. Gre za projekt izgradnje čistilne naprave za odpadne vode in kanalizacijske infrastrukture v Občini Hrastnik (v nadaljevanju: PROJEKT). Z reševanjem anketnega vprašalnika mi boste pomagali raziskati, ali je bil projekt v občini uspešno izveden in je dosegel svoj namen. Prosim Vas za približno pet minut in rešite vprašalnik v skladu z navodili pri posameznem vprašanju. Vprašalnik je anonimen in je namenjen izključno za potrebe izdelave magistrskega dela.

Vprašalnik je sestavljen iz treh delov. Prvi del zajema vprašanja, ki se nanašajo na pridobitev sredstev iz Evropske unije, drugi del je namenjen vprašanjem o obravnavanem projektu, v tretjem delu pa so splošni podatki o anketirancu.

Za sodelovanje se Vam zahvaljujem in Vam želim uspešen dan.

Q1 - Stopnjo (ne)strinjanja s posamezno trditvijo izrazite tako, da v ustrezni vrstici označite številko v stolpcu, ki najbolj natančno odraža Vaše mnenje o pridobitvi sredstev iz Evropske unije ter občini in njenemu črpanju sredstev iz Kohezijskega sklada.

	1-nikakor se ne strinjam	2-večinoma se ne strinjam	3-le nekoliko se ne strinjam	4-nekoliko se strinjam	5-večinoma se strinjam	6-povsem se strinjam
Zelo dobro poznam delovanje Kohezijskega sklada.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Občina bi lahko sama financirala projekt brez pridobljenih sredstev Evropske unije.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Za izgradnjo projekta bi lahko občina pridobila več sredstev Evropske unije.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Menim, da pridobljena evropska sredstva niso bistveno pripomogla k	☐	☐	☐	☐	☐	☐

1-nikakor se ne strinjam	2- večinoma se ne strinjam	3-le nekoliko ne strinjam	4-nekoliko se se strinjam	5-večinoma se strinjam	6-povsem se strinjam

izgradnji projekta.

Projekti, ki so financirani iz Kohezijskega sklada, pozitivno vplivajo na izboljšave na področju okolja.

Menim, da je postopek pridobivanja sredstev Kohezijskega sklada zelo zapleten.

Menim, da občina uspešno črpa evropska sredstva iz Kohezijskega sklada.

S strani občine smo bili dovolj obveščeni o izvedbi projekta.

Občina bi morala ponuditi subvencije v primeru izgradnje lastne male komunalne čistilne naprave.

Q2 - Se Vam je pri priključitvi na kanalizacijsko omrežje pojavila katera izmed naštetih zadev?

Možnih je več odgovorov

- Poškodovanje objekta oziroma stavbe
- Praznjenje obstoječe greznice
- Nakup gradbenega materiala
- Plačilo storitev izvajalcev za priključitev
- Lastno izkopavanje jarkov
- Drugo:

Q4 - Ali so se Vam izdatki pri komunalnih storitvah zaradi priključka na čistilno napravo in kanalizacijsko infrastrukturo povečali?

Da

- Ne
- Ne vem

Q5 - Če ste na prejšnje vprašanje odgovorili z Da, odgovorite še: Za koliko so se Vam povečali izdatki?

EUR

Q6 - Kaj vse so po Vaši oceni koristi izgradnje takšnih projektov?

Možnih je več odgovorov

☐ Manjša obremenjenost okolja	☐ občanov (zdravstveni vidik)
☐ Ohranjanje naravnih virov	☐ Boljše počutje lokalnega prebivalstva
☐ Zvišanje stopnje zaščite vodovoda in porečja reke Save	☐ Higijenska zdravstvena zaščita
☐ Zavarovanje podtalnih voda	☐ Gospodarska razvitost občine
☐ Izboljšanje kakovosti življenja	☐ Ohranjanje rastlinskih in živalskih vrst
	☐ Drugo:

Q7 - Kaj izmed naštetega Vas je najbolj motilo v času gradnje projekta?

Razporedite spodaj našete dejavnike, pri čemer upoštevajte, da je s številko 1 označen dejavnik, ki Vas je najbolj motil, s številko 7 pa najmanj.

Oskrba s pitno vodo	____
Hrup na gradbišču	____
Zaprtje cest	____
Spremenjene prometne ureditve	____
Povečanje emisij izpušnih plinov strojev	____
Zamude pri gradnji	____
Emisije prahu in smradu	____

Q8 - Stopnjo (ne)strinjanja s posamezno trditvijo izrazite tako, da v ustrezni vrstici označite številko v stolpcu, ki najbolj natančno odraža Vaše mnenje o obravnavanem projektu.

1-nikakor se ne strinjam	2-večinoma se ne strinjam	3-le nekoliko se ne strinjam	4-nekoliko se strinjam	5-večinoma se strinjam	6-povsem se strinjam

Občina potrebuje zgrajeno čistilno napravo in urejeno kanalizacijsko infrastrukturo.

	1-nikakor se ne strinjam	2-večinoma se ne strinjam	3-le nekoliko se ne strinjam	4-nekoliko se strinjam	5-večinoma se strinjam	6-povsem se strinjam
Z izgradnjo projekta je v celoti rešena problematika ločevanja meteornih voda od fekalne kanalizacije.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Z izgradnjo čistilne naprave je preprečen nekontroliran izpust emisij odpadnih voda.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Z izgradnjo projekta se je povečala kakovost podtalnice.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Menim, da je čistilna naprava in kanalizacijska infrastruktura primeren način čiščenja odplak.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Končan projekt bo pripomogel k izboljšanju trenutnega stanja okolja, predvsem v smislu zaščite vodotokov in podzemnih voda.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Čistilna naprava prinaša številne družbene, gospodarske in ekološke koristi, ki izkazujejo pozitiven prispevek projekta za lokalno in širšo skupnost.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Q9 - Stopnjo (ne)strinjanja s posamezno trditvijo izrazite tako, da v ustrezni vrstici označite številko v stolpcu, ki najbolj natančno odraža Vaše mnenje o obravnavanem projektu.

	1-nikakor se ne strinjam	2-večinoma se ne strinjam	3-le nekoliko se ne strinjam	4-nekoliko se strinjam	5-večinoma se strinjam	6-povsem se strinjam
Projekt ima na okolje tudi negativne vplive.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Z delovanjem čistilne naprave in kanalizacijske infrastrukture sem v celoti zadovoljen/a.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Objekt, kjer živim, je priključen na kanalizacijsko infrastrukturo.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Zaradi nepokritja s kanalizacijsko infrastrukturo sem moral sam/a investirati v gradnjo male zasebne čistilne naprave.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
V primeru nepokritosti, je lastnik objekta sam dolžan zamenjati obstoječe pretočne greznice z nepretočnimi greznicami ali malimi komunalnimi čistilnimi napravami.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Podpiram ukrepe Evropske unije, katerih cilj je preprečiti onesnaževanje voda ter ohraniti čisto naravno okolje.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

1-nikakor se ne strinjam   2-večinoma se ne strinjam   3-le nekoliko se ne strinjam   4-nekoliko se strinjam   5-večinoma se strinjam   6-povsem se strinjam

Podpiram evropski predpis o obvezni priključitvi na kanalizacijski sistem do leta 2017.

Spol:

- Moški
- Ženski

V katero starostno skupino spadate?

- do 25 let
- 26 - 35 let
- 36 - 45 let
- 46 - 55 let
- nad 55 let

Kakšna je vaša najvišja dosežena formalna izobrazba?

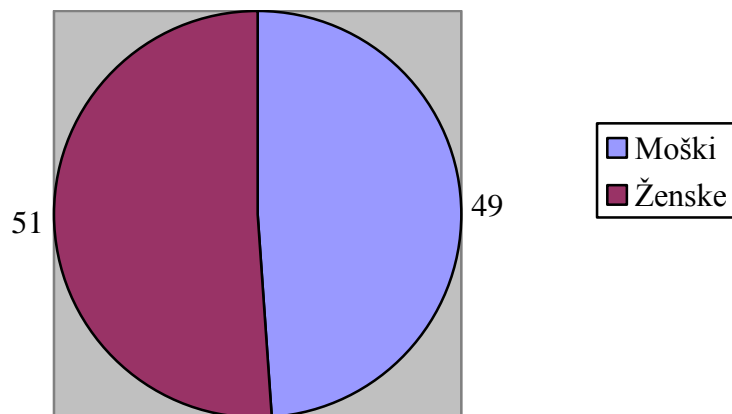
- Osnovna šola ali manj
- Srednja šola
- Višja/visoka šola, fakulteta
- Magisterij, doktorat

Ustrezno označite kraj Vašega bivanja (krajevna skupnost):

☐ Rudnik	☐ Kovk
☐ Steklarna	☐ Boben
☐ Dol pri Hrastniku	☐ Prapretno
☐ Marno	☐ Krnice - Šavna peč
☐ Turje - Gore	☐ Podkraj

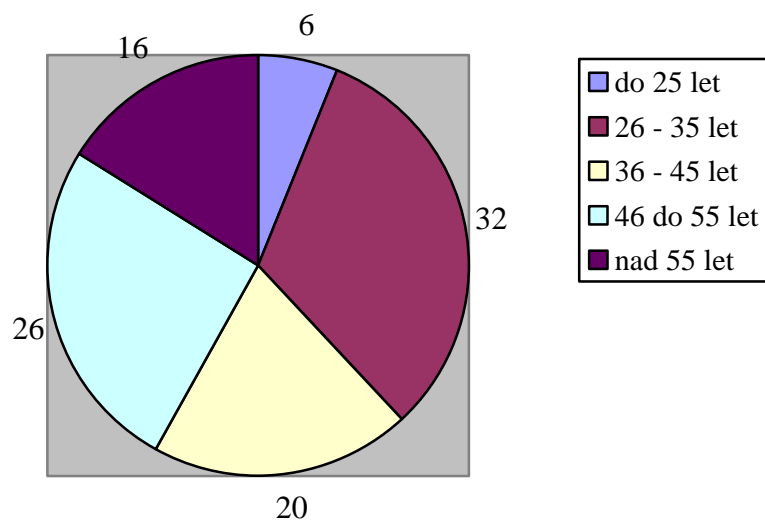
Priloga 5: Struktura anketirancev po spolu (v odstotkih)

Slika 2: Struktura anketirancev po spolu (v odstotkih)

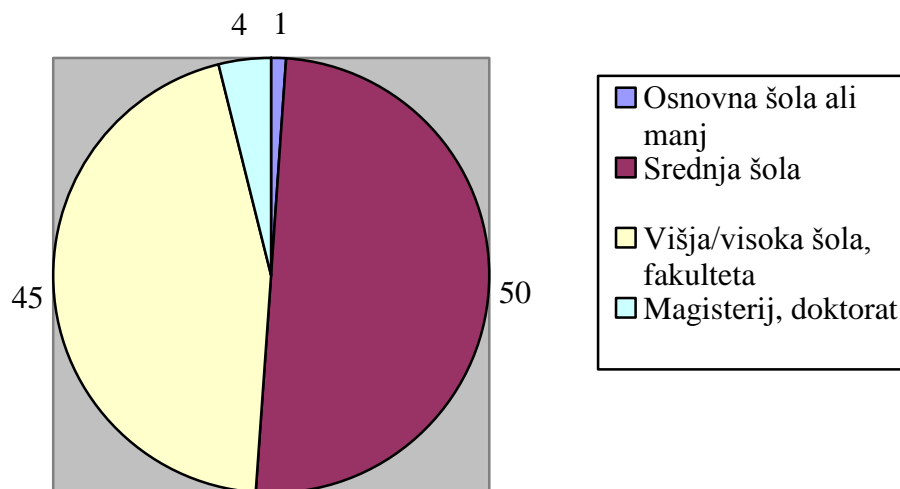
Priloga 6: Struktura anketirancev po starosti (v odstotkih)

Slika 3: Struktura anketirancev po starosti (v odstotkih)

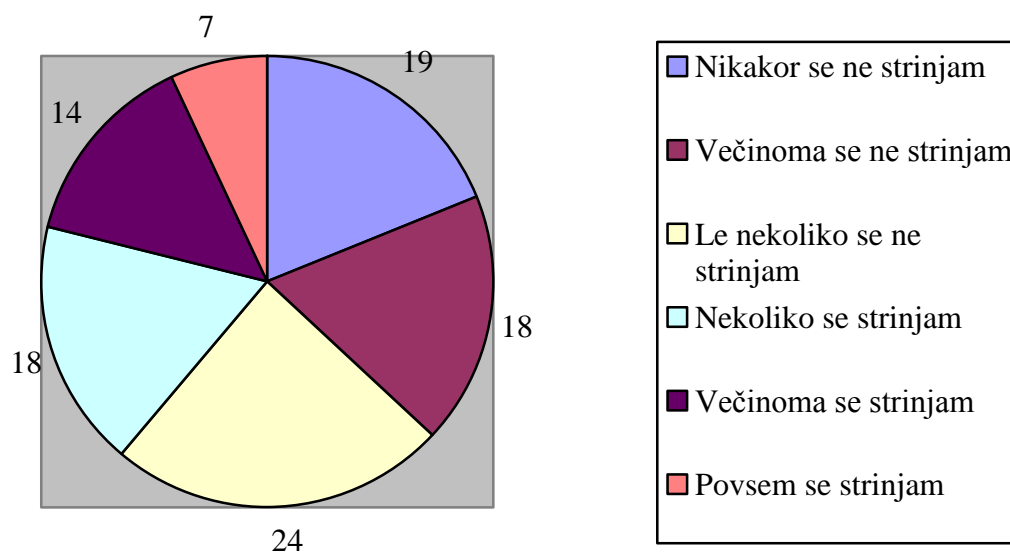
Priloga 7: Struktura anketirancev po izobrazbi (v odstotkih)

Slika 4: Struktura anketirancev po izobrazbi (v odstotkih)

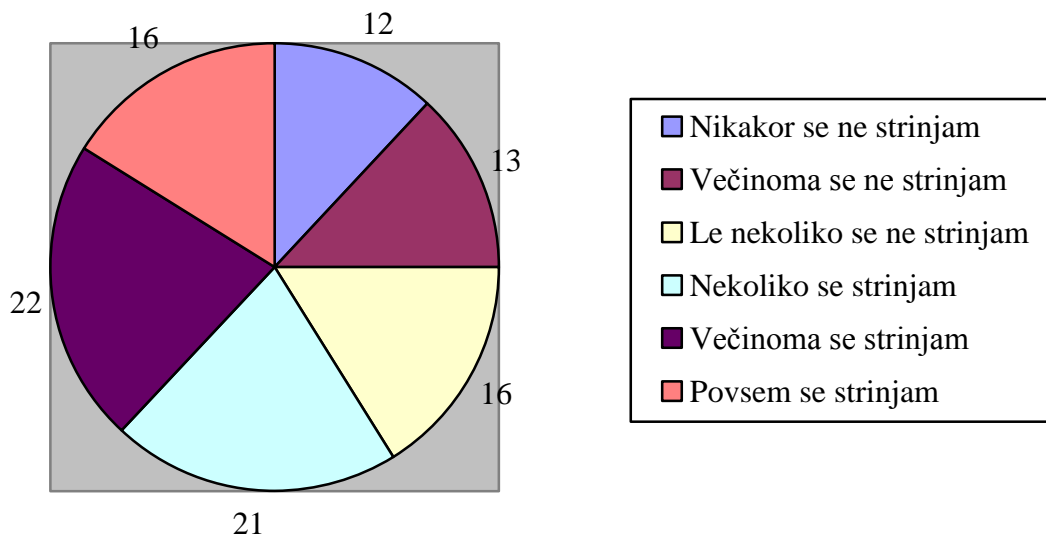
Priloga 8: Poznavanje delovanja Kohezijskega sklada (v odstotkih)

Slika 5: Zelo dobro poznam delovanje Kohezijskega sklada

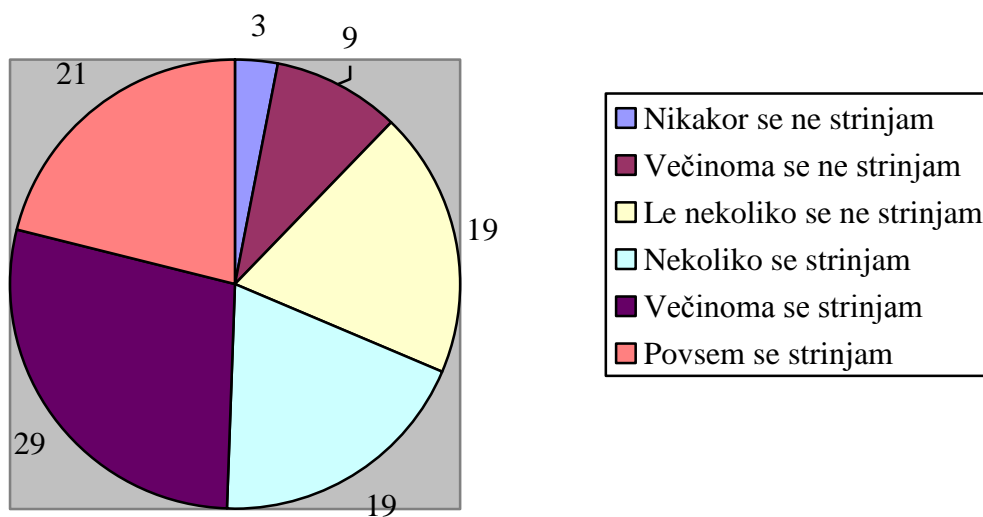
Priloga 9: Občina bi lahko pridobila več sredstev Evropske unije (v odstotkih)

Slika 6: Za izgradnjo projekta bi lahko občina pridobila več sredstev Evropske unije

Priloga 10: Postopek pridobivanja sredstev Kohezijskega sklada (v odstotkih)

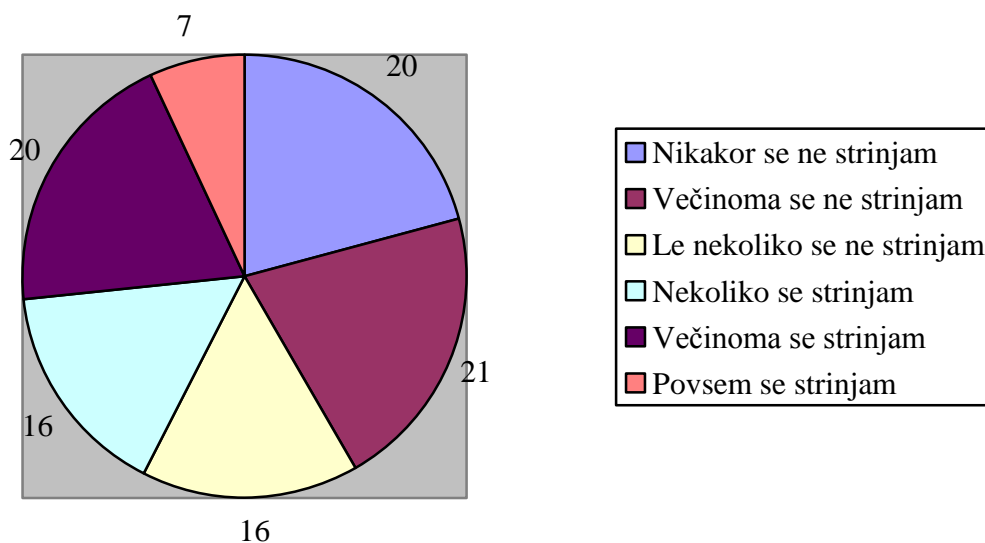
Slika 7: Menim, da je postopek pridobivanja sredstev Kohezijskega sklada zelo zapleten

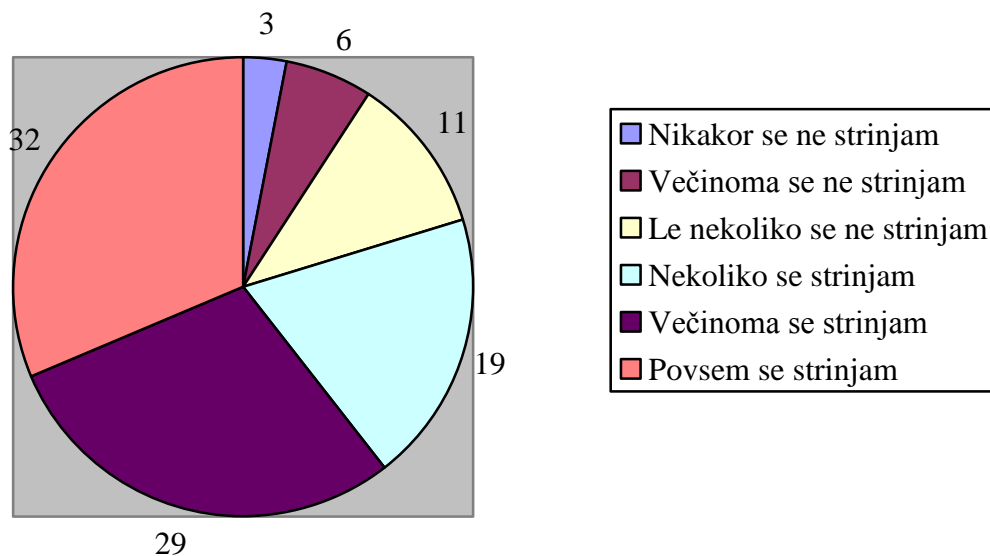
Priloga 11: Obveščenenost o izvedbi projekta s strani občine (v odstotkih)

Slika 8: S strani občine smo bili dovolj obveščeni o izvedbi projekta

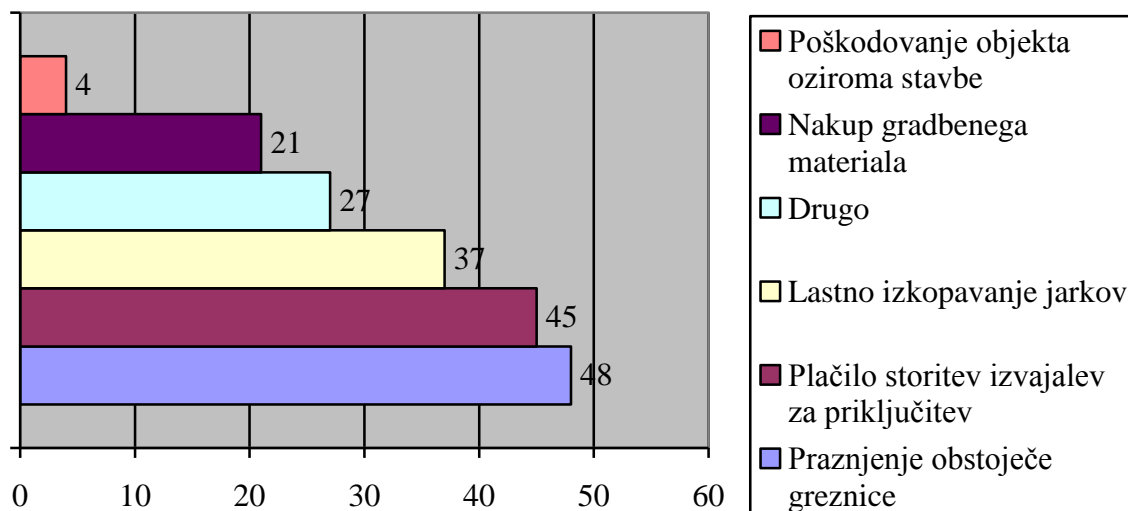
Priloga 12: Možnost subvencij v primeru izgradnje lastne male čistilne naprave (v odstotkih)

Slika 9: Občina bi morala ponuditi subvencije v primeru izgradnje lastne male komunalne čistilne naprave

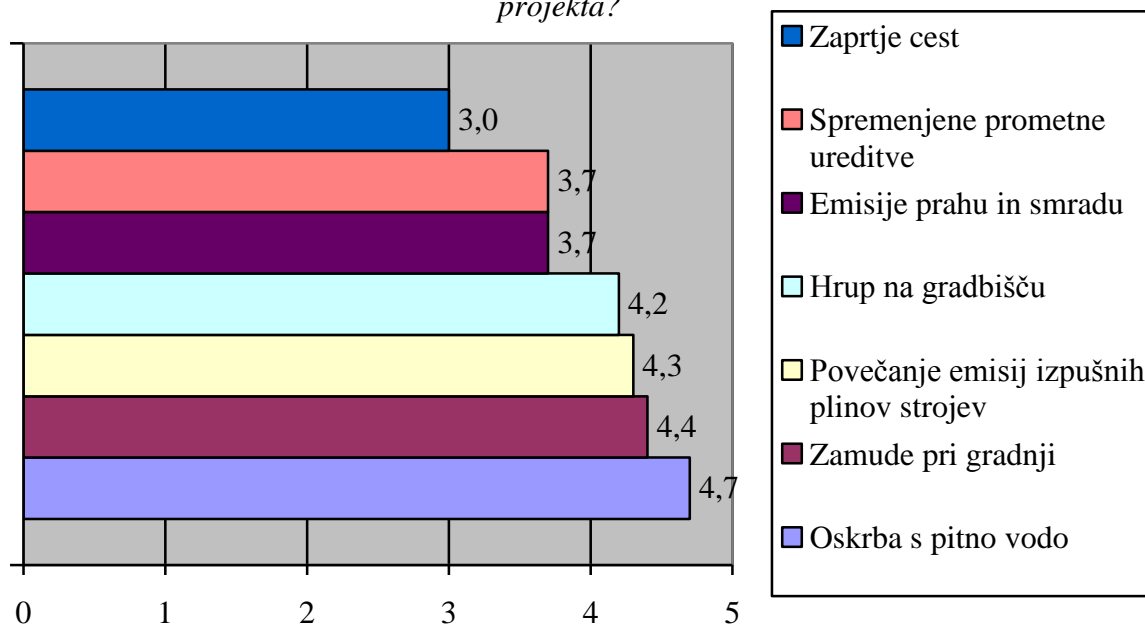
Priloga 13: Zadeve/težave pri priključitvi na kanalizacijsko infrastrukturo (v odstotkih)

Slika 10: Zadeve/težave pri priključitvi na kanalizacijsko infrastrukturo (v odstotkih)

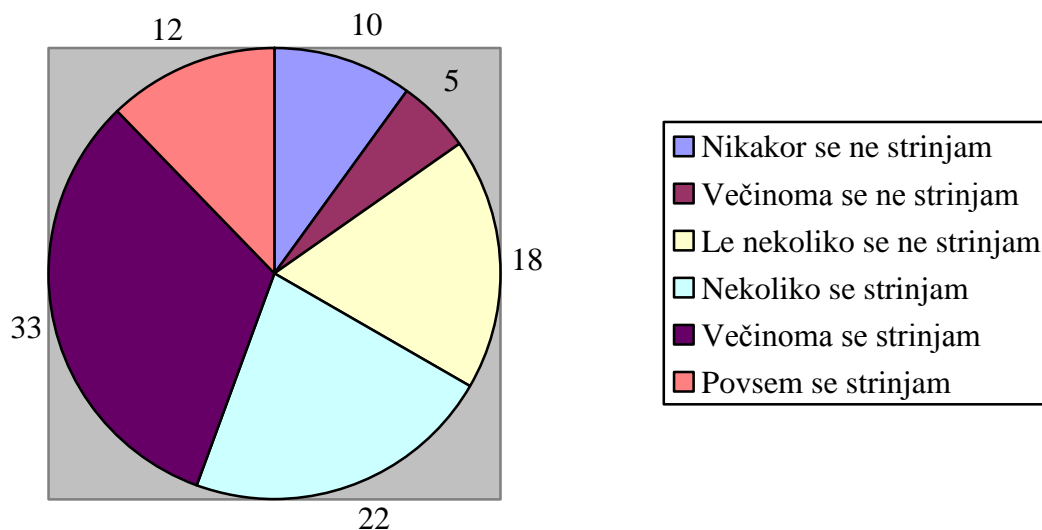
Priloga 14: Dejavniki, ki so v času gradnje projekta motili anketirance (povprečje)

Slika 11: Kaj izmed naštetega vas je najbolj motilo v času gradnje projekta?

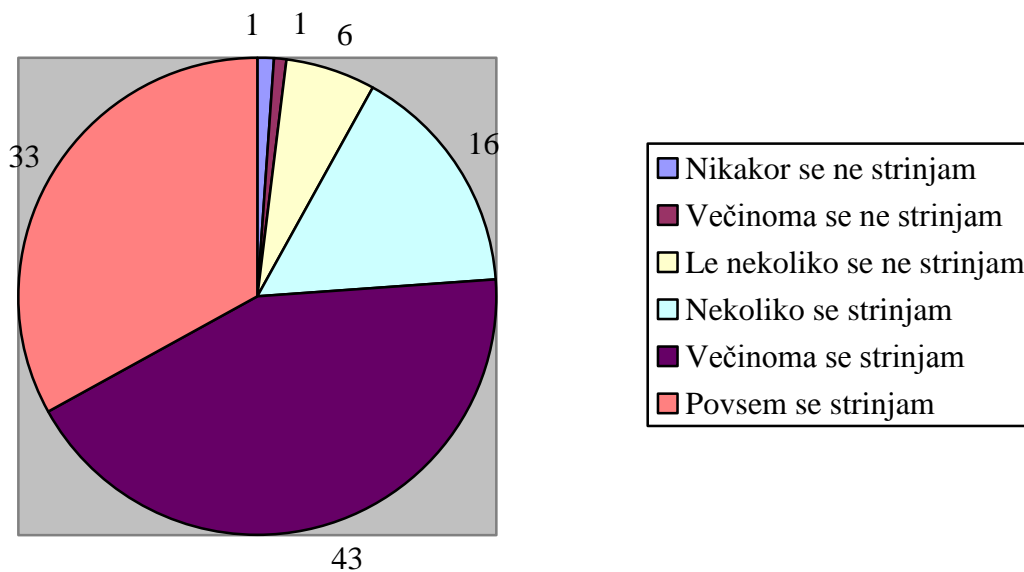
Priloga 15: Problematika reševanja meteornih voda od fekalne kanalizacije (v odstotkih)

Slika 12: Z izgradnjo projekta je v celoti rešena problematika ločevanja meteornih voda od fekalne kanalizacije

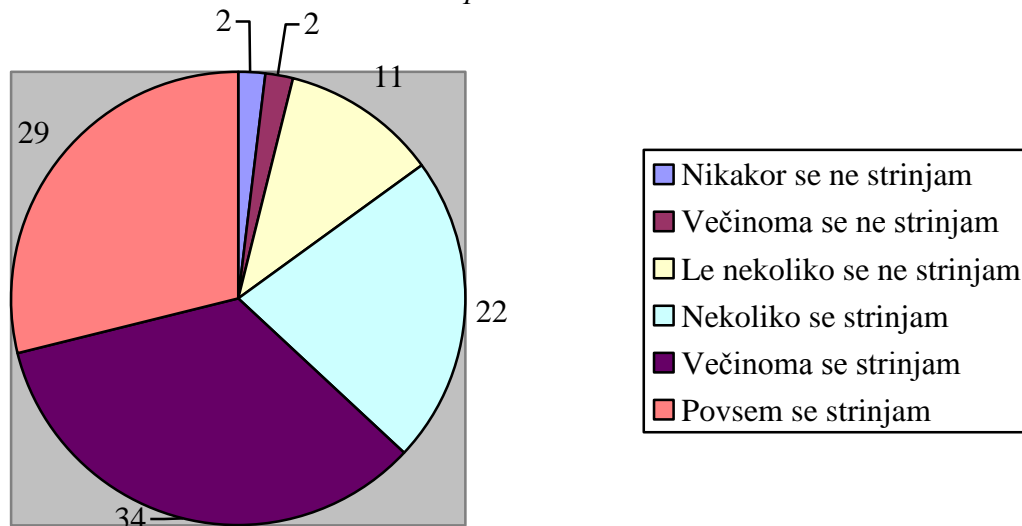
Priloga 16: Čistilna naprava in kanalizacijska infrastruktura je primeren način čiščenja odplak (v odstotkih)

Slika 13: Menim, da je čistilna naprava in kanalizacijska infrastruktura primeren način čiščenja odplak

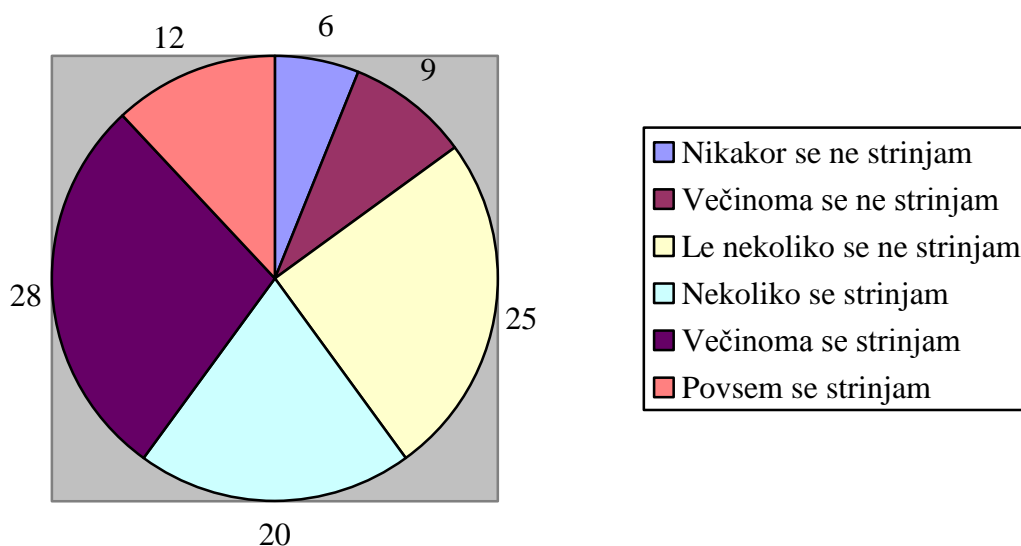
Priloga 17: Koristi izgradnje čistilne naprave (v odstotkih)

Slika 14: Čistilna naprava prinaša številne družbene, gospodarske in ekološke koristi, ki izkazujejo pozitiven prispevek projekta za lokalno in širšo skupnost

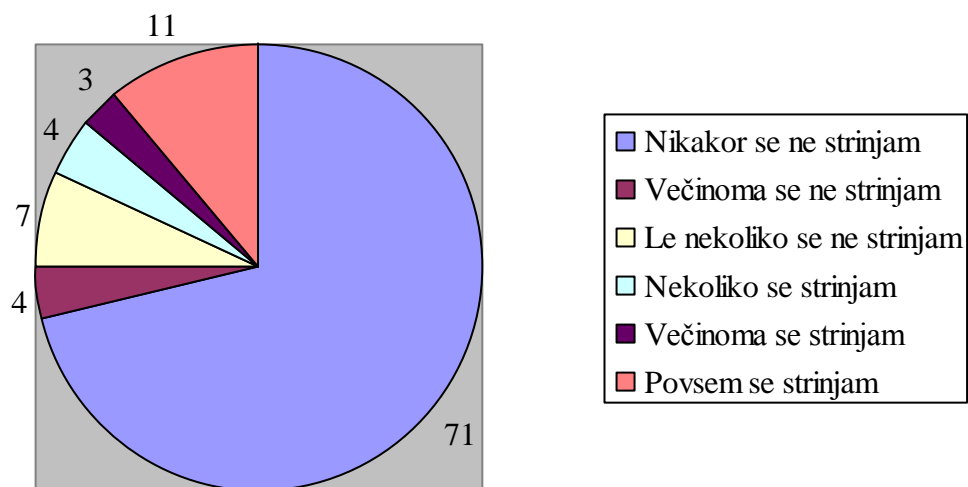
Priloga 18: Zadovoljstvo v zvezi z delovanjem projekta (v odstotkih)

Slika 15: Z delovanjem čistilne naprave in kanalizacijske infrastrukture sem v celoti zadovoljn/a

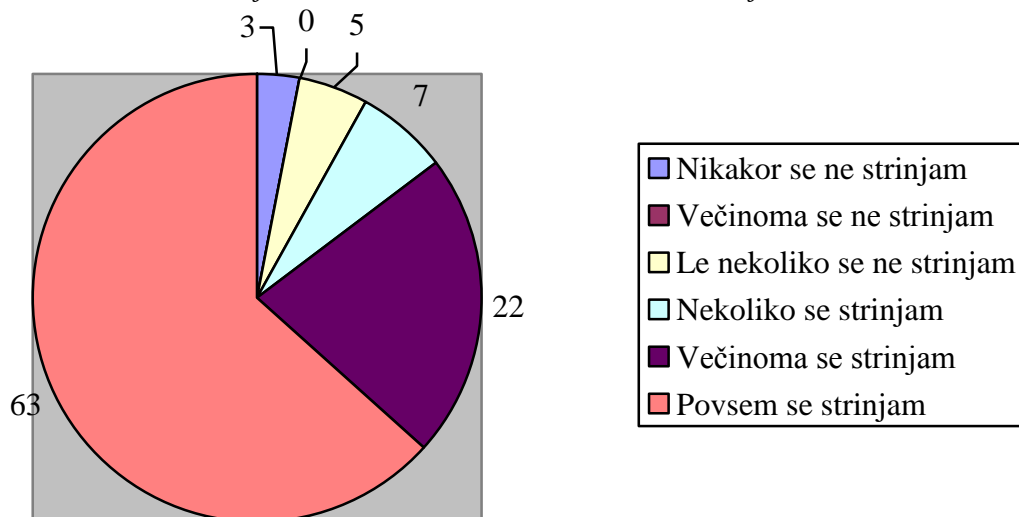
Priloga 19: Investiranje v malo zasebno čistilno napravo (v odstotkih)

Slika 16: Zaradi nepokritja s kanalizacijsko infrastrukturo sem moral sam investirati v gradnjo male zasebne čistilne naprave

Priloga 20: Podpora ukrepov Evropske unije (v odstotkih)

Slika 17: Podpiram ukrepe Evropske unije, katerih cilj je preprečiti onesnaževanje voda ter ohraniti čisto naravno okolje

Priloga 21: Podpora Evropskemu predpisu o priključitvi na kanalizacijski sistem (v odstotkih)

Slika 18: Podpiram evropski predpis o obvezni priključitvi na kanalizacijski sistem do leta 2017

